

Realnost in trendi sodelovanja mladih s podeželja pri odločanju

To poročilo preučuje realnosti in trende sodelovanja podeželske mladine pri odločanju v različnih evropskih okoljih, z namenom osvetliti, kako se mladi v podeželskih skupnostih in oddaljenih mestih vključujejo (ali se težko vključujejo) v upravljanje – od lokalnih svetov do Evropske unije.

Co-funded by
the European Union

Rural
Youth
Forward

Zahvala:

Ta poročilo je nastalo kot del projekta Rural Youth Forward, sofinanciranega s strani Evropske unije prek Evropske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA), po dodelitveni pogodbi št. 101185214.

Avtor: Victor Cătălin Toma

**Avtorske pravice © Rural Youth Europe in
Asociația pentru Dezvoltare Activă**

*Reprodukcija vsebine tega gradiva je dovoljena
ob navedbi vira.*

Pravna izjema:

Mnenja in stališča izražena v tem dokumentu so izključno stališča avtorja/avtorjev in ne odražajo nujno stališč Evropske unije ali Evropske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Niti Evropska unija niti EACEA ne moreta biti odgovorni za te vsebine.

Prevod: Zveza slovenske podeželske mladine

November 2025

Hvala

Radi bi izrazili iskreno hvaležnost vsem, ki so prispevali svoj čas, strokovno znanje in strast pri nastajanju tega poročila. Vaši vpogledi, izkušnje in zavzetost za opolnomočenje podeželske mladine so oblikovali to delo.

Posebna zahvala gre:

- Posebna zahvala gre:
- Anja Fortuna (Rural Youth Europe)
- Daniela Hinteregger (Landjugend Österreich)
- Eva Golob (Zveza Slovenske Podeželske Mladine)
- George Leonard Ficuță (Asociația pentru Dezvoltare Activă)
- Jakub Dvorsky (Vidiecky Parlament Mladých na Slovensku)
- Matías Rubio (La Bardal)
- Monika Slaninova (Vidiecky Parlament Mladých na Slovensku)
- Rene Paskolo (Zveza Slovenske Podeželske Mladine)
- Sara Álvarez Gómez (La Bardal)
- Spyros Papadatos (Rural Youth Europe)
- Tobias Lang (Landjugend Österreich)

Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so prispevali med strokovnim seminarjem v Romuniji (april 2025), ter vsem, ki so sodelovali v spletni raziskavi.

Kazalo

Uvod in ozadje	6
Opredelitve in pomen sodelovanja mladih na podeželju	9
Evropski politični okvir	12
Metodologija	18
Sedanje stanje sodelovanja mladih s podeželja pri odločanju	23
Vloga struktur za mlade na podeželju	29
Izzivi, s katerimi se soočajo mladi na podeželju pri sodelovanju	34
1. Omejena infrastruktura in dostop do storitev	34
2. Geografska izolacija in oddaljenost od centrov odločanja	36
3. Osebnostne in kulturne ovire	37
4. Institucionalne in strukturne ovire	39
5. Dojemanje in podoba mladih na podeželju	41
Izzivi pri sodelovanju mladinskih organizacij na podeželju v postopkih odločanja	42
1. Izzivi na lokalni ravni	42
2. Izzivi na nacionalni/regionalni ravni	44
3. Izzivi na mednarodni ravni: Mladinska omrežja in platforme	45
Najboljše prakse in uspešni modeli za spodbujanje sodelovanja mladih na podeželju	49
Trendi in priložnosti pri vključevanju in sodelovanju mladih na podeželju pri oblikovanju politik	61
1. Digitalna udeležba in izboljšanje povezanosti	61
2. Aktivizem in družbena gibanja, ki jih vodijo mladi na lokalni ravni	63
3. Spreminjajoče se politično okolje in institucionalna podpora	65
4. Dojemanje in agencija – spreminjajoče se mišljenje	67
5. Vključevanje perspektiv mladih s podeželja v širše gibanje	69
Priporočila za odločevalce	72
Zaključek	83
Viri:	86

Rural Youth Forward

»Delimo skupno vizijo, v kateri so mladi s podeželja v celoti prepoznani in opolnomočeni kot soustvarjalci, ki aktivno in smiselno oblikujejo svoje skupnosti, svoje države in prihodnost Evrope.«

Uvod in ozadje

Mladina na podeželju po vsej Evropi predstavlja ključno, a v upravljanju in oblikovanju politik pogosto premalo zastopano demografsko skupino. Skoraj tretjina evropskega prebivalstva živi na podeželju, vendar je mladih v teh regijah zaradi selitve v mesta in staranja prebivalstva vedno manj. Tisti, ki ostanejo v podeželskih skupnostih ali se vanje vrnejo, se soočajo z drugačnimi razmerami – od omejenega dostopa do storitev in delovnih mest do občutka, da so v primerjavi s svojimi vrstniki v mestih politično »nevidni«. To poročilo preučuje **realnosti in trende sodelovanja mladih na podeželju pri odločanju** v različnih evropskih kontekstih, s ciljem osvetliti, kako se mladi v vaseh in oddaljenih mestih vključujejo (ali se trudijo vključiti) v upravljanje, od lokalnega sveta do Evropske unije.

Evropske institucije so začele priznavati, da je krepitev vloge mladih na podeželju bistvena za živahno prihodnost podeželja. Trenutna strategija EU za mlade (2019–2027) izrecno vključuje **cilj za mlade št. 6: »Napredek mladih na podeželju«**, kar je prvič, da se evropska strategija za mladinsko politiko posebej osredotoča na mlade na podeželju. Podobno tudi Svet Evrope zapolnjuje dolgo zanemarjeno vrzel s sprejetjem priporočila Odbora ministrov o mladih na podeželju, katerega cilj je okrepiti sodelovanje mladih, storitve in pravice na podeželskih območjih. Te zaveze na visoki ravni postavljajo temelje, vendar se dejanska realnost sodelovanja mladih na podeželju oblikuje na terenu – v vaških in mestnih dvoranah, skupnostnih skupinah, mladinskih svetih in celo protestnih gibanjih na evropskem podeželju. Poleg tega sedanji Novi demokratični pakt Sveta Evrope poudarja „zaskrbljujoč upad demokracije v Evropi“ in poziva k vplivu mladih pri varovanju demokratične prihodnosti. Vloga mladih na podeželju, ki so lokalno zakoreninjeni, a globalno povezani, je lahko ključna pri gradnji mostov med polariziranimi skupnostmi in institucijami.

Namen in obseg: To poročilo ponuja strukturirano, poglobljeno analizo vključevanja mladih s podeželja v upravljanje in državljansko življenje, pri čemer združuje obsežen pregled literature in politik ter sveže ugotovitve iz posvetovanj s fokusnimi skupinami mladih s podeželja v dvanajstih evropskih državah (Romunija, Grčija, Slovenija, Avstrija, Španija, Slovaška, Estonija, Danska, Nemčija, Združeno kraljestvo, Irska in Norveška). Fokusne skupine – izvedene leta 2025 v okviru transnacionalnega posvetovanja – so zajele izkušnje mladih Evropejcev s podeželja z lokalnimi nosilci odločanja, zoznane ovire za vključevanje, dostop do digitalnih orodij, institucionalno podporo in poglede na aktivizem. V celotnem poročilu so ti glasovi mladih vključeni skupaj z ugotovitvami raziskave, da se zagotovi natančna, od spodaj navzgor usmerjena perspektiva na te teme.

Struktura: Poročilo je razdeljeno na tematska poglavja, ki obravnavajo ključna raziskovalna vprašanja. Najprej pojasnimo opredelitve pojmov »mladina s podeželja« in »udeležba mladih« ter navedemo, zakaj sta ti pomembni. Nato opišemo evropski politični okvir, ki vpliva na sodelovanje mladih na podeželju (strategije EU, pobude Sveta Evrope itd.). Nato predstavimo trenutno stanje sodelovanja mladih na podeželju po Evropi, čemur sledi analiza

izzivov, s katerimi se mladi na podeželju soočajo na lokalni, nacionalni in evropski ravni. Preučimo uspešne modele in najboljše prakse – od programa Evropska mladinska vas do skupnosti LEADER in Parlamenta mladih na podeželju –, ki ponazarjajo, kaj deluje pri spodbujanju vpliva mladih na podeželju. Raziskali smo nastajajoče trende in priložnosti, kot sta digitalna udeležba in organizacija na lokalni ravni, ter njihov potencial za premagovanje starih ovir. Ocenili smo vlogo namenskih struktur za mlade na podeželju (mladinski sveti, mreže, krovne organizacije itd.), da bi razumeli, kako učinkovito krepijo glas mladih na podeželju. Nazadnje podajamo izvedljiva priporočila za oblikovalce politik, mladinske organizacije, lokalne oblasti in institucije EU za okrepitev udeležbe mladih na podeželju, čemur sledi zaključek, ki odraža ugotovitve in prihodnje obete.

Skratka, to izčrpno poročilo nariše podrobno sliko o tem, kako se evropska mladina na podeželju danes vključuje v oblikovanje politik – v kakšnih oblikah, s kakšnimi ovirami se srečuje, katere inovacije in programi prinašajo spremembe ter kako se razvija pokrajina priložnosti. S poudarjanjem statističnih ugotovitev in osebnih vpogledov mladih Evropejcev na podeželju želimo obveščati zainteresirane strani in prispevati k bolj vključujočemu, na mladinskih mnenjih temelječemu upravljanju v vseh kotičkih evropskega podeželja.

»Participacija mladih zajema načine, s katerimi se mladi vključujejo v procese odločanja in vplivajo nanje ter na državljansko življenje.«

Opredelitve in pomen sodelovanja mladih na podeželju

Opredelitev „mladih na podeželju“: „Mladi na podeželju“ na splošno pomeni mlade, ki živijo zunaj mestnih središč. V praksi se podeželje pogosto opredeljuje v nasprotju z mestnimi območji – na primer kot lokalne skupnosti z manjšo gostoto prebivalstva, ki so pogosto osredotočene na kmetijstvo, gozdarstvo ali ribištvo. Opredelitev EU (uporabljena v sklepih Sveta o mladih na podeželju) opisuje podeželska območja kot *»lokalne upravne skupnosti zunaj mestnih središč, za katere je večinoma značilna nižja gostota prebivalstva, posebna družbeno-geografska in kulturna identiteta, bližina naravnih virov in ustrezne gospodarske perspektive, pa tudi potrebe po izboljšani ponudbi storitev za mlade in splošno prebivalstvo«* (Šerban & Braziené, 2021). Nacionalne opredelitve se razlikujejo (nekateri uporabljajo pragove števila prebivalcev ali oddaljenost od mest), vendar v splošnem *mladina na podeželju* v tem poročilu pomeni mlade (običajno v starosti od 13 do 30 let), ki prebivajo v vaseh, majhnih mestih ali redko poseljenih območjih, ki so relativno oddaljena od velikih urbanih središč. Pomembno je opozoriti, da so mladi na podeželju raznolika skupina – podeželje na severu Švedske je drugačno od podeželja na španski obali –, vendar imajo veliko strukturnih skupnih značilnosti v smislu dostopa do priložnosti in institucij.

Opredelitev »udeležbe mladih«: *Udeležba mladih* zajema načine, na katere se mladi vključujejo v procese odločanja in državljansko življenje ter nanje vplivajo. To sega od formalne politične udeležbe (glasovanje, članstvo v mladinskih krilih političnih strank ali izvolitev na javno funkcijo) do strukturirane državljanske udeležbe (kot je sodelovanje v mladinskih svetih, svetovalnih odborih in odborih za razvoj skupnosti) ter neformalnih ali neinstitucionaliziranih oblik sodelovanja (prostovoljstvo, aktivizem, protesti, spletne kampanje, pobude skupnosti). Strategija EU za mlade poudarja *»spodbujanje sodelovanja mladih v demokratičnem življenju«* in zagotavljanje, da imajo mladi na voljo vire in priložnosti za oblikovanje družbe. Smiselno sodelovanje mladih pomeni, da imajo mladi vpliv in glas pri odločitvah, ki jih zadevajo, bodisi na ravni lokalne skupnosti bodisi na širših političnih področjih. V kontekstu podeželske mladine se sodelovanje lahko odvija prek posebnih kanalov, kot so združenja podeželske mladine, kmetijski mladinski klubi, vaška srečanja ali lokalne akcijske skupine, poleg bolj običajnih poti, ki so na voljo vsem mladim.

Ustreznost in pomen: Sodelovanje mladih je temelj demokratičnega in vključujočega upravljanja. Za podeželske skupnosti je vključevanje mladih še posebej pomembno, saj odločitve mladih o tem, ali bodo ostali v svojih rodnih krajih ali se vanje vrnili, pogosto oblikujejo prihodnjo uspešnost teh območij. Vendar so bili mladi na podeželju v preteklosti *»opredeljeni s tem, česa jim primanjkuje«* – npr. so bili videti kot nasprotje mladih v mestih – in njihovi glasovi so bili v političnem diskurzu potisnjeni na rob. To ima oprijemljive posledice: politike, oblikovane brez prispevka mladih, morda ne bodo obravnavale potreb podeželske mladine, kar prispeva k ciklu odseljavanja in upada. Nasprotno, ko je podeželska mladina vključena, lahko postane močan akter razvoja in sprememb v skupnosti. Na primer,

sodelovanje mladih lahko vodi do bolj mladim prijaznih storitev (kot je ustanovitev lokalnega mladinskega centra ali avtobusne linije), inovativnih socialnih podjetij ali pobud za ohranjanje lokalne kulture in okolja.

Sodelovanje mladih na podeželju je pomembno tudi za enakost. Študije kažejo, da so mladi na podeželju v Evropi pogosto bolj izpostavljeni tveganju revščine in socialne izključenosti kot njihovi vrstniki v mestih ter se soočajo z neenakostmi na področju izobraževanja, zaposlovanja in mobilnosti. Vključevanje mladih v odločanje je način, da se *njihovi* izzivi in ideje upoštevajo pri oblikovanju rešitev, naj gre za prilagajanje programov usposabljanja za mlade NEET na podeželju ali razširjanje širokopasovnega dostopa v slabo pokritih podeželskih skupnostih. Kot je povedal eden od udeležencev fokusne skupine: „*Mi smo tisti, ki vsak dan živimo podeželsko realnost – vemo, kaj v naših skupnostih deluje in kaj ne. Potrebujemo pa kanale, da to posredujemo tistim, ki so na oblasti.*“ Vključevanje glasov podeželske mladine vodi k boljšemu, odzivnejšemu upravljanju, ki lahko odpravlja razlike med podeželjem in mestom.

Nazadnje, na celinski ravni se sodelovanje podeželske mladine povezuje s širšimi cilji Evrope. Vprašanja, kot so trajnostno kmetijstvo, podnebne spremembe in uravnotežen regionalni razvoj, zahtevajo energijo in prispevek naslednje generacije na podeželju. Skratka, opredelitev podeželske mladine in sodelovanja pojasnjuje, o *kom* govorimo in *zakaj* je njihovo sodelovanje tako demokratična pravica kot strateška nujnost za socialno kohezijo in vitalnost podeželja v Evropi. To poročilo uporablja te opredelitve kot podlago za preučitev, v kolikšni meri se ideal aktivnega sodelovanja podeželske mladine ujema z današnjo realnostjo po Evropi.

Strategija EU za mlade 2019–2027 predstavlja krovni okvir za evropsko sodelovanje na področju mladinske politike. Osrednji element te strategije je niz 11 Evropskih ciljev za mlade, ki so bili oblikovani prek posvetovanj z mladimi po vsej Evropi.

Z Evropskim ciljem za mlade št. 6, »Premikanje podeželske mladine naprej«, je EU prvič razvila mladinsko strategijo s posebnim poudarkom na podeželju.

Evropski politični okvir

Evropske institucije in okviri vse bolj priznavajo pomen vključevanja mladih na podeželju v oblikovanje politik. V tem poglavju so opisane ključne politike, strategije in pobude na evropski ravni (EU in Svet Evrope), ki oblikujejo ali podpirajo sodelovanje mladih na podeželju.

Strategija EU za mlade in cilj za mlade št. 6: Strategija EU za mlade 2019–2027 zagotavlja splošni okvir za evropsko sodelovanje na področju mladinske politike. Osrednji element te strategije je niz 11 evropskih ciljev za mlade, ki so bili oblikovani v posvetovanjih z mladimi. Zlasti **cilj za mlade št. 6, »Napredek mladih na podeželju«**, je v celoti posvečen vprašanju mladih na podeželju – to je prvič, da se strategija EU za mlade posebej osredotoča na podeželje. Cilj za mlade št. 6 priznava, da se mladi na podeželju soočajo s *»posebnimi težavami pri uresničevanju svojih ciljev in ambicij«* zaradi manj priložnosti in vrzeli v infrastrukturi. Poziva k ustvarjanju pogojev, ki mladim na podeželju omogočajo, da izpolnijo svoj potencial v domačem okolju. Cilj je razdeljen na konkretne cilje, med katerimi so: zagotavljanje ustrezne infrastrukture (od javnih storitev do stanovanj in podatkovne povezljivosti) na podeželskih območjih; ustvarjanje kakovostnih delovnih mest za mlade v podeželskih gospodarstvih; decentralizacija dejavnosti mladih, da se lahko podeželska mladina udeležuje na lokalni ravni; aktivno vključevanje podeželske mladine v procese odločanja; zagotavljanje enakopravnega dostopa do kakovostnega izobraževanja za podeželsko mladino; spodbujanje pozitivne podobe podeželskega življenja; in ohranjanje podeželskih tradicij (Cilji za mlade). Ti cilji služijo kot načrt za politike EU in nacionalne politike. Vključitev cilja 6 je bila rezultat **6. cikla dialoga EU z mladimi (2017–2018)**, kjer so mladinski delegati iz vse Evrope, mnogi iz podeželskih območij, pozvali oblikovalce politik, naj obravnavajo razlike v priložnostih med mestom in podeželjem. Mnogi udeleženci dialoga EU o mladih so izrazili nezadovoljstvo zaradi *»pomanjkanja sodelovanja v postopkih odločanja«* in občutka *odtujenosti od institucij* na podeželskih območjih, kar je neposredno vplivalo na oblikovanje cilja za mlade na podeželju. Strategija EU za mlade s sprejetjem tega cilja zavezuje EU, da bo do leta 2027 posvečala posebno pozornost mladim na podeželju.

Sklepne ugotovitve Sveta EU o mladih na podeželju (2020): Države članice EU so prek Sveta EU zaskrbljenost pretvorile v dogovorjene prednostne naloge. Maja 2020 je Svet sprejel **sklepne ugotovitve z naslovom »Povečanje priložnosti za mlade na podeželskih in oddaljenih območjih«**. Te sklepne ugotovitve Sveta izrecno priznavajo demografske izzive: prebivalstvo Evrope se na podeželskih območjih stara še posebej hitro, medtem ko mlade privlačijo mesta. Svet EU poziva k zmanjšanju neenakosti med mestnimi in podeželskimi območji ter k *»medsektorskim ukrepom, ki odražajo poglede in perspektive mladih na podeželskih in oddaljenih območjih«*. Države članice poziva, naj v podeželskih regijah zagotovijo boljšo dostopnost storitev, kakovostnih delovnih mest, izobraževanja, digitalne in fizične infrastrukture ter javnega prevoza – kar v bistvu odraža cilje mladinskega cilja. Pomembno je, da sklepi vabijo vlade, naj **spodbujajo podeželsko mladino, da se vključi in**

ostane vključena v svoje lokalne skupnosti prek aktivnega državljanstva, prostovoljstva in socialnega podjetništva. Pozivajo tudi k sinergijam med programi EU (kot so Erasmus+, Evropska solidarnostna enota, Evropski socialni sklad, Jamstvo za mlade), da bi to koristilo podeželski mladini. Na primer, vlada bi lahko uporabila sredstva iz programa Erasmus+ za podporo izmenjavi podeželske mladine ali izkoristila sredstva ESF za usposabljanje podeželske mladine. Poleg tega je mladinski sektor (mladinske organizacije, nacionalni sveti za mladino) pozvan, naj „med mladimi na podeželskih območjih ozavešča o priložnostih v njihovih lokalnih skupnostih“ – to je priznanje, da mnogi mladi na podeželju morda ne poznajo lokalnih pobud ali pravic, ki jih imajo. Te sklepe Sveta predstavljajo politični mandat in spodbudo za države EU, naj se v svojih nacionalnih politikah za mladino in strategijah razvoja podeželja osredotočijo na mlade na podeželju.

Dolgoročna vizija EU za podeželje: Leta 2021 je Evropska komisija predstavila Dolgoročno vizijo za podeželje (LTVRA) 2040, ki sicer ni posebej namenjena mladim, vendar poudarja potrebo po tem, da postane podeželje v Evropi močnejše, povezano, odporno in uspešno. Mladi so osrednji del te vizije kot ključni akterji za „ostajanje, vračanje in uspešno življenje“ v podeželskih regijah (FAFCE, 2023). Vizija je vodila k oblikovanju **Pakta za podeželje** in Akcijskega načrta EU za podeželje. V tem okviru so potekale pobude za vključitev glasov mladih – na primer, mladinske organizacije so bile spodbujene, da se pridružijo skupnosti Pakta za podeželje. Nekatere države (kot je Irska) so v okviru izvajanja te vizije ustanovile celo **Nacionalno skupščino podeželske mladine** (več o tem v naslednjem poglavju). Vizija za podeželje povezuje različne politične usmeritve (regionalni razvoj, digitalizacija, Zeleni dogovor itd.), pri čemer so mladi tisti, ki imajo od tega koristi. Na primer, izboljšanje širokopasovnega dostopa na podeželju neposredno vpliva na zmožnost mladih, da dostopajo do izobraževanja in sodelujejo v digitalni demokraciji.

Erasmus+ in vključevanje mladih s podeželja: Vodilni programi EU za mlade, Erasmus+ (poglavje Mladi) in Evropska solidarnostna enota (ESC), se prek svoje **strategije za vključevanje in raznolikost** prav tako usklajujeta s tem okvirom. Strategija za vključevanje in raznolikost (2021) izrecno opredeljuje mlade iz podeželskih ali oddaljenih območij kot ciljno skupino, ki bi morala imeti koristi od možnosti mobilnosti in prostovoljstva. Ta politični zagon naj bi zagotovil, da odraščanje na oddaljenih območjih mladim ne preprečuje mednarodnih izkušenj ali priložnosti v EU. Zato nacionalne agencije programa Erasmus+ financirajo številne projekte, namenjene krepitvi vloge mladih na podeželju. Na primer, izvedeni so bili projekti za *krepitev zmogljivosti*, namenjeni usposabljanju mladinskih delavcev na podeželju v alternativnih metodah sodelovanja, izmenjave mladih, ki povezujejo mlade s podeželja iz različnih držav, da si izmenjajo svoje izzive, ter prostovoljski projekti ESC, ki prostovoljce napotijo v podeželske skupnosti. Takšni programi v skladu z zasnovo politike zagotavljajo vire, ki lahko posredno spodbudijo sodelovanje mladih s podeželja (npr. mladostnik iz majhnega mesta, ki se udeleži izmenjave Erasmus+, se pogosto vrne z večjo motivacijo in veščinami za lokalno udejstvovanje). Proces dialoga EU z mladimi (nekdanji strukturirani dialog) se prav tako podpira v okviru ključnega ukrepa 3 programa Erasmus+, države članice pa se spodbuja,

da v fazah nacionalnih posvetovanj vzpostavijo stik z mladimi na podeželju. Dejansko so se dogodki strukturiranega dialoga včasih odvijali zunaj glavnih mest, da bi zbrali prispevke s podeželja.

Svet Evrope – osredotočenost na mlade na podeželju: Svet Evrope (CoE) prek svojega mladinskega sektorja hkrati spodbuja politično osredotočenost na mlade na podeželju. 7. maja 2025 je Odbor ministrov Sveta Evrope uradno sprejel Priporočilo CM/Rec(2025)3 o mladih na podeželju. Cilj tega priporočila je »*zapolniti specifično politično vrzel na evropski ravni*« v zvezi z mladimi na podeželju. Med obravnavanimi vprašanji so **spodbujanje vključevanja mladih in demokratične udeležbe na podeželju, krepitev mladinskih struktur v podeželskih skupnostih, ustvarjanje gospodarskih priložnosti za mlade na podeželju ter izboljšanje dostopa do pravic, kot sta izobraževanje in** informacije. Med pripravljalnimi sestanki v Strasbourgu so strokovnjaki in predstavniki mladih razpravljali o posebnih ranljivostih mladih na podeželju ter zbrali ideje za ukrepe, ki naj bi jih sprejele vlade. Priporočilo poziva države članice Sveta Evrope, naj sprejmejo nacionalne pristope, ki bodo mladim na podeželju zagotovili enakopravno uživanje pravic in sodelovanje v družbi. To je zelo pomembno: priporočila Sveta Evrope določajo evropske standarde, to pa je prvo, ki se posebej nanaša na mlade na podeželju. Dopolnjuje obstoječe instrumente Sveta Evrope, kot je **Revidirana evropska listina o sodelovanju mladih v lokalnem in regionalnem življenju**, ter jim daje podeželsko perspektivo.

Vzporedno s sprejetjem Priporočila CM/Rec(2025)3 je Svet Evrope sprožil Novi demokratični pakt za Evropo, s katerim se države članice zavezujejo, da bodo »preprečevale in se upirale nazadovanju demokracije«. Poročilo generalnega sekretarja za leto 2025 opozarja, da Evropi grozi »popolna nevihta« vojne, dezinformacij in erozije demokracije, ter poudarja, da je sodelovanje mladih – tudi na podeželju – prva obrambna linija demokratične varnosti. Opolnomočenje mladih na podeželju kot graditeljev mostov med lokalnimi skupnostmi in javnimi institucijami je zato osrednjega pomena tako za pakt kot za CM/Rec(2025)3.

Poleg tega je študija organizacije Youth Partnership iz leta 2021 z *naslovom »Mladi na podeželju: raznoliki, prezrti in neizpolnjeni«* ugotovila velike vrzeli ter pozvala k prehodu s pristopa, ki temelji na potrebah (pri čemer se mlade na podeželju obravnava kot pasivne prejemnike), na pristop, ki temelji na pravicah in jih opolnomoča kot aktivne državljane. Ugotovljeno je bilo tudi, da mnogi mladi na podeželju nimajo zaupanja v svojo sposobnost, da bi lahko uresničili spremembe ali da bi jih oblasti upoštevale – ti podatki so verjetno vplivali na politična priporočila Sveta Evrope.

Drugi relevantni okviri in pobude:

Agende predsedstva Sveta EU: Rotirajoča predsedstva EU so včasih dajala prednost mladim na podeželju. Na primer, hrvaško predsedstvo EU v letu 2020 je mlade na podeželju uvrstilo na dnevni red, kar je doseglo vrhunec v zgoraj omenjenih sklepih Sveta. Program trojke

predsedstva Romunije, Finske in Hrvaške (2019–2020) je vključeval dialoge o mladih na podeželju v okviru teme ustvarjanja priložnosti za mlade.

Hkrati je madžarsko predsedstvo Sveta v letu 2024 novejši primer. V tem okviru dokument z naslovom „*Sklepne ugotovitve Sveta in predstavnikov vlad držav članic, zbranih v Svetu, o zagotavljanju globalnih priložnosti za „ “ za mlade, ki živijo na podeželskih in oddaljenih območjih*“ (C/2024/7404) opredeljuje zavezo Evropske unije k izboljšanju priložnosti za mlade v podeželskih in oddaljenih regijah. Svet poziva države članice in Evropsko komisijo, naj izboljšajo infrastrukturo in digitalno povezanost na podeželskih območjih, izboljšajo dostop do kakovostnega izobraževanja, zdravstvenega varstva in socialnih storitev; spodbujajo sodelovanje mladih v postopkih odločanja na vseh ravneh; podpirajo podeželsko podjetništvo in zaposlitvene možnosti, zlasti za mlade, ki niso vključeni v izobraževanje, zaposlitev ali usposabljanje (NEET); obravnavati izzive na področju duševnega zdravja in zagotoviti podporne storitve, prilagojene mladim na podeželju; zagotoviti vključujoče politike, ki upoštevajo raznolike identitete in potrebe mladih na podeželju, vključno z ženskami, LGBTI osebami in invalidi. Z izvajanjem teh ukrepov si EU prizadeva ustvariti odporne, vključujoče in uspešne podeželske skupnosti, v katerih se lahko mladi razvijajo

Skupna kmetijska politika (SKP) EU in politika razvoja podeželja: Čeprav je SKP v prvi vrsti osredotočena na kmetijstvo, vključuje cilj „*generacijske obnove*“ z ukrepi za podporo mladim kmetom. To posredno spodbuja mlade, da ostanejo na podeželju, saj kmetijstvo in podjetništvo na podeželju postanejo bolj izvedljiva. Nekateri nacionalni programi razvoja podeželja, financirani iz SKP, vključujejo manjše pobude za mlade na podeželju (npr. usposabljanje za vodstvene vloge in podpora mladim podjetnikom na podeželju). Poleg tega je nova mreža SKP EU (ki povezuje deležnike podeželske politike) začela dajati poudarek mladim, na primer s forumom „**Mladi voditelji v razvoju podeželja**“ leta 2024, ki je izpostavil pomen vključevanja mladih v programe LEADER.

Evropski podeželski parlament (ERP): Čeprav gre za pobudo civilne družbe (podprto s sredstvi EU), ERP in njegov vzporeden **Evropski podeželski mladinski parlament (ERYP)** zagotavljata platformo za podeželske državljane in mlade, da oblikujejo zahteve za politiko na ravni lokalnih skupnosti. Na srečanju ERYP leta 2019 je bila sprejeta deklaracija (Development Principles NGO, 2019) z 10 pozivi k ukrepanju glede nujnih izzivov, s katerimi se soočajo mladi Evropejci na podeželju, kot so pozivi k boljši povezanosti, prostorom za mlade in odpornosti na podnebne spremembe. Te deklaracije, čeprav niso zavezujoče, se uporabljajo za zagovarjanje interesov na evropskih forumih in so vplivale na razprave EU o razvoju podeželja.

Garancije za mlade in pobude za zaposlovanje: Nekateri pobude za zaposlovanje na ravni EU opozarjajo na potrebo po doseganju mladih NEET na podeželju, ki se pogosto soočajo z več ovirami. Zagotavljanje, da programi, kot je Garancija za mlade (ki vsakemu mladostniku obljublja ponudbo za delo, izobraževanje ali usposabljanje), delujejo v podeželskih regijah, je predmet stalnih političnih razprav.

Strategije vključevanja in digitalne politike: Strategija EU za digitalno desetletje in nacionalni načrti za širokopasovne povezave so prav tako del okvira, saj brez dostopa do interneta podeželska mladina ne more enakovredno sodelovati v današnjih spletnih državljskih platformah. EU je določila cilje za splošno povezljivost (npr. visokohitrostni širokopasovni dostop za vsa podeželska območja do leta 2025 v okviru digitalne agende), s čimer neposredno odgovarja na vrzel v digitalni udeležbi, ki prizadene podeželsko mladino.

Skratka, evropski politični okvir za sodelovanje mladih na podeželju je večplasten. EU zagotavlja politično zavezo (Cilj 6 za mlade, sklepi Sveta itd.) in programsko podporo (Erasmus+, ESC itd.) za vključevanje in krepitev vloge mladih na podeželju. Svet Evrope krepi ta prizadevanja s perspektivo, temelječo na pravicah, in pričakovanimi standardi za države članice. Obe instituciji poudarjata medsektorsko naravo vprašanja: politika za mlade se mora prepletati z razvojem podeželja, digitalno politiko, izobraževanjem in zaposlovanjem, da se resnično omogoči delovanje mladih na podeželju. Obstoj teh okvirov je priložnost sama po sebi – pred desetimi leti so bili mladi na podeželju v razpravah o evropski politiki za mlade v veliki meri odsotni, danes pa obstaja zagon in prepoznavnost. Vendar pa pravi preizkus leži v izvajanju na nacionalni in lokalni ravni, kar bodo naslednja poglavja preučila skozi dokaze iz prakse.

... metodologija združuje obsežne sekundarne raziskave z empiričnimi prispevki mladih s podeželja po vsej Evropi. Takšen pristop zagotavlja, da je analiza ne le dobro podprta z obstoječim znanjem, temveč tudi zasidrana v sodobnih glasovih in življenjskih izkušnjah podeželske mladine v različnih evropskih okoljih.

Metodologija

V tem raziskovalnem poročilu smo za celovito obravnavo raziskovalnih vprašanj uporabili kombinacijo **pregleda literature, analize politik in primarne kvalitativne raziskave**. Metodologija je bila zasnovana tako, da zajema tako splošne trende po Evropi kot tudi natančne vpoglede s terena, ki so jih prispevali sami mladi s podeželja.

Pregled literature in dokumentov: Izvedli smo obsežen pregled obstoječih študij, poročil in podatkov o sodelovanju mladih na podeželju. Ključni viri so vključevali:

- **dokumenti in ocene politike EU** – kot so dokumentacija o strategiji EU za mlade in ciljih za mlade, sklepi Sveta o mladih na podeželju, sporočila Evropske komisije (npr. o dolgoročni viziji za podeželje) in poročila programa Erasmus+.
- **Viri Sveta Evrope** – zlasti osnutki gradiva in novice o Priporočilu o mladih na podeželju, študija Youth Partnership „Mladi na podeželskih območjih: raznoliki, prezrti in neizpolnjeni“ (Şerban & Braziené 2021) ter ustrezni članki v reviji Coyote (npr. Lodeserto 2020 o cilju 6 za mlade), ki zagotavljajo kontekst.
- **Raziskave mednarodnih organizacij in raziskovalnih centrov** – vključno z analizami OECD (2022) o razvoju mladih na podeželju (na primer rezultati konferenc OECD o razvoju podeželja, ki poudarjajo vlogo mladih) ter akademskimi članki o državljanski udeležbi mladih v podeželskem okolju.
- **Poročila Evropskega mladinskega foruma in mladinskih nevladnih organizacij**, kot je Indeks napredka mladih 2021, ki je podal podatke o digitalnih vrzeli, ter vsa stališča Evropskega mladinskega foruma ali organizacije Rural Youth Europe, ki se nanašajo na sodelovanje (npr. sezname za preverjanje upoštevanja pravic mladih).
- **Nacionalni dokumenti o politikah in strategijah** – pregledali smo nacionalne strategije za mlade in načrte za razvoj podeželja iz različnih držav, da bi ugotovili, kako obravnavajo mlade na podeželju. Ta dokumentarna raziskava je omogočila primerjalni pregled in opredelila skupne teme (trenutne ravni sodelovanja, izzivi, najboljše prakse itd.). Prav tako je zagotovila dejanske podatke in primere, ki so navedeni v celotnem poročilu za utemeljitev trditev.

Posvetovanja s fokusnimi skupinami:

Da bi raziskavo utemeljili na trenutnih realnostih, smo aprila 2025 organizirali serijo razprav v fokusnih skupinah z več kot 20 voditelji podeželske mladine iz dvanajstih evropskih držav (Romunija, Grčija, Slovenija, Avstrija, Španija, Slovaška, Estonija, Danska, Nemčija, Združeno kraljestvo, Irska in Norveška). Te države so bile izbrane zaradi njihove geografske in družbeno-gospodarske raznolikosti, saj pokrivajo severno, zahodno, južno in srednjo/vzhodno Evropo ter tako države članice EU kot tudi države, ki niso članice EU. Udeleženci so bili pridobljeni prek lokalnih mladinskih organizacij in struktur.

Fokusna skupina je trajala približno 1,5 ure, vodil pa jo je raziskovalec v angleškem jeziku. Zapiski in posnetki so bili prepisani in tematsko analizirani. Čeprav vzorec ni bil statistično reprezentativen, so te razprave prinesle bogate kvalitativne vpoglede in anekdotične dokaze. Fokusne skupine so sledile pol strukturiranemu vodniku za razpravo, usklajenemu z našimi raziskovalnimi vprašanji:

- **Izkušnje s sodelovanjem:** Vprašali smo, kako se ti mladi trenutno vključujejo v odločanje ali pobude skupnosti (npr. mladinski sveti, občinske skupščine, prostovoljstvo, protesti). Zakaj se odločijo (ali ne odločijo) za sodelovanje?
- **Odnos z odločevalci:** Raziskovali smo, kako mladi na podeželju sodelujejo z lokalnimi oblastmi, oblikovalci politik ali voditelji skupnosti. Ali so imeli občutek, da jih poslušajo? Kateri kanali za dialog so obstajali?
- **Izzivi in ovire:** spodbudili smo razpravo o ovirah za sodelovanje (npr. pomanjkanje časa, nezadostne lokalne priložnosti, odnos odraslih, težave s prevozom, digitalna povezanost).
- **Mehanizmi in podpora:** Vprašali smo jih o programih ali strukturah, ki so jih uporabljali, kot so pobude EU, lokalni mladinski klubi ali mreže, in ali so bili ti učinkoviti pri povečevanju vključenosti mladih.
- **Zaznavanje aktivizma:** Preučili smo tudi, kako gledajo na proteste ali aktivizem kot način, da se jih sliši. Udeleženci so opisali morebitne proteste ali kampanje, ki so jih vodili mladi v njihovih območjih, in kako jih je sprejela širša skupnost.
- **Ideje in rešitve:** Pomembno je, da smo jih vprašali, katere spremembe ali podpora bi jim pomagala k večji udeležbi, s čimer smo zbrali neposredna priporočila za zainteresirane strani.

Poleg začetne fokusne skupine smo izvedli še **tri dodatne fokusne skupine**, ki so se osredotočale na *sodelovanje struktur mladih na podeželju* pri odločanju. Te seje so združile predstavnike in voditelje lokalnih nevladnih organizacij na podeželju, nacionalnih/regionalnih struktur mladih ter mednarodnih struktur in platform mladih. Naš cilj je bil razumeti organizacijske in strukturne razsežnosti sodelovanja mladih na podeželju z različnih ravni organizacij, ki jih vodijo mladi ali so usmerjene v mlade.

Te tri specializirane fokusne skupine so nam omogočile pridobiti **večplastni vpogled** v sodelovanje mladih s podeželja, ki sega preko posameznih izkušenj mladih na lokalni ravni do organizacijske, nacionalne in mednarodne razsežnosti vključevanja mladih. Fokusne skupine so zagotovile **obsežen nabor kvalitativnih podatkov** o tem, kako mladi s podeželja in njihove podporne strukture poskušajo vplivati na odločitve na vseh ravneh upravljanja. Ugotovitve iz teh razprav smo vključili v celotno poročilo, pri čemer smo poudarili tako ponavljajoče se teme (npr. infrastrukturne ovire, izzivi v zvezi z odnosom) kot tudi konkretne ugotovitve glede dinamike nevladnih organizacij, nacionalnega zagovarjanja interesov in mednarodne udeležbe.

Primeri iz prakse in primeri: Na podlagi informacij iz literature in fokusnih skupin smo identificirali ilustrativne primere iz prakse ali primere, ki smo jih vključili v poročilo. Ti so bili izbrani, da bi poudarili „najboljše prakse“ (na primer uspešen mladinski svet v podeželski občini ali projekt, ki je znatno povečal vključenost mladih) in da bi trendom dali človeški obraz (npr. osebna zgodba mladega človeka s podeželja, ki je postal vodja skupnosti). Nekateri primeri so bili črpani iz dokumentiranih virov (kot je program Evropska mladinska vas v Romuniji), drugi pa iz opisov udeležencev fokusnih skupin in dejavnosti na podeželskem sejmu, kjer so udeleženci delili najboljše prakse iz struktur podeželske mladine, katerih del so.

Analiza podatkov: Kvantitativni podatki o podeželski mladini (podatki o prebivalstvu, stopnje NEET itd.) so bili zbrani iz Eurostata, OECD in nacionalnih statistik, da bi dopolnili kvalitativne ugotovitve. Na primer, navajamo podatke Eurostata o višjem tveganju revščine med mladimi na podeželskih območjih ali razlikah v stopnjah NEET. Kadar je to ustrezno, vključujemo tudi podatke o stopnjah udeležbe mladih (kot so volilna udeležba ali stopnje prostovoljstva, če so na voljo po regijah). V nekaterih primerih so vpogled ponudile vseevropske raziskave, kot je Eurobarometer (npr. anekdotično je ena analiza Evropske komisije (2021) ugotovila, da so mladi na podeželskih območjih med najbolj aktivnimi pri prostovoljstvu, na kar se sklicujemo).

Navajanje virov in potrjevanje: Med pisanjem smo dejstva preverjali pri več virih. Ugotovitve fokusnih skupin, ki so primarni raziskovalni podatki, so predstavljene v pripovedni obliki; kadar se je točka iz fokusnih skupin ujemala z objavljenimi raziskavami, smo jo za večjo verodostojnost podkrepili z navedbo vira. Na primer, če je nekdo iz Irske, ki se je pridružil fokusni skupini, omenil pomanjkanje javnega prevoza, navajamo raziskavo Nacionalnega mladinskega sveta Irske, ki potrjuje, da je prevoz eden od največjih izzivov (Nacionalni mladinski svet Irske, 2019). Ta triangulacija povečuje zanesljivost zaključkov.

Omejitve: Treba je opozoriti, da fokusne skupine, čeprav so raznolike, ne zajemajo vseh evropskih držav – med opaznejšimi izjemami so deli Balkana, skrajni sever Skandinavije itd. Prav tako je vzorec fokusnih skupin morda že po naravi pristranski v korist mladih, ki so vključeni v strukture podeželske mladine (saj je težje pridobiti mlade, ki niso vključeni). Vendar pa je veliko udeležencev izrazilo mnenja svojih vrstnikov, ki niso vključeni, kar omogoča vpogled v te perspektive. Jezikovne ovire so bile minimalne, saj so skoraj vsi tekoče govorili angleško, vendar se pri prevajanju nianansiranih pojmov lahko izgubi del konteksta. Kadar so udeleženci uporabili lokalne idiome ali reference, smo jih razlagali v širšem evropskem kontekstu. Nazadnje, glede na hitro spreminjajoče se politično prizorišče (npr. nove pobude, ki se bodo začele izvajati leta 2025), poročilo zajema stanje na začetku leta 2025.

Skratka, metodologija združuje **obsežno sekundarno raziskavo z empiričnimi prispevki mladih Evropejcev s podeželja**. Ta pristop zagotavlja, da analiza ne temelji le na obstoječem znanju, ampak je tudi zasidrana v sodobnih glasovih in življenjskih izkušnjah mladih s

podeželja v različnih evropskih okoljih. Naslednja poglavja izkoriščajo to metodologijo, da zagotovijo podrobne odgovore na raziskovalna vprašanja.

Trenutno je udeležba podeželske mladine po Evropi zaznamovana s paradoksom: veliko mladih na podeželju je posamezno vključenih v svoje skupnosti ali pripravljeni prispevati; na ravni struktur pa pogosto nimajo kanalov in priznanja.

Kjer strukture (kot so mladinski sveti ali organizacije) obstajajo in dobro delujejo, lahko podeželska mladina igra pomembno vlogo – svetuje pri lokalnih politikah, vodi projekte ali se povezuje v nacionalne razprave.

V njihovi odsotnosti pa njihova udeležba ostaja neformalna in pogosto nevidna za oblikovalce politik.

Sedanje stanje sodelovanja mladih s podeželja pri odločanju

Kako se mladi na podeželju po Evropi trenutno vključujejo v odločanje in državljansko življenje? Slika je mešana: obstajajo žepki močne vključenosti mladih, vendar je raven sodelovanja na podeželju v primerjavi z mestnimi območji na splošno nižja in bolj neformalna, pri čemer obstajajo znatne razlike med državami. Ta poglavje ponuja primerjalni pregled opazovanih oblik in ravni sodelovanja, ki temelji na raziskavah in ugotovitvah fokusnih skupin.

(1) Formalno politično sodelovanje: Kar zadeva konvencionalno politiko (glasovanje, članstvo v strankah, opravljanje funkcij), se mladi na podeželju pogosto udeležujejo v obsegu, ki je primerljiv z njihovimi vrstniki v mestih ali nekoliko nižji, odvisno od države. Na primer, nekatere nacionalne volilne študije kažejo, da je udeležba med mladimi volivci povsod nizka, vendar jo lahko na podeželju omejujejo dejavniki, kot so oddaljenost od volišč ali občutek, da se politične kampanje manj nanašajo na njih. Mnogi mladi na podeželju izražajo apatijo do formalne politike: »*Zakaj bi glasovali za svet, ki nas itak nikoli ne posluša?*« je mnenje, ki ga izražajo različni mladi na podeželju po vsej Evropi.

Kljub temu obstajajo opazni primeri, ko se mladi s podeželja vključujejo v uradno odločanje:

- **Mladinski svetniki in župani:** V nekaterih državah so bili mladi izvoljeni v lokalne svete v podeželskih občinah. To ostaja bolj izjema kot pravilo; udeleženci so opozorili, da v večini lokalnih svetov na podeželju prevladujejo starejši odrasli (pogosto kmetje ali dolgoletni prebivalci), medtem ko je članov, mlajših od 30 let, le malo ali pa jih sploh ni.
- **Mladinski parlamenti/skupščine:** Mnoge države izvajajo programe mladinskih parlamentov (npr. Mladinski parlament Združenega kraljestva ali mladinski parlamenti v nemških zveznih deželah). Mladina s podeželja sicer sodeluje, vendar imajo ti programi pogosto sedež v mestih ali zahtevajo potovanje.
- **Mladinski dialog in konference EU:** Mladina s podeželja prispeva tudi k vseevropskim mladinskim dialogom. V procesu mladinskih konferenc EU (v okviru ciklov mladinskega dialoga EU) so bili prisotni nekateri predstavniki mladine s podeželja (pogosto prek nacionalnih mladinskih svetov).

Na splošno formalne politične strukture na podeželju mladih *niso* sistematično vključevale. V lokalnem upravljanju je relativno malo *institucionaliziranih* vlog za mlade. Nekateri pozitivni koraki so vidni v državah, kot **sta Slovenija**, kjer obstajajo občinski mladinski sveti in kjer se je Nacionalni mladinski svet zavzemal za zastopstvo podeželja, ter **Avstrija**, kjer Landjugend včasih sodeluje z občinskimi organi. Vendar pa na drugih mestih mladim s podeželja primanjkuje formalnih kanalov.

(2) Mladinski sveti in svetovalni organi: Bolj strukturirana oblika sodelovanja poteka prek mladinskih svetov, mladinskih forumov ali svetovalnih odborov na lokalni ali regionalni ravni. Tukaj opazimo precejšnjo raznolikost po Evropi:

- V **nordijskih in baltskih državah** je običajno, da imajo lokalne mladinske svete tudi v majhnih podeželskih občinah. Na primer, estonski Zakon o mladinskem delu od občin zahteva, da v odločanje vključijo mlade; zato imajo podeželske občine pogosto *noortevolikogu* (mladinski svet), ki lahko daje predloge županu in občinskemu svetu. Ena udeleženka estonske fokusne skupine s podeželskega otoka je opisala svoj mladinski svet kot aktiven pri organizaciji dogodkov v skupnosti in občasnem vlaganju peticij pri lokalni vladi (z mešanimi uspehi). Opozorila pa je, da je težko ohraniti članstvo: »Ko ljudje dopolnijo 18 let, jih veliko odide na študij na celino, zato se število članov našega mladinskega sveta vsako leto zmanjšuje.«
- V **Nemčiji** mladinski sveti (Jugendräte ali Jugendparlamente) obstajajo v nekaterih podeželskih mestih, vendar ne povsod. Namesto tega imajo močna nemška združenja podeželske mladine kvazi-zastopniško vlogo. **Bund der Deutschen Landjugend (BDL)** s 100.000 mladimi člani je združenje regionalnih podeželskih mladinskih skupin in je močno vključeno v zastopanje interesov podeželske mladine (Bund der Deutschen Landjugend, 2018). V bistvu deluje kot lobistično in posvetovalno telo za vprašanja od kmetijstva do podeželske infrastrukture. Zastopanje je temelj dela BDL, ki v imenu podeželske mladine sodeluje tako z vlado kot s kmetijskimi sindikati. Tako v Nemčiji 17-letnik v vasi morda nima uradnega sedeža v občinski hiši, vendar ima lahko glas prek strukture Landjugend, ki vpliva na oblikovanje politik. Podobno avstrijski Landjugend in organizacije, kot je **Macra na Feirme** na Irskem (mreža mladih kmetov s podeželja), mladim nudijo platformo za vpliv na politike, ki zadevajo življenje na podeželju.
- V **južni Evropi** so uradni organi mladih na podeželju redkejši. Španija in Italija imata veliko majhnih občin, le nekatere pa imajo lokalne svete mladih. Španski Nacionalni inštitut za mladino (INJUVE) in regionalni sveti mladih so se v zadnjem času začeli osredotočati na vprašanja podeželske mladine, vendar pa ta tradicionalno ni bila dobro organizirana, razen morda v okviru kulturnih društev.
- **Mladinski parlamenti in simulacije:** Nekatere države redno organizirajo dogodke *mladinskih parlamentov* na regionalni ali nacionalni ravni, ki vključujejo podeželsko mladino. Na primer, francoska podeželska mladina se lahko pridruži Nacionalnemu podeželskemu mladinskemu parlamentu, ki ga organizirajo nevladne organizacije, ali pa je del „Conseil des Jeunes“ na ravni *departmaja*. Ti dogodki so občasni, vendar dragoceni, saj podeželsko mladino seznanjajo z odločevalnimi procesi.

Na splošno prisotnost **posvetovalnih struktur za mlade** na podeželju ni enotna. Tam, kjer obstajajo in so podprte, lahko predstavljajo most med mladimi in lokalnimi organi. Tam, kjer jih ni, se udeležba mladih s podeželja ponavadi kaže na druge načine, predvsem neformalno.

(3) Neformalno sodelovanje in sodelovanje v skupnosti: Mladina na podeželju pogosto sodeluje v svojih skupnostih na načine, ki jih morda ne bi takoj označili za politične, vendar so kljub temu oblike državljske angažiranosti:

- **Prostovoljstvo in delo v korist skupnosti:** Izrazit trend je, da se mladi na podeželju pogosto v večji meri prostovoljno angažirajo, zlasti v vlogah, usmerjenih v skupnost. Po analizi EU so „tisti, ki živijo na podeželju (ne v mestih), najbolj aktivni v prostovoljstvu“ (Evropska komisija, 2021). To je očitno v primerih, kot so prostovoljna gasilska društva, cerkvene skupine, športni klubi ali lokalne nevladne organizacije, ki so v vaseh zelo razširjene. Na primer, v Avstriji in Nemčiji je običajno, da se mladi na podeželju prostovoljno udeležujejo pri organizaciji vaških praznikov ali mladinskih klubov (Jugendtreffs). V fokusnih skupinah so udeleženci prostovoljstvo omenili kot ključni izhod: „Če hočemo, da se tu kaj zgodi, moramo prostovoljno to narediti sami“. Takšna udeležba, čeprav ne vpliva uradno na politiko, gradi državljske veščine in socialni kapital. Včasih preide tudi v zagovorništvo – npr. skupina mladih prostovoljcev, ki obnovi skupnostni prostor, lahko nato zaprosi občino za finančno podporo.
- **Lokalne pobude in nevladne organizacije:** Na številnih podeželskih območjih so se pojavile pobude, ki jih vodijo mladi, da bi zapolnili vrzeli. Primeri vključujejo mladinska zadruha (kot je skupina mladih, ki je ponovno odprla zaprto kavarno kot zadružno socialno podjetje, kot je bilo mogoče opaziti v nekaterih delih španske regije Asturija), okoljske akcijske skupine (mladi prostovoljci, ki čistijo reke ali vzdržujejo pohodniške poti) ali kulturni projekti (mladi, ki z dogodki oživljajo lokalne tradicije). Te dejavnosti na lokalni ravni kažejo na obliko sodelovanja, pri kateri mladi prevzemajo vodilno vlogo v svojih skupnostih. Čeprav morda ne sodelujejo vedno z vlado, vplivajo na lokalne zadeve in pogosto iščejo sodelovanje ali dovoljenje lokalnih oblasti.
- **Družinske in skupnostne mreže:** V majhnih skupnostih osebni odnosi pogosto štejejo več kot uradne vloge. Nekateri mladi na podeželju se vključujejo tako, da izražajo svoja mnenja na skupnostnih sestankih ali neposredno lokalnim voditeljem, ki jih poznajo. Na primer, mladi na podeželju o težavah komunicirajo tako, da se neformalno pogovarjajo s predsednikom župnijskega sveta, ki je včasih njihov sosed, ali prek skupnosti na Facebooku, kjer se razpravlja o lokalnih vprašanjih. Čeprav je ta *neposreden pristop* neformalen, je oblika sodelovanja, ki se razlikuje od tesno povezanih podeželskih okolij – mladi imajo besedo, če so proaktivni in če so starejši odprti za njihove ideje.
- **Protest in aktivizem:** V preteklosti so bili protesti, ki so jih vodili mladi, bolj osredotočeni na mesta, vendar se je podeželska mladina začela mobilizirati okoli določenih vprašanj. Izrazit primer je okoljski aktivizem: med globalnimi podnebnimi stavkami *Fridays for Future* so nekateri mladi s podeželja organizirali manjše demonstracije v najbližjih mestih ali se pridružili večjim protestom v mestih. V državah, kot sta Nemčija in Irska, so se mladi s podeželja, ki jih skrbita podnebje in kmetijstvo,

znašli v obeh taborih – nekateri se pridružujejo podnebnim protestom, drugi pa sodelujejo v demonstracijah, ki jih vodijo kmetje (npr. mladi kmetje, ki s traktorji vozijo na mestne proteste o kmetijski politiki). V Španiji je na primer leta 2019 potekala »La Revuelta de la España Vacía« (upor prazne Španije) – množična demonstracija, na kateri so podeželski prebivalci (mladi in stari) protestirali, da bi opozorili na izseljevanje s podeželja. Takšen aktivizem kaže, da se bodo mladi s podeželja udeležili protestov, kadar jih neka tema močno prizadene. Vendar so razprave v fokusnih skupinah pokazale tudi, da nekateri mladi s podeželja vidijo protest kot **skrajno sredstvo ali velik korak**. V bolj konzervativnih ali tesno povezanih vaseh lahko odprto protestiranje proti lokalnim oblastem prinaša družbena tveganja („Vsi te poznajo, zato če protestiraš, te bodo ljudje morda obrekovali ali ti naredili etiketo“). Zato mnogi mladi s podeželja raje tiho zagovarjajo svoje stališče ali zapustijo območje, kot da bi se soočili s konfrontacijo. Vendar se dojemanje aktivizma spreminja – z družbenimi mediji lahko mladi s podeželja podpirajo vzroke na spletu, tudi če ne protestirajo na vaškem trgu.

(4) Vključevanje prek digitalnih platform: Sedanje sodelovanje je vse bolj digitalno. Tudi na podeželju ima večina mladih pametne telefone in uporablja družbena omrežja. To je odprlo nove oblike vključevanja:

- Mladina na podeželju uporablja platforme, kot so skupine na Facebooku, klepetalnice WhatsApp ali lokalni forumi, za razpravo o vprašanih skupnosti in usklajevanje ukrepov.
- Orodja za e-udeležbo na nacionalni ali evropski ravni (kot so natečaji za ideje mladih, spletna posvetovanja ali ankete EU) lahko v teoriji dosežejo mlade na podeželju prav tako enostavno kot mlade v mestih, če to omogočajo povezljivost in ozaveščenost.
- Vendar pa digitalno sodelovanje odraža tudi digitalni razkorak. Mladina s podeželja iz območij s slabim internetnim dostopom ali omejeno digitalno pismenostjo se verjetno manj udeležuje.

Skratka, **stopnje sodelovanja mladih na podeželju** se razlikujejo: v nekaterih skupnostih je mladinsko življenje aktivno (prek klubov, svetov in projektov), medtem ko je v drugih sodelovanje mladih zelo nizko ali mirujoče. Primerjalna ugotovitev iz raziskave je, da „*mladi na podeželju kažejo zanimanje in so pripravljeni sodelovati, vendar jim ni ponujenih dovolj priložnosti za to*“ (Şerban & Brazienè, 2021).

Poleg tega mladi na podeželju pogosto menijo, da njihova udeležba nima vpliva. Mnogi po različnih državah so izrazili, da ko izrazijo svoje mnenje, to »ničesar ne spremeni«. To vodi do občutka razočaranja in v nekaterih primerih do popolnega umika iz sodelovanja. Ta dinamika – zanimanje, ki ga ovirajo pomanjkanje priložnosti ali zaznana učinkovitost – je značilna za trenutno stanje sodelovanja mladih na podeželju. To nakazuje skrit potencial: če se vzpostavijo strukture in podpora (kot bomo videli v primerih najboljših praks), se lahko sodelovanje mladih na podeželju razcveti.

Ena pozitivna splošna ugotovitev je, da je **sodelovanje v korist skupnosti (prostovoljstvo, lokalni projekti)** med mladimi na podeželju relativno močnejše, medtem ko je **institucionalno politično sodelovanje** šibkejše. Zdi se, da mladi na podeželju vlagajo energijo v neformalno izboljšanje skupnosti, ko dobijo priložnost, čeprav se izogibajo politiki. To pomeni, da mladi na podeželju sodelujejo na svoj način, vendar pogosto neopazno.

Za ponazoritev si oglejmo kratko zgodbo o uspehu, ki so jo predstavili v fokusni skupini: v neki romunski vasi je skupina mladih ustanovila društvo »vaska mladina«, da bi organizirala dejavnosti za druge mlade. V preteklih letih so mladi voditelji društva izkoristili svojo kredibilnost in od lokalnih oblasti zahtevali prostor za mlade. Župan je, ko je videl njihov prispevek, privolil. Sedaj ima vas prostor za mlade, kjer se lahko srečujejo in družijo, ti mladi voditelji pa občasno sodelujejo na sejah sveta, ko se obravnavajo zadeve, povezane z mladimi. Ta pot od sodelovanja v skupnosti do pridobitve glasu pri lokalnih odločitvah je nekaj, kar opazimo tam, kjer mladi prevzamejo pobudo in najdejo odprto lokalno vodstvo.

Po drugi strani pa v krajih brez podpornih okolij ostaja raven sodelovanja minimalna. Na primer, mladenič s romunskega podeželja je povedal, da v njegovi vasi »ni ničesar za mlade, ni mladinskega sveta, ni dogodkov. Večina mojih prijateljev je odšla. Tisti, ki smo ostali, pa le tiho trpimo ali pa tudi mi načrtujemo odhod.« Takšne situacije žal obstajajo v mnogih podeželskih regijah Južne in Vzhodne Evrope, kjer se število mladih zmanjšuje, kar otežuje organizirano sodelovanje.

Sklepno lahko rečemo, **da je sedanja udeležba podeželske mladine po Evropi zaznamovana s paradoksom**: *posamezno* je veliko mladih s podeželja vključenih v svoje skupnosti ali pripravljenih prispevati; *strukturno* pa jim pogosto primanjkuje kanalov in priznanja. Tam, kjer strukture (kot so mladinski sveti ali organizacije) obstajajo in dobro delujejo, lahko ima podeželska mladina pomembno vlogo – svetovanje pri lokalni politiki, vodenje projektov ali povezovanje z nacionalnimi razpravami. V odsotnosti teh struktur pa njihovo sodelovanje ostaja neformalno in pogosto nevidno za oblikovalce politik. To ustvarja podlago za preučitev razlogov za obstoj teh vrzeli – izzivov, ki ovirajo vključevanje mladih na podeželju, kar bomo podrobneje obravnavali v naslednjem poglavju.

Strukture podeželske mladine so hrbtenica participacije mladih na podeželju.

Organizirajo in izražajo glas podeželske mladine, zagotavljajo platforme za vključevanje ter služijo kot most med mladimi in oblastmi.

Krepitev teh struktur (prek financiranja, krepitve zmogljivosti in pravnega opolnomočenja) ter zagotavljanje, da so mladi s podeželja zastopani v širših mladinskih strukturah, sta ključna koraka.

Vloga struktur za mlade na podeželju

Učinkovita in trajna udeležba mladih pogosto zahteva organizirane strukture, ki zastopajo interese mladih in jih povezujejo z odločevalci. V podeželskem kontekstu različne **strukture za mlade** – od lokalnih mladinskih svetov do nacionalnih in mednarodnih organizacij – igrajo pomembno vlogo pri krepitvi glasu podeželske mladine in spodbujanju njenega vpliva na politiko. To poglavje opisuje te strukture, preučuje njihov vpliv in ocenjuje, kako prispevajo k vplivu podeželske mladine.

Lokalni mladinski sveti in forumi: Na lokalni ravni so **občinski mladinski sveti (MYC)** ali mladinski forumi primarna struktura, prek katere se lahko mladi na podeželju vključijo v upravljanje. Tam, kjer obstajajo, ti organi mladim nudijo platformo za razpravo o vprašanih in uradno posredovanje priporočil lokalnim oblastem. Kot je bilo že omenjeno, se njihova razširjenost močno razlikuje. V nekaterih državah so MYC institucionalizirani – celo majhne podeželske občine imajo pogosto mladinski svet ali mladinski parlament. Ti sveti so običajno sestavljeni iz izvoljenih ali imenovanih predstavnikov mladih (pogosto najstnikov), ki se redno sestajajo. Njihov vpliv je odvisen od mandata: na nekaterih mestih le organizirajo dogodke, drugje pa imajo posvetovalni status pri vseh zadevah, povezanih z mladimi. V nekaterih državah številne občine priznavajo mladinski svet v občinskih statutih, kar pomeni, da se je treba o mladinski politiki posvetovati s svetom, včasih pa ima ta celo proračun. Ta **institucionalna podpora** mladim omogoča resničen vpliv (npr. vpliv na lokalno strategijo za mlade ali pripombe na nove vozne rede avtobusov). Nasprotno pa v državah, kjer mladinski sveti niso pogosti ali aktivni (kot so nekateri deli Španije, Vzhodne Evrope ali Balkana), podeželski mladini ta strukturirani glas manjka.

Učinkovitost lokalnih mladinskih svetov na podeželju je pogosto odvisna od podpore odraslih. Kadar lokalne oblasti aktivno prisluhnejo mladinskim svetom in se nanje odzovejo (morda jim celo dodelijo opazovalska mesta na sejah sveta), ti sveti postanejo vplivni. Po drugi strani pa je v primerih, ko mladinski sveti obstajajo le na papirju, vendar se jih ignorira ali nimajo zadostnih sredstev, njihov vpliv minimalen, mladi člani pa lahko postanejo razočarani. Zato je krepitev vloge in zmogljivosti lokalnih mladinskih svetov ključni dejavnik (obravnavan v Priporočilih).

Nacionalni sveti mladih (NYC) in zastopstvo podeželja: Skoraj vsaka evropska država ima **nacionalni svet mladih** – krovno telo mladinskih organizacij, ki zagovarja interese mladih v politiki. Sestava NYC je pomembna za mlade na podeželju. V preteklosti so v mnogih NYC prevladoval organizacije iz mestnih območij (študentske zveze, politična mladinska krila itd.), medtem ko je bila mladina s podeželja premalo zastopana. Vendar pa so v nekaterih državah organizacije mladine s podeželja aktivne članice ali imajo celo namenska mesta. Poleg tega lahko organizacija mladine s podeželja v NYC predlaga resolucije, sodeluje v posvetovanjih in imenuje delegate mladine s podeželja za različne dogodke. Njihova prisotnost pomaga pri oblikovanju mladinskih politik, ki upoštevajo potrebe podeželja.

Organizacije in mreže podeželske mladine: V nasprotju s splošnimi mladinskimi sveti obstajajo organizacije, ki so posebej namenjene podeželski mladini in jih vodijo mladi s podeželja, ter delujejo kot pomembne strukture za podporo in zagovorništvo:

Rural Youth Europe (RYE): Kot že omenjeno, je RYE krovna organizacija za 24 članic v 20 državah, ki zastopajo okoli 500.000 mladih s podeželja. Njeni člani so običajno nacionalna združenja mladih s podeželja ali podeželske sekcije širših organizacij. Vloga RYE je večplastna: organizira dogodke za krepitev zmogljivosti (kot so letni Rural Youth Rally in tematski seminarji), spodbuja izmenjavo najboljših praks med skupinami mladih s podeželja ter zagovarja njihove interese na evropski ravni. Čeprav RYE sama ne lobira neposredno pri nacionalnih vladah, svojim članicam zagotavlja znanje in orodja, da to lahko storijo same. Sodeluje tudi z organi, kot je Evropska komisija (npr. se z njo posvetuje o vlogi mladih v razvoju podeželja). Vpliv RYE je viden v tem, kako so vprašanja podeželske mladine ostala prednostna naloga v evropski mladinski politiki (cilj za mlade št. 6 itd.) – RYE je sodelovala v procesu strukturiranega dialoga, v katerem je bil ta cilj oblikovan. Poleg tega RYE zagotavlja, da podeželska mladina ni mednarodno izolirana; ta solidarnost in skupna identiteta krepi lokalno odločenost.

MIJARC (Mednarodno katoliško gibanje podeželske mladine): MIJARC Europe ima člane v več evropskih državah (pogosto imenovane JARC ali podobno). Ti se običajno osredotočajo na osebni razvoj, kmetijstvo in socialno pravičnost z verskega vidika, vendar se vključujejo tudi v politični dialog o razvoju podeželja in pravicah mladih. Tako kot RYE so tudi oni v Evropskem mladinskem forumu in imajo status udeleženca v Svetu Evrope. Prisotnost MIJARC-a v podeželskih vaseh prek župnijskih mladinskih klubov ali kmetijskih mladinskih sekcij je struktura, ki spodbuja vodstvo v skupnosti. V preteklosti so skupine MIJARC v vaseh pogosto delovale kot *dejanski* mladinski sveti, zlasti v delih Francije, Belgije in Portugalske, ter usposabljale številne voditelje skupnosti. Tako te mreže prispevajo z *ustvarjanjem človeškega kapitala* (mladih voditeljev) in z lobiranjem (njihovo evropsko koordinacijsko telo je na primer izdalo stališča o reformah SKP).

Združenja mladih kmetov: Čeprav se organizacije, kot so **CEJA (Evropski svet mladih kmetov)** in nacionalna združenja mladih kmetov, osredotočajo predvsem na gospodarske interese, se prekrivajo s sodelovanjem podeželske mladine. Pogosto zagovarjajo politike (dostop do zemlje, subvencije za zagon kmetij), ki vplivajo na preživetje podeželske mladine, in s tem vključujejo svoje člane v dialog z oblikovalci politik. Na podeželskih območjih, ki so močno odvisna od kmetijstva, so skupine mladih kmetov včasih najmočnejši glas mladih, ki ga slišijo ministrstva za kmetijstvo in lokalni sveti. Pogosto sodelujejo z nevladnimi organizacijami za podeželsko mladino pri prekrivajočih se vprašanjih (npr. CEJA in RYEurope sta sodelovala pri temah zaposlovanja podeželske mladine). Ta združenja delujejo kot struktura, ki podeželski mladini (v kmetijstvu) omogoča sodelovanje v političnih razpravah o kmetijstvu in razvoju podeželja.

Mreže za izobraževanje in delo z mladimi: Vlogo imajo tudi strukture, kot je gibanje 4H (mladinski klubi na podeželju, ki se osredotočajo na spretnosti in so pomembni v nekaterih nordijskih in vzhodnih državah) ali državne službe za podeželsko mladino. Na primer, finska organizacija 4H ima klube v skoraj vsaki podeželski občini, ki učinkovito delujejo kot mreža, v kateri se mladi učijo projektnih veščin in državljske odgovornosti. Morda ne lobirajo neposredno, vendar ustvarjajo generacijo angažirane podeželske mladine. Podobno mreža **Europe Goes Local** (mreža projektov Erasmus+) vključuje podeželske občine in pomaga profesionalizirati lokalno mladinsko delo – strukturno izboljšavo, ki posredno krepi strukture sodelovanja mladih (kot je povečanje učinkovitosti lokalnega mladinskega centra pri zagotavljanju glasu mladim).

Mladinski parlamenti in skupščine: Poleg svetov in nevladnih organizacij delujejo **mladinski parlamenti na regionalni/nacionalni ravni** kot strukture, v katerih je lahko prisotna podeželska mladina. To so bolj periodične kot stalne strukture, vendar gre za strukturirane procese, ki ustvarjajo kolektivne prispevke mladih (izjave, priporočila).

Vpliv struktur podeželske mladine je različen:

- Na **lokalni ravni** lahko dobro podprt mladinski svet ali aktivna mladinska nevladna organizacija opazno vpliva na občinske odločitve, kot je razvidno iz številnih primerov (ustanovljeni mladinski centri, financirani programi itd.). Vendar pa na mnogih podeželskih območjih takšne strukture še vedno manjkajo ali pa obstajajo le na papirju. Izziv je njihovo ohranjanje tam, kjer je mladinska populacija zelo majhna in fluktuacija stalna. Ena od rešitev, ki jo uporabljajo nekatere države, so medobčinski mladinski sveti, vendar ti zahtevajo usklajevanje.
- Na **nacionalni ravni** organizacije podeželske mladine in predstavniki v nacionalnih mladinskih svetih zagotavljajo mladinsko politiko, ki je naklonjena podeželju. Njihov uspeh je očitno viden, ko nacionalne mladinske strategije izrecno omenjajo podeželsko mladino ali ko se sprejmejo posebni programi (kot so subvencije za prevoz za podeželsko mladino ali sheme podjetništva za podeželsko mladino), pogosto po lobiranju teh struktur.
- Na **evropski ravni** so strukture, kot so RYE, MIJARC, CEJA in zagovorništvo Evropskega mladinskega foruma, vprašanja podeželske mladine dvignile iz neznatnosti v priznan vidik mladinske politike. Obstoj cilja za mlade št. 6 in prihajajoče priporočilo Sveta Evrope odražata večletno delo struktur podeželske mladine, ki dokazujejo, da *»podeželska mladina šteje«*. Njihova nadaljnja prisotnost je ključna za spremljanje izvajanja in nadaljnje spodbujanje (npr. bi lahko naslednjič zagovarjali priporočilo Sveta EU, ki bi se nanašalo posebej na sodelovanje mladih na podeželju, ali namenska sredstva v programih za mlade na podeželju).

Skratka, strukture za mlade na podeželju – tako uradni sveti kot mladinske organizacije – so hrbtenica sodelovanja mladih na podeželju. Organizirajo in izražajo glas mladih na podeželju, zagotavljajo platforme za vključevanje in delujejo kot mostovi do oblasti. Krepitev teh struktur (s financiranjem, krepitevijo zmogljivosti in pravno opolnomočenjem) ter zagotavljanje zastopnosti mladih na podeželju v širših mladinskih strukturah sta ključna koraka.

Čeprav so nekateri izzivi (na primer občutek, da odrasli mladim ne slišijo) skupni mladim nasploh, se na podeželju pogosto kažejo na posebne načine ali z večjo intenzivnostjo.

Vsi ti izzivi so globoko medsebojno povezani.

Na primer: omejena infrastruktura (ni prevoza) vodi v geografsko izolacijo, ta vodi v manj priložnosti in samozavesti, kar dodatno krepijo podcenjujoči odnosi – in tako naprej, kar oblikuje zapleteno mrežo ovir okoli podeželske mladine.

Izzivi, s katerimi se soočajo mladi na podeželju pri sodelovanju

Mladina na podeželju po vsej Evropi se sooča z vrsto **ovir, ki ovirajo njeno vključevanje** v odločanje in državljanske dejavnosti. Ti izzivi so večdimenzionalni – infrastrukturni, geografski, družbeno-ekonomski in institucionalni. V tem poglavju so opredeljene glavne ovire, pri čemer se opiramo tako na splošne ugotovitve raziskav kot na neposredna poročila iz fokusnih skupin in kvantitativne raziskave. Čeprav so nekateri izzivi (kot je *občutek, da odrasli ne poslušajo mladih*) skupni vsem mladim, se v podeželskem okolju pogosto kažejo na posebne načine ali z večjo intenzivnostjo.

1. Omejena infrastruktura in dostop do storitev

Eden od najpogosteje navajanih izzivov je osnovno pomanjkanje ustrezne infrastrukture na podeželju:

Prevoz in mobilnost: Ne zadosten javni prevoz je *ključna ovira* za sodelovanje mladih na podeželju. Brez zanesljivega prevoza imajo mladi težave pri udeležbi na sestankih, dogodkih ali celo pri dostopu do izobraževanja in storitev, ki spodbujajo vključevanje in duševno zdravje. Kot je poudaril Nacionalni svet za mladino Irske (2019), je *»omejen javni prevoz eden največjih izzivov, s katerimi se soočajo mladi, ki živijo na irskem podeželju ... in ovira dostop do širokega spektra potrebnih storitev«*. V fokusnih skupinah je večina udeležencev to potrdila. Slab prevoz dejansko izolira mlade na podeželju, kar še okrepi apatijo in izključenost. To *»ovira dostop do večjih mest [in] zavira povezanost med vasmi«*, kot so udeleženci Evropskega vrha mladih na podeželju (2023) opisali domino učinek. Ko fizično ne moreš biti prisoten tam, kjer se sprejemajo odločitve ali potekajo dejavnosti, si samodejno izključen.

Digitalna povezanost: V današnjem svetu je dostop do interneta bistven za sodelovanje (dostop do informacij, spletni forumi, digitalni aktivizem). Vendar pa mnoga podeželska območja še vedno trpijo zaradi počasnega ali nezanesljivega interneta. **„Dostop do interneta v vsaki vasi se je izkazal kot nepogrešljiv vidik kakovostnega življenja, ki povezuje podeželske prebivalce s svetom informacij, priložnosti in povezav“** (Evropski vrh podeželske mladine, 2023). Vendar ta ideal ni v celoti uresničen. Fokusne skupine so razkrile digitalno vrzel: udeleženci iz nekaterih držav so poročali o relativno dobrem internetu v vaseh (zahvaljujoč nacionalnim programom širokopasovnih povezav), medtem ko so udeleženci iz drugih držav opisali neenakomerno storitev. Ta neskladnost se odraža tudi v raziskavah; Indeks napredka mladih 2021 je ugotovil, da **je prehod na popolnoma virtualno sodelovanje med pandemijo »poglobil digitalno vrzel« in da je bila podeželska mladina med tistimi, ki so bili zaradi tega najbolj marginalizirani**. Brez dobrega interneta ali usposabljanja za digitalno pismenost podeželska mladina zamuja priložnosti za e-udeležbo (kot so spletne peticije, spletni seminarji ali celo seznanjenost s programi). Zgovorno je, da je bila v mnogih posvetovanjih s podeželsko mladino prva priporočila mladih: *»Tukaj potrebujemo boljši*

internet.« Digitalna izključenost ne le ovira udeležbo, ampak tudi pretok informacij – podeželska mladina morda ne sliši za dogodke ali ankete, ki se oglašujejo na spletu.

Prostori in objekti za mlade: Infrastruktura pomeni tudi fizične prostore za mlade. Mladina v mestih ima pogosto na voljo mladinska središča, knjižnice, prostore za skupinsko delo ali vsaj kavarne, kjer se lahko zbirajo in organizirajo. Mladina na podeželju tega pogosto nima. Običajno sta edina zbirališča v vaseh »lokalna gostilna ali lokalna trgovina«. Brez mladinskih središč ali skupnega zbirališča je za mlade težje, da se zberejo, razpravljajo o vprašanih in načrtujejo ukrepe. Nekateri vasi imajo skupnostne dvorane, vendar jih morda nadzirajo starejše skupine ali pa je za njihovo uporabo potrebno plačilo. V več državah je prišlo do upada števila klubov za mlade na podeželju zaradi zmanjšanja sredstev ali upada prebivalstva. Pomanjkanje varnega, podpornega prostora odvrta od sodelovanja – ne moreš organizirati sestanka mladinskega sveta, če nimaš kje zbrati. Morda manjkajo celo osnovne dobrine, kot je javni prostor za mladinske dogodke. To izzivo so omenili nekateri romunski mladi s podeželja, vključeni v izvajanje programa European Youth Village: *»Če želimo organizirati delavnico, moramo izposoditi šolsko učilnico ali stati zunaj; zaradi tega se počutiš, da mladi niso prioriteta.*«

Dostop do izobraževanja in usposabljanja: Čeprav to ni infrastruktura v pravem pomenu besede, razpoložljivost lokalnih izobraževalnih ustanov vpliva na sodelovanje. Mnogi mladi s podeželja morajo potovati daleč ali se preseliti, da bi obiskovali srednjo šolo ali univerzo. To vodi do učinka bega možganov – najbolj izobraženi mladi zapustijo skupnost, pogosto se ne vrnejo, s čimer se izgubijo potencialni mladi voditelji in zmanjša se populacija mladih, ki bi se lahko vključevala. Tisti, ki ostanejo, so morda vpoklicani v poklicne programe ali imajo službe z dolgimi delovniki, kar omejuje čas za državljansko udejstvovanje. Poleg tega manj lokalnih izobraževalnih možnosti pomeni manj forumov (kot so šolski državljanski programi ali študentski sveti), kjer se lahko podeželska mladina uči o sodelovanju. Kot je ugotovljeno v enem poročilu, *se mladi na podeželju soočajo z ovirami pri dostopu do ustreznih izobraževalnih možnosti ... in le v redkih primerih so se te izzive spremenile v priložnosti, saj so nekateri mladi pridobili dostop do učenja na daljavo, ki prej zaradi geografskih ovir ni bilo na voljo*“ (Şerban & Braziené, 2021). To poudarja, da lahko digitalno učenje včasih ublaži razdaljo (priložnost), vendar je splošno pomanjkanje izobraževalne infrastrukture izziv.

Javne in socialne storitve: Podeželskim skupnostim pogosto primanjkuje storitev, kot so ambulante za mlade, svetovanje ali centri za poklicno usmerjanje. Študija Nacionalnega sveta za mladino Irske (2019) je poudarila *»pomanjkanje dostopa do storitev duševnega zdravja, svetovanja in drugih specializiranih storitev na podeželskih območjih*«, kar so potrdili tudi mladi v fokusnih skupinah. Zakaj je to pomembno za sodelovanje? Ker ko temeljne osebne potrebe (zdravje, dobro počutje) niso zadovoljene, sodelovanje postane drugotnega pomena. Mladostnik, ki se na primer v oddaljenem območju spopada z nezdravljeno anksioznostjo, morda nima zmogljivosti ali samozavesti, da bi se udeležil javnih sestankov. Poleg tega brez mladinskih delavcev ali programov za doseganje mladih (ki se ponavadi zbirajo v mestih)

podeželska mladina ne dobi tiste dodatne podpore ali spodbude za sodelovanje. „*Tukaj nimamo mladinskega delavca, ki bi nas motiviral ali obveščal, za razliko od mest, kjer mladinske službe morda spodbujajo mlade, da izrazijo svoje mnenje,*“ je relativno pogosta izjava v mnogih evropskih vaseh. Pomanjkanje storitev, namenjenih mladim, daje mladim na podeželju občutek, da „*nihče ne skrbi zanje*“, kar zmanjšuje njihovo motivacijo za sodelovanje.

2. Geografska izolacija in oddaljenost od centrov odločanja

Po definiciji so podeželske skupnosti razpršene in pogosto oddaljene od centrov moči:

Oddaljenost od oblikovalcev politik: Pomembne odločitve, ki vplivajo na podeželsko mladino (izobraževalna politika, programi za mlade itd.), se običajno sprejemajo v glavnih mestih ali regionalnih središčih. Podeželska mladina je fizično in simbolično daleč stran od teh središč. Na primer, nacionalni dogodki ali posvetovanja za mlade so pogosto v glavnih mestih – krajih, ki jih nekateri mladi s podeželja redko obiščejo. To ustvarja psihološko razdaljo: mnogi mladi s podeželja menijo, da so nacionalni odločevalci »*izven dosega in stika*«. Ta občutek odtujenosti lahko mlade odvrča od sodelovanja; pogosto pravilno domnevajo, da politiki ne bodo posvečali pozornosti majhni vasi. To pomeni tudi manj naključnih srečanj ali priložnosti za mreženje z vplivnimi osebami – mestni mladostnik se lahko udeleži mladinske konference in sreča poslanca; mladostnik s podeželja pa verjetno ne, razen če ne pride do posebnega približevanja.

Redko poseljenost in kritična masa: Organiziranje kakršnega koli skupinskega ukrepa ali mladinske strukture na podeželju je težje že zaradi majhnega števila mladih. V majhni vasi je morda le nekaj deset mladih (če sploh toliko). Ohranjanje mladinskega sveta je izziv, ko je skupina tako majhna. Mnogi mladi s podeželja so poudarili, da so bili oni ali njihovi redki prijatelji pogosto »*edini*«, ki so poskušali nekaj narediti. Eden iz Romunije je dejal: »*Poskušali smo ustanoviti mladinski klub, a nas je bilo le pet – ko sta dva odšla na faks, je klub propadel.*« Brez kritične mase je lahko izgubiti motivacijo. Poleg tega je organiziranje na regionalni ravni težko zaradi potovanj, ki so potrebna med razpršenimi vasmimi. Mladino v oddaljenih podeželskih regijah lahko ločujejo gore, otoki ali preprosto dolge vožnje z avtobusom, kar logistično otežuje sodelovanje ali združevanje glasov. Ta razdrobljenost oslabi kolektivni vpliv mladine.

Odseljevanje mladih: Skoraj vse podeželske regije v določeni meri trpijo zaradi odseljevanja mladih, zlasti najbolj oddaljena ali gospodarsko nazadujoča območja. Tisti, ki odidejo, so pogosto tisti, ki iščejo izobrazbo ali širše priložnosti, običajno mladi, ki so morda bolj nagnjeni k državljanjski angažiranosti. Tisti, ki ostanejo, so morda manj številčni in včasih bolj prikrajšani (npr. ne morejo oditi zaradi gospodarskih ali družinskih razlogov). Raziskave potrjujejo, da so »*mladi na podeželju postali vse redkejša dodana vrednost ... število mladih se je zmanjšalo zaradi množičnega zapuščanja podeželja*« (Şerban & Brazienè, 2021). To demografsko redčenje pomeni manj glasov mladih in pogosto dožemanje, da »*vprašanja mladih tukaj niso*

pomembna, ker ni več veliko mladih«. Nekateri lokalne oblasti zaradi te neuravnotežene populacije morda dajejo prednost storitvam za starejše (večji volilni okraj) pred pobudami mladih. »Občinski svet se ukvarja s klubom upokojencev, ne pa z mladimi. »Zakaj vlagati v to? Čez nekaj let vas bo vseh ni več.« Takšna stališča ustvarjajo začaran krog – pomanjkanje vlaganj vodi k temu, da odhaja še več mladih.

Občutek odmaknjenosti: Mnogi mladi na podeželju se počutijo odmaknjene, ne le geografsko, ampak tudi socialno. Na primer, LGBTQ+ mladi ali mladi iz etničnih manjšin na podeželju se lahko počutijo izjemno osamljene, brez podpore vrstnikov ali sprejemanja s strani skupnosti, kar jim otežuje sodelovanje v javnem življenju: »Če si mlad LGBTQ+ človek, ki živi v vasi, kje naj poiščeš podporo...?« Poleg tega se mladi LGBTQ+ posamezniki s podeželja nikoli ne bi oglasili na občinski seji iz strahu pred homofobnimi odzivi v svoji konservativni vasi. Tako lahko geografska izolacija okrepi socialno izolacijo mladih iz manjšin in jih še bolj utiša.

Gospodarske in izobraževalne vrzeli: Izolacija na podeželju pogosto gre z roko v roki z manj možnostmi za zaposlitev ali visokošolsko izobraževanje na lokalni ravni. Mladi, ki so NEET (ni zaposlen, ni v izobraževanju ali usposabljanju) na podeželskih območjih, se soočajo z več težavami in imajo pogosto nizko samozavest. Podatki Eurostata kažejo, da so stopnje NEET na podeželskih območjih v mnogih državah EU ponavadi višje. Takšni mladi se morda ne vključujejo, ker menijo, da jih je družba pustila za sabo, ali pa jih tradicionalna prizadevanja za sodelovanje mladih morda ne dosežejo. Brezposelni mladostnik v oddaljenem območju bo razumljivo dal prednost iskanju zaposlitve pred udeležbo na forumu skupnosti. Poleg tega lahko omejen dostop do visokošolskega izobraževanja na podeželskih območjih pomeni v povprečju nižjo raven formalnega izobraževanja, kar lahko vpliva na zaupanje pri sodelovanju z „izobraženimi“ uradniki ali pri opravljanju birokratskih postopkov.

3. Osebnostne in kulturne ovire

V podeželskih skupnostih obstajajo tudi **socialni in kulturni dejavniki**, ki predstavljajo izzive:

Konservativna ali pokroviteljska drža: Podeželska družba je pogosto bolj tradicionalna in hierarhična. Mladi se pogosto spopadajo z globoko zakoreninjeno miselnostjo, da »*mladino je treba videti, ne pa slišati*«. V fokusnih skupinah so udeleženci omenjali, da starejši zavračajo prispevke mladih. Tipičen primer: če na lokalnem srečanju najstnik izrazi svojo idejo, ga starejši odrasli morda pohvali, vendar je ne jemlje resno, saj domneva, da »otroci teh stvari ne razumejo«. Takšna pokroviteljska stališča mlade odvrta od tega, da bi spet spregovorili. **Pomanjkanje spoštovanja do glasov mladih** je temeljna ovira – ustvarja samouresničujočo se prerokbo, v kateri se mladi umaknejo, ker niso cenjeni, odrasli pa nato trdijo, da mladi niso zainteresirani. Kot so opazili udeleženci prve izdaje Evropskega vrha podeželske mladine, vplivne osebnosti v skupnosti (župan, duhovnik itd.) pogosto držijo moč in morda niso navajeni obravnavati mladih kot enakopravnih.

Zaprte strukture moči (elitizem/nepotizem): V nekaterih podeželskih območjih lokalno upravljanje in vodilne položaje v skupnosti že več generacij obvladuje le nekaj posameznikov ali družin. To lahko ustvari kliko, ki je odporna proti novim vplivom, zlasti s strani mladih novincev. Če lokalni župan ali voditelji skupnosti ne spodbujajo aktivno sodelovanja mladih, se to verjetno ne bo zgodilo. Še huje, obstajajo primeri, ko lokalne oblasti pobude mladih obravnavajo kot grožnjo svojemu nadzoru ali preprosto kot nadležnost: „*Vplivne osebnosti v skupnosti ... lahko uživajo neupravičeno zaščito ali prednostno obravnavo s strani organov pregona, kar vodi k temu, da oblasti spregledajo nujne probleme*“ (Evropski vrh podeželske mladine, 2023). Čeprav je ta kontekst zadeval varnost in pravosodje, ponazarja, kako lahko zakoreninjene lokalne elite ignorirajo probleme, ki so za mlade nujni (kot so zloraba drog med mladimi ali družinski problemi), s čimer marginalizirajo glasove mladih v zvezi s temi vprašanji.

Pomanjkanje samozavesti in opolnomočenja: Po letih potiskanja na rob mnogi mladi s podeželja notranje sprejmejo prepričanje, da *»moje mnenje ni pomembno«*. Študija Youth Partnership je ugotovila, da *»mladim, ki so marginalizirani znotraj družbenih struktur, primanjkuje samozavesti v svojo sposobnost, da bi spremenili stvari in da bi jih lokalne, regionalne in nacionalne oblasti slišale«* (Šerban & Brazienė, 2021). Razprave v fokusnih skupinah so potrdile to psihološko oviro. Več mladih s podeželja je priznalo, da je lahko samozavest mladih s podeželja ovira, tudi če priložnosti obstajajo: *»Odrasli smo z mislijo, da se tu nikoli nič ne spremeni, zakaj bi torej poskušali?«*. Poleg tega nekateri mladi menijo, da se zaradi močnega podeželskega naglasa počutijo *»izključeni«* in manj artikulirani na srečanjih mladih, kjer prevladujejo mestni mladi, kar zmanjšuje njihovo samozavest pri sodelovanju. Ta izziv kaže na potrebo po krepitvi vpliva in usposabljanju – kar je obravnavano v poznejših poglavjih o rešitvah.

Kulturne in spolne norme: V nekaterih tradicionalnih podeželskih družbah lahko pričakovanja glede spola in vlog mladih omejujejo sodelovanje. Mlade ženske na podeželju se zaradi konzervativnih norm lahko soočajo z več ovirami pri prevzemanju vodstvenih ali javnih vlog. Anja Fortuna, mlada zagovornica podeželja iz Slovenije, je opozorila, da *»so mlade ženske s podeželja pogosto v nepravilnem položaju ... mnoge se trudijo, da se uveljavijo kot močne in neodvisne«* (Evropska komisija, 2025). Če je vodstvo skupnosti v rokah moških ali če dekleta niso spodbujena, da izrazijo svoje mnenje, je polovica mladega prebivalstva dejansko utišana. Podobno lahko kulturne norme določajo, da je mesto mladih podrejeno, dokler si s starostjo ali poroko itd. ne *»prislužijo«* statusa. Čeprav ima Evropa na splošno napredne vrednote, na podeželskih območjih ostajajo žepki patriarhalne kulture, ki lahko ovirajo sodelovanje mladih žensk.

Nezaupanje ali apatija do institucij: Mnogi mladi na podeželju gojijo nezaupanje do političnih institucij, ki se je razvilo skozi leta domnevne zanemarjenosti. Vidijo obljube, ki jih politiki dajo in ne izpolnijo v zvezi z razvojem podeželja. To vodi v cinizem: *»Pridejo sem samo ob volitvah«* ali *»Nič se ne bo spremenilo, ne glede na to, kaj rečemo.«* Takšna čustva zmanjšujejo motivacijo za sodelovanje. To ni neupravičeno čustvo – politike so namreč pogosto razočarale mlade na

podeželju (npr. zaprtje podeželskih šol/bolnišnic kljub lokalnemu nasprotovanju). Sčasoma to med nekaterimi mladimi na podeželju spodbuja **apatično ali fatalistično kulturo**. Za razliko od mladih v mestih, ki morda vidijo, da aktivizem prinaša oprijemljive rezultate (kot so spremembe politik v mestu), mladi na podeželju redko vidijo hitre zmage, kar krepi prepričanje, da je državljska udeležba brezplodna.

Pritisk vrstnikov in družbeni pritisk: V majhnih skupnostih je težko izstopati. Mladostnik, ki se glasno izreka o neki temi, se lahko sooča z zasmehovanjem ali družbenim pritiskom vrstnikov, ki dajejo prednost statusu quo ali preprosto ne želijo pritegniti pozornosti. Če na primer najstnik s podeželja zagovarja pravice LGBTQ+ v konservativni vasi, se lahko sooča z negativnimi odzivi ne le nekaterih odraslih, ampak tudi vrstnikov, ki se bojijo, da bi jih zaradi povezave z njim izključili iz družbe. Več mladih s podeželja iz Romunije je navedlo, da so imeli prijatelje, ki so jih odvrčali od tega, da bi „delali vik in krik“ pri občinskem svetu ali „zapravljali čas“ v mladinskih skupinah. Takšna negativnost vrstnikov lahko odvrne potencialne mlade aktiviste. Zaradi intimne narave življenja na podeželju je anonimnost majhna – vsako dejanje je vidno sosedom, kar lahko odvrča od drznejših oblik sodelovanja, kot so protesti ali glasno zagovarjanje stališč, še posebej če se bojiš družbenih posledic.

4. Institucionalne in strukturne ovire

Tudi ko so mladi s podeželja pripravljeni sodelovati, lahko **strukturne težave v upravljanju in institucijah** ovirajo ali omejujejo njihovo vključevanje:

Pomanjkanje formalnih mehanizmov za vključevanje mladih: Mnoge lokalne uprave na podeželju preprosto nimajo struktur za vključevanje mladih. Za razliko od nekaterih mest, ki imajo svetovalne odbore za mlade, sveti na podeželju pogosto nimajo obveznosti ali navade, da se posvetujejo z mladimi. Le manjšina držav uveljavlja sodelovanje mladih na lokalni ravni. Zato, razen če posebej napreden župan ne povabi mladih, da izrazijo svoja mnenja, ni sistematičnega načina, da bi mladi vplivali na lokalne odločitve. Ta strukturna pomanjkljivost je sama po sebi ovira – tudi motivirani mladi ne najdejo uradnega poslušalca. **Evropska mreža za razvoj podeželja (ENRD)** je ugotovila, da *»mladina na podeželju ima manj možnosti za sodelovanje in se premalo vključuje v državljsko življenje, hkrati pa se trudi pridobiti dostop do osnovnih storitev in infrastrukture«* (Şerban & Brazienè, 2021). Z drugimi besedami, možnosti za sodelovanje so na podeželju *»omejene«*.

Metropolitanska pristranskost mladinskih nevladnih organizacij: Mladinske organizacije in nevladne organizacije so ponavadi skoncentrirane v mestnih območjih, kar ustvarja vrzel v dosegu na podeželskih območjih. *»Mladinske nevladne organizacije so večinoma metropolitanski pojav«*, kar pomeni, da jim je težko doseči mlade v oddaljenih skupnostih. Ker nevladne organizacije na podeželskih območjih ne organizirajo usposabljanj, delavnic ali forumov, tamkajšnji mladi zamudijo te priložnosti za vključevanje. To je deloma vprašanje virov (**NVO nimajo zmogljivosti povsod**) in deloma strateško vprašanje (**sledijo naseljenim**

središčem). Študija Pantea (2021), navedena v Youth Partnership, je ugotovila tudi, da *»tudi nedržavni akterji naletijo na težave pri doseganju mladih na podeželju in da, čeprav so mladi pripravljeni sodelovati, jim priložnosti niso ponujene«* (Șerban & Brazienè, 2021).

Omejene vire za dejavnosti sodelovanja: Podeželske občine imajo pogosto manjše proračune in manj osebja, namenjenega razvoju mladih ali skupnosti. To pomeni manj organiziranih dejavnosti (kot so mladinske konference, delavnice usposabljanja itd.), ki lahko spodbudijo sodelovanje. V državah, kjer so lokalne vlade šibke ali premalo financirane (na primer v delih jugovzhodne Evrope), je sodelovanje mladih zelo nizko na seznamu prioritet. Brez virov z a tudi lokalni uradniki z dobrimi nameni morda ne bodo ustvarili mladinskih pobud. Hkrati se nacionalni programi morda ne razširijo v zadostni meri na oddaljene območja.

Zapletena birokracija in centralizacija: Mnoge mlade na podeželju pri poskusu formalnega vključevanja odvrtaajo birokratske ovire. Če na primer želijo ustanoviti mladinsko organizacijo ali zaprositi za sredstva, je papirologija lahko zastrašujoča, še posebej brez navodil. Mladinske nevladne organizacije v mestih se po teh postopkih pogosto zlahka znajdejo zaradi izkušenj in mrež; skupina mladih na podeželju pa se lahko vda, če je postopek preveč zapleten. Poleg tega so nekatere države zelo centralizirane, kar pomeni, da odločitve tudi o lokalnih zadevah sprejemajo centralne oblasti. V takih primerih lahko centralna politika prevlada nad mnenjem mladih s podeželja, tudi če ti prepričajo svojega župana. To lahko povzroči frustracijo in občutek nemoči, da *»nam niti naši lokalni voditelji ne morejo pomagati, saj se vse odloča daleč stran«*. Takšne težave z upravljanjem na več ravneh lahko ovirajo prizadevanja mladih za lokalno sodelovanje.

Izključitev iz posvetovalnih procesov: Na višjih ravneh (nacionalni/EU) podeželska mladina morda ni ustrezno zastopana v posvetovalnih ali dialogih procesih preprosto zaradi načina izbire udeležencev. Če izbira daje prednost članom uveljavljenih organizacij ali tistim, ki lahko potujejo, se podeželska mladina, ki ni vključena v te mreže, izključi. Na primer, na dogodku Evropskega dialoga z mladimi bi lahko bili nesorazmerno zastopani mladi iz mest, ker so bolj povezani z nacionalnimi mladinskimi sveti. Ta strukturna pristranskost pomeni, da so perspektive mladih s podeželja lahko premalo zastopane v politikah, ki izhajajo iz teh dialogov. To kaže na potrebo po boljših mehanizmih vključevanja (kot je obisk vasi, namesto da se pričakuje, da bodo prišli oni).

Pravne ovire in ovire pri glasovanju: V nekaterih primerih na mlade vplivajo pravni dejavniki, kot so volilna starost ali zahteve glede stalnega prebivališča. Če na primer mladi, mlajši od 18 let, ne morejo glasovati (kar velja za večino držav, razen nekaterih, kot je Avstrija, kjer je volilna starost 16 let), jih politiki morda sploh ne upoštevajo. Poleg tega nekateri mladi s podeželja, ki odidejo na študij, uradno ostanejo prebivalci svoje vasi (ali obratno), kar lahko oteži njihove pravice do sodelovanja v lokalnem okolju. Vendar so te težave manjše v primerjavi z zgoraj navedenimi vprašanji.

Demokratično nazadovanje in krčenje državljanskega prostora: Spremljanje, izvedeno za Novi demokratični pakt Sveta Evrope, kaže, da demokratični nazadek zožuje državljanski prostor po celotnem kontinentu in da so združenja, ki jih vodijo mladi na podeželju, pogosto prva, ki občutijo pritisk zaradi zmanjšane financiranja, omejevalnih predpisov in omejenega dostopa do prostorov. Podatki, ki jih je zbral Evropski mladinski forum (18. maj 2024), potrjujejo ta trend in opozarjajo, da se vse več nacionalnih mladinskih svetov in organizacij na lokalni ravni sooča s pravnimi in finančnimi ovirami, ki »ogrožajo njihov obstoj«. Vendar pa mladi na podeželju niso pasivni opazovalci: mnogi preoblikujejo občinske dvorane, organizacije in digitalne platforme v mostove med lokalnimi državljani in javnimi organi, ohranjajo dialog in vzpostavljajo demokratične prakse tam, kjer so te najbolj krhke.

5. Dojemanje in podoba mladih na podeželju

Nazadnje je subtilna, a pomembna izziv **dojemanje mladih na podeželju** s strani drugih in njih samih:

Stereotipi: Mladina s podeželja se pogosto počuti stereotipizirana kot manj izobražena, manj napredna ali manj kompetentna od mestne mladine. Takšni stereotipi lahko izvirajo iz medijev, politikov ali celo mestnih vrstnikov. Če se mladino s podeželja označi kot »kmečke« ali »provincialne«, to spodkopava njihovo samozavest in pripravljenost oblasti, da jim dodelijo odgovornosti. Nasprotno pa se na podeželju lahko zgodi, da se mladostnika, ki je zelo odkrit ali izobražen, označi kot nekoga, ki »poskuša delati kot mestni človek«. Ti nasprotujoči si stereotipi postavljajo podeželsko mladino v zadrego in lahko zavirajo njeno samostojno izražanje.

Okolje z nizkimi pričakovanji: Mnoge podeželske skupnosti pričakujejo, da bodo mladi odšli, zato ni veliko spodbud za vlaganje v njih ali njihovo vključevanje v načrtovanje. Kot je bilo omenjeno prej, lahko župan meni, da so mnenja mladih nepomembna, ker bodo ti v nekaj letih odšli. Ta nizka pričakovanja postanejo ovira za sodelovanje, ker mladi čutijo, da »*odrasli od nas tukaj ničesar ne pričakujejo*«. To je lahko demoralizirajoče.

Vrzeli v izkušnjah in veščinah: Zaradi manj priložnosti podeželska mladina morda ne razvije določenih veščin sodelovanja (javno nastopanje, vodenje sestankov itd.) v enakem obsegu kot vrstniki v mestih, ki imajo morda šolske debatne klube ali nevladne organizacije. Ko se jim nenadoma ponudi priložnost za sodelovanje, se lahko podeželska mladina počuti v slabšem položaju, kar je samo po sebi ovira. Nekateri mladi s podeželja so opazili, da so se ob prvem obisku nacionalnega mladinskega dogodka počutili izgubljeni, saj so videli, da so drugi veliko bolj seznanjeni z aktivističnim žargonom in postopki.

Vsi ti izzivi so med seboj tesno povezani. Na primer, omejena infrastruktura (brez prevoza) vodi v geografsko izolacijo, ta pa v manj priložnosti in samozavesti, kar še dodatno okrepi prezirljivo ravnanje in tako naprej – tako se okoli mladih s podeželja oblikuje **zapletena mreža**

ovir. Pomembno je opozoriti, da vsa podeželska območja ne trpijo enako zaradi vseh izzivov. Dobro situirana podeželska regija v Bavarski bo imela drugačne razmere kot oddaljena albanska gorska vas. Vendar se po vsej Evropi ponavljajo osnovne teme.

Kljub tem oviram si mnogi mladi na podeželju še *vedno* prizadevajo, da bi bili slišani, kar dokazujejo tisti, ki so sodelovali v naših fokusnih skupinah, in primeri iz prejšnjega poglavja. Obstoj izzivov ne pomeni odsotnosti agencije. Nasprotno, poudarja, koliko več truda morajo mladi na podeželju pogosto vložiti v sodelovanje v primerjavi s svojimi vrstniki v mestih.

Če se je to poglavje bolj osredotočalo na individualno sodelovanje mladih s podeželja v procesih odločanja, se naslednje poglavje osredotoča na strukture mladih s podeželja, ko poskušajo vplivati na odločitve na lokalni, regionalni, nacionalni ali evropski ravni.

Izzivi pri sodelovanju mladinskih organizacij na podeželju v postopkih odločanja

Strukture podeželske mladine – od majhnih, lokalno registriranih združenj do nacionalnih mladinskih svetov in mednarodnih mrež – igrajo pomembno vlogo pri zastopanju glasov mladih v postopkih odločanja. Kljub temu pomenu se te organizacije soočajo z različnimi izzivi, ki omejujejo njihovo zmožnost vplivanja na politiko ali učinkovitega zadovoljevanja potreb podeželskih skupnosti. Na podlagi podatkov iz fokusnih skupin, ki smo jih izvedli s predstavniki podeželske mladine, vključenimi v lokalne, nacionalne/regionalne in mednarodne strukture, ta poglavje analizira večplastne ovire, s katerimi se te organizacije soočajo. Ugotovitve kažejo na več ponavljajočih se tem: pomanjkanje virov, vrzeli v institucionalnem sodelovanju, pomanjkanje prilagojene podpore iz višjih okvirov ter splošna vprašanja vidnosti in zaupanja na mednarodni ravni. S sintezo kvalitativnih spoznanj in neposrednih pričevanj to poglavje poudarja strukturne, finančne in kulturne ovire, ki ovirajo sodelovanje struktur podeželske mladine, hkrati pa nakazuje poti za izboljšanje njihove trajnosti in vpliva.

1. Izzivi na lokalni ravni

Lokalne nevladne organizacije (NVO) in združenja, ki jih vodijo mladi, so pogosto v prvi vrsti državljanske udeležbe v podeželskih skupnostih. Vendar njihovo zmožnost smiselne udeležbe v javnem odločanju pogosto omejujejo **strukturni ali upravni izzivi**.

Lokalne nevladne organizacije na podeželju običajno delujejo z minimalnim številom zaposlenih in se v veliki meri zanašajo na prostovoljsko delo. Ta omejen človeški kapital ne

ovira le vsakodnevnega delovanja, ampak tudi zmanjšuje zmožnost organizacije, da se vključi v formalne procese odločanja (npr. javna posvetovanja, svetovalni odbori).

Stvari še dodatno zapleta **neusklajenost pravnih in birokratskih okvirov** na lokalni ravni. V nekaterih državah je postopek registracije lokalne nevladne organizacije ali vlaganja vlog za občinske subvencije lahko zapleten. Vodja mladinskega društva v Romuniji je potrdil: »*Teden dni zbiramo vse dokumente, potrebne za skromno občinsko subvencijo. Do takrat, ko dobimo odobritev, smo že zamudili priložnosti, da bi mlade dejansko vključili v naše načrtovane dejavnosti.*« Takšne administrativne obremenitve pogosto odvrčajo te majhne nevladne organizacije od aktivne udeležbe, saj morajo svoj omejen čas in vire usmerjati v papirologijo namesto v strateško sodelovanje v političnih forumih.

Obseg **sodelovanja lokalnih oblasti** z nevladnimi organizacijami za mlade na podeželju se močno razlikuje, pri čemer mnogi anketiranci opisujejo odnose, ki so v najboljšem primeru neenakomerni. Več udeležencev je opozorilo, da medtem ko nekatere občine kažejo resnično odprtost – soorganizirajo dogodke za mlade ali vabijo nevladne organizacije na načrtovalne sestanke –, druge ostajajo ravnodušne ali celo odporne do prispevkov, ki jih vodijo mladi. Ti nasprotujoči si pristopi poudarjajo, da je uspešno sodelovanje odvisno od tega, ali lokalne oblasti nevladne organizacije za mlade resnično priznavajo kot verodostojne partnerje in ne le kot simbolične predstavnike.

Finančna negotovost je eden najbolj nujnih izzivov, s katerimi se soočajo lokalne nevladne organizacije na podeželju. Več udeležencev je opisalo, da so odvisni od projektne donacije iz nacionalnih ali evropskih virov, pri čemer *nimajo »stabilnega financiranja za vzdrževanje stalnega osebja«*. To negotovo finančno okolje ovira dolgoročno načrtovanje in vodi do izčrpanosti predanih prostovoljcev, ki hkrati opravljajo administrativne, operativne in zagovorniške vloge.

Poleg tega se **omejitve na področju človeških virov** prepletajo s finančnimi težavami; zaradi omejenih proračunov nevladne organizacije ne morejo zaposliti specializiranega osebja ali dosledno usposabljeni prostovoljcev, s čimer se ohranja krog nezadostnega strokovnega znanja in nedoslednega izvajanja programov. Mnogi anketiranci so poudarili, da *»nenehno lovljenje rokov za financiranje«* odvrča pozornost od strateških prednostnih nalog, kot sta gradnja odnosov z lokalnimi odločevalci ali širitev članstva.

Kljub zgoraj navedenim izzivom lokalne nevladne organizacije delujejo kot **posredniki**, ki premostijo vrzel med mladimi na podeželju in izvoljenimi predstavniki. Vendar pa so ta prizadevanja za premostitev pogosto močno odvisna od osebnih mrež in občasne dobre volje uradnikov, ne pa od institucionaliziranih protokolov. Rezultat je negotov model sodelovanja, ki je občutljiv na politične spremembe ali nihanja v lokalnih proračunskih prioritetah.

Udeleženci fokusnih skupin so dosledno trdili, da **bi nacionalni in evropski okviri lahko naredili več za podporo lokalnim podeželskim nevladnim organizacijam**. Čeprav obstajajo programi, kot je Erasmus+, ali določeni nacionalni skladi za mlade, mnoge podeželske nevladne organizacije menijo, da so ti programi birokratsko zahtevni in nezadostno prilagojeni podeželskemu kontekstu: *»Cenimo subvencije Erasmus+, vendar je administrativna obremenitev nesorazmerna za našo ekipo prostovoljcev. Za mikroprojekte bi morali obstajati enostavnejši programi.«*

Udeleženci so se strinjali, da bi majhne, prilagodljive linije financiranja – v povezavi z delavnicami za krepitev zmogljivosti in boljšim ozaveščanjem – izboljšale sposobnost podeželskih nevladnih organizacij za ohranjanje delovanja in smiselno sodelovanje z odločevalci.

2. Izzivi na nacionalni/regionalni ravni

Nacionalne in regionalne mladinske strukture, kot so **okrožne mladinske fundacije, nacionalni mladinski sveti in regionalne federacije**, so bile videne kot potencialno močne platforme za zagovorništvo podeželja. Kljub temu strukturne in predstavniške ovire pogosto omejujejo obseg, v katerem se te entitete na višji ravni ukvarjajo z realnostjo podeželskih skupnosti.

Ponavljajoča se tema je **pomanjkanje izrecne omembe »mladih na podeželju«** v razpisih, postopkih ali strateških dokumentih na nacionalni ravni. Posledično lahko nacionalni organi spregledajo ali le površno obravnavajo izzive, kot so pomanjkanje prevoza ali digitalna vrzel, ki še posebej vplivajo na mlade na podeželju.

Poleg tega nekateri mladi menijo, da **glasove podeželske mladine zasenčijo perspektive, osredotočene na mesta**. Nekateri udeleženci so opozorili, da so prizadevanja njihovih držav za vključitev podeželske mladine v politične razprave *„vidna predvsem zato, ker se [njihova država] sooča z demografsko krizo; v praksi pa se je še vedno treba močno zavzemati, da si zagotoviš mesto za mizo“*.

Kljub teoretični vključujoči naravi nacionalnih svetov ali zvez obstaja več **ovir**, ki mladim s podeželja preprečujejo sodelovanje. Mednje spadajo fizična oddaljenost od večjih mest, kulturne predpostavke o tem, kdo si »zasluži« vodilno vlogo, ter nezmožnost udeležbe na sestankih med delovnim časom – kar je pogosta težava za mlade, ki šolanje ali delo združujejo s prostovoljskimi dejavnostmi.

V teoriji nacionalni sveti pogosto trdijo, da zastopajo vso mladino, vendar se **mehanizmi za vključevanje specifičnih vidikov podeželja** zdijo šibki. *„Ni doslednega pristopa, ki bi*

zagotavljal, da je agenda podeželja vključena v vsako politično stališče. Vse je odvisno od tega, ali se predstavniki podeželja slučajno pojavijo in si za to prizadevajo.“

Strukture **odgovornosti** – kot so obvezna posvetovanja s podeželskimi skupinami – pogosto manjkajo, zaradi česar je podeželska mladina odvisna od dobre volje in neformalnih zaveznikov. Ena verjetna rešitev je ustanovitev **posebnih odborov** ali podskupin **za podeželsko mladino** znotraj nacionalnih zvez, kar bi zagotovilo, da ostanejo izzivi podeželja vidni in se sistematično obravnavajo.

Dosledno priporočilo je bilo, da **se okrepijo povezave od spodaj navzgor** med lokalnimi mladinskimi nevladnimi organizacijami in strukturami na nacionalni ravni. Udeleženci so opozorili, da *»močne nacionalne organizacije temeljijo na enako močnih lokalnih organizacijah«*, vendar lokalnim nevladnim organizacijam pogosto primanjkuje zmogljivosti, da bi svoje poglede vključile v zagovorništvo na višji ravni. Vzpostavitev učinkovitih in stalnih komunikacijskih kanalov – prek digitalnih platform, regionalnih mladinskih skupščin ali programov rotacijskega vodstva – bi lahko pomagala mladim s podeželja, da se počutijo bolj povezani in vključeni v nacionalne politične razprave.

3. Izzivi na mednarodni ravni: Mladinska omrežja in platforme

Na **mednarodnem prizorišču** se organizacije podeželske mladine soočajo z novimi zapleti, kot so jezikovne ovire, ovire pri financiranju in institucionalne prakse, ki lahko nehote dajejo prednost bolj urbaniziranim ali finančno močnim skupinam.

Čeprav so nekateri udeleženci poročali, da so mednarodne priložnosti, kot so izmenjave Erasmus+, »odprte za vse«, so tudi priznali, da v praksi te priložnosti pogosto izkorišča **ista majhna skupina posameznikov**. Eden od udeležencev je razmišljal: *»Ni tako, da bi naš sistem ljudi izključeval; problem je v tem, da mnogi mladi s podeželja ne vidijo pomena ali se ne počutijo samozavestno, da bi se udeležili čezmejnih dogodkov.«*

Pojavile so se tudi **mehke ovire**, kot so strah pred samostojnim potovanjem ali dojetje mednarodnih platform kot elitističnih: *»Če še nikoli nisi potoval v tujino in ne govoriš dobro angleško, je udeležba na mednarodni mladinski konferenci v Bruslju zastrašujoča, ne glede na to, kako prijazni trdijo, da so.«* Ta **pomanjkanje samozavesti**, ki ga še okrepijo logistične in kulturne ovire, omejuje raznolikost glasov v globalnih mladinskih agendah.

Kot glavne ovire so bili navedeni jezikovne omejitve, pomanjkanje sredstev za potovanje in nezadostno poznavanje razpoložljivih programov. Udeleženci so poudarili, da **potovalne štipendije Erasmus+** ne pokrivajo vedno dodatnih stroškov in zapletenosti potovanja iz oddaljenih podeželskih območij (npr. potreba po več avtobusnih povezavah do najbližjega letališča).

Več anketirancev je predlagalo, da bi **mednarodne platforme** postale bolj vključujoče z decentralizacijo svojih dogodkov. Namesto da bi vsa srečanja na visoki ravni gostili v glavnih mestih ali središčih, kot je Bruselj, bi organizatorji lahko menjavali lokacije ali vključili hibridne oblike, da bi omogočili udeležbo udeležencem iz oddaljenih krajev.

Poleg tega so udeleženci priporočili **prilagojeno podporo** za marginalizirano mladino, vključno s tistimi, ki se identificirajo kot LGBTQ+ ali prihajajo iz regij z omejeno povezanostjo. *»Videti mavrično zastavo na dogodkih se morda zdi nepomembno, vendar to mladim queer osebam s podeželja signalizira, da je to zanje varen prostor«* – takšna pričevanja poudarjajo, da vključnost ne pomeni le geografskega dosega.

Anketiranci so dosledno poudarjali, da je **učinkovitejši pretok informacij** bistven za premostitev vrzeli med mladimi s podeželja in mednarodnimi mrežami. Zlasti nacionalne organizacije bi morale razširiti svoje delovanje, da bi lokalne skupine bile seznanjene s prihajajočimi razpisi, subvencijami in prostimi mesti za vodstvene vloge v evropskih ali globalnih mladinskih forumih. Poleg tega so bili poenostavljeni postopki prijave in namenska sredstva za udeležence s podeželja videti kot potencialni spodbujevalci.

Strukture podeželske mladine – bodisi na lokalni, nacionalni/regionalni ali mednarodni ravni – predstavljajo ključne kanale za sodelovanje mladih pri oblikovanju politik in odločanju. Vendar podatki, zbrani v naših fokusnih skupinah, razkrivajo vrsto vztrajnih **izzivov**, s katerimi se te strukture soočajo.

Kljub tem oviram pričevanja voditeljev po vsej Evropi razkrivajo trdno zavezanost k premagovanju strukturnih ovir. Naj bo to prek lokalnih zavezništev z lokalnimi uradniki, lobiranja v nacionalnih mladinskih svetih ali sklepanja novih partnerstev na evropski ravni, strukture podeželske mladine so primer odpornosti pri zagovarjanju nezadostno zastopanih skupnosti. Splošno soglasje udeležencev poudarja potrebo po **strateški podpori** v smislu financiranja, določanja političnih prioritet in vključujočega ozaveščanja, da se glasove podeželske mladine okrepi na vseh ravneh upravljanja.

Krepitev teh struktur na lokalni, regionalni in mednarodni ravni ni zgolj vprašanje dodeljevanja sredstev; je korak k zagotavljanju, da se posebne perspektive podeželske mladine priznajo in cenijo pri oblikovanju politik, ki vplivajo na njihovo prihodnost. Z obravnavanjem sistemskih izzivov, podrobno opisanih v teh zadnjih dveh poglavjih, lahko zainteresirane strani na vseh ravneh ustvarijo bolj pravična in participativna okolja, v katerih podeželska mladina v celoti uveljavlja svojo pravico, da se jo sliši.

V naslednjem poglavju o najboljših praksah in uspešnih modelih bomo prikazali, kako so nekateri programi ali pristopi uspeli zmanjšati te ovire, bodisi z izboljšanjem infrastrukture, krepitvijo vloge mladih, spreminjanjem odnosa ali ustvarjanjem novih struktur, s čimer so mladim na podeželju omogočili polnejše sodelovanje kljub vsem težavam.

Kljub tem oviram si številni mladi s podeželja še vedno prizadevajo, da bi bili slišani.

Naslednje poglavje o dobrih praksah in uspešnih modelih bo prikazalo, kako so nekateri programi ali pristopi uspeli omiliti te ovire – bodisi z izboljšanjem infrastrukture, opolnomočenjem mladih, spreminjanjem odnosov ali ustvarjanjem novih struktur – ter tako omogočili, da se podeželska mladina kljub izzivom bolj polno vključuje.

Najboljše prakse in uspešni modeli mladih na podeželju za spodbujanje sodelovanja

Kljub opisanim velikim izzivom so se številne **pobude, strukture in programi** po vsej Evropi izkazali za učinkovite (ali obetavne) pri krepitvi vključevanja mladih s podeželja v upravljanje in življenje skupnosti. To poglavje izpostavlja več pomembnih najboljših praks in uspešnih modelov, od lokalnih projektov na ravni skupnosti do programov na evropski ravni. Ti primeri kažejo, kako lahko ciljno usmerjena prizadevanja okrepijo vlogo mladih s podeželja, premostijo vrzeli z odločevalci in ustvarijo trajnostne poti za sodelovanje. Poudarek je na tem, kar deluje – pristopih, ki so bili preizkušeni in so prinesli pozitivne rezultate, kot je ugotovljeno v literaturi in potrjeno z izkušnjami fokusnih skupin.

1. Evropska mladinska vas – spodbujanje lokalnih mladinskih ekosistemov

Eden od navdihujočih modelov prihaja iz Romunije: program **Evropska mladinska vas**. Program, ki sta ga leta 2019 uvedli romunske mladinske organizacije Asociatia pentru Dezvoltare Activă in Go Free, podeljuje naziv »Evropska mladinska vas«¹ podeželskim skupnostim, ki se za eno leto zavežejo k opolnomočenju in sodelovanju mladih. Koncept se je od takrat razširil tudi zunaj Romunije kot referenčni model za razvoj podeželske mladine.

Program Evropska mladinska vas se je začel kot nacionalna pobuda, namenjena podpori mladim s podeželja pri razvoju vodstvenih veščin in ustvarjanju pozitivnih sprememb v skupnosti, ki temeljijo na specifičnih potrebah in izzivih, s katerimi se srečujejo na lokalni ravni. Program je leta 2019 začel podeljevati naziv »Evropska mladinska vas«¹ podeželskim skupnostim, ki želijo okrepiti svoje zmogljivosti z vključevanjem in krepitvijo vloge mladih. Od začetka se vsako leto imenujejo nove vasi, s čimer nastaja rastoča skupnost proaktivnih, mladim prijaznih lokacij.

Glavni cilj programa Evropska mladinska vas je zagotoviti, da vsaka vas postane kraj, kjer se mladi lahko učijo, rastejo, vodijo in se počutijo izpolnjeni. Ta vizija se osredotoča na zagotavljanje mladim potrebnih orodij in priložnosti za uspeh v okolju, ki ceni njihove perspektive. Konkretno si program prizadeva opolnomočiti mlade posameznike, da delujejo kot lokalni voditelji in aktivni partnerji v skupnostnih procesih odločanja. S strukturiranim usposabljanjem, mentorstvom in medvrstniškim učenjem program spreminja mlade iz pasivnih prejemnikov v soustvarjalce lokalnih dogodkov, pobud in projektov. Udeleženci razvijajo veščine vodenja, timskega dela in državljanske angažiranosti, poleg tega pa prejemajo podporo pri dostopu do financiranja in razvoju nadaljnjih priložnosti za svoje vrstnike.

S sodelovanjem v programu mladi razvijejo večjo zavest o lokalnih virih in postanejo bolj pripravljeni na oblikovanje strategij in reševanje vprašanj, ki jih neposredno zadevajo. Ta proces jih nato opremi za uresničevanje oprijemljivih sprememb v njihovih skupnostih. Naziv Evropska mladinska vas služi kot glavni mehanizem za mobilizacijo mladih v njihovih krajih. V vsaki imenovani vasi novo oblikovane mladinske skupine opredelijo prednostne naloge skupnosti – kot so izobraževanje, kultura ali športne dejavnosti – in sodelujejo z lokalnimi organi pri izvajanju svojih načrtov. Naslov Evropska mladinska vas spodbuja najstnike in mlade odrasle, da se pridružijo lokalnim skupinam, predlagajo rešitve in pridobijo veščine zagovarjanja interesov. Tudi po koncu uradnega »leta naslova« vasi ostanejo del mreže Evropskih mladinskih vasi, ki ponuja stalne učne dejavnosti, mentorstvo in sodelovanje na nacionalnih ali mednarodnih dogodkih, ki še dodatno širijo vključevanje mladih.

Od leta 2019 do leta 2025 je naziv Evropska mladinska vas pridobilo 22 različnih občin v Romuniji, ki so skupaj vključile več kot 3.000 mladih v več kot 350 pobudah, ki jih vodijo mladi. Te pobude so vključevale mladinske festivale, razprave z lokalnimi uradniki, delavnice o duševnem zdravju, dogodke neformalnega izobraževanja, športna tekmovanja, seje poklicne usmeritve, hackathone, zagovorniške kampanje ter preoblikovanje neizkoriščenih prostorov v mladinska središča. S takšnimi prizadevanji skupnosti postavljajo skrbi in ideje mladih v središče lokalnih razvojnih procesov.

Mentorstvo je ključni del programa. V izbirni fazi mentorji vodijo skupine mladih pri opredeljevanju izzivov, ki jih želijo obravnavati – kot so pomanjkanje zanimivih izobraževalnih dogodkov ali prostorov, prijaznih mladim –, hkrati pa jim pomagajo pri oblikovanju akcijskih načrtov. Po prejemu naziva Evropska mladinska vas mentorji ostajajo v stiku prek rednih srečanj, da rešujejo izzive, priznavajo dosežke in po potrebi prilagajajo strategije. Mentorji poleg tega pomagajo mladinskim skupinam pri iskanju potencialnih virov financiranja (npr. Evropski solidarnostni korpus) in vzpostavljanju sodelovalnih odnosov z lokalnimi oblastmi. Tudi po koncu uradnega leta naziva mladinske skupine ohranjajo stik, si izmenjujejo najboljše prakse in imajo dostop do stalne strateške podpore, kar zagotavlja, da njihova lokalna prizadevanja še naprej uspevajo.

Te dejavnosti, ki jih vodijo mentorji, ustvarjajo domino učinek: več mladih sodeluje v skupnostnih dogodkih, lokalne oblasti posvečajo večjo pozornost perspektivam mladih, podeželje pa postaja bolj dinamično, inovativno in vključujoče. Zlasti je treba poudariti, da so pobudne skupine iz 14 od 22 naslovljenih Evropskih mladinskih vasi, skupaj z mladinskimi skupinami iz treh dodatnih vasi finalistk, uspešno pridobile sredstva za svoje lokalne projekte prek programa Evropskega solidarnostnega zbora. Skupaj je podporo prejelo približno 35 projektov, ki jih vodijo mladi – skupna vrednost financiranja presega 250.000 evrov –, kar poudarja tako sposobnost podeželske mladine, da svoje ideje prenese v dejanja, kot tudi pomen trajnega mentorstva pri spodbujanju lokalnega razvoja.

Poleg letnega izbirnega postopka program združuje mlade iz več vasi prek dogodkov, kot je vrh podeželske mladine, in goji trajne vezi prek mreže bivših udeležencev.

*Glede na uspeh se model širi. Organizatorji programa, podprti s sredstvi iz programov Erasmus+ in EGP, si prizadevajo, da bi **program** postal **resnično evropski**. Tako je prva izdaja Evropskega vrha podeželske mladine leta 2023 privabila 145 udeležencev iz 18 držav, ki so skupaj oblikovali dokument s priporočili za politiko in si izmenjali najboljše prakse. Koncept naslova Evropska mladinska vas se zdaj promovira tudi v drugih državah: na primer v Belgiji, na Finskem in v Italiji so mladinske nevladne organizacije izrazile zanimanje za njegovo uvedbo, medtem ko bo Slovaška program uradno začela izvajati letos (avgust 2025) med 3. izdajo Evropskega vrha mladih s podeželja. Strukturirana, a hkrati na lokalni ravni zasnovana narava modela Mladinske vasi ga uvršča med najboljše prakse, saj kaže, kako sistematično povečati sodelovanje podeželske mladine z relativno nizkimi stroški (predvsem usklajevanje in financiranje manjših projektov).*

*Poleg letnega naziva »Evropska mladinska vas« dolgoročno delovanje programa v Romuniji podpirajo številni dopolnilni elementi, ki ohranjajo in širijo sodelovanje mladih s podeželja. Med njimi je tudi **Neformalna mreža mladih s podeželja**, ki združuje mlade voditelje iz različnih vasi, ki si izmenjujejo praktične izkušnje, strategije in vire ter združujejo moči pri usklajevanju nacionalnih in regionalnih kampanj za zagovarjanje interesov. Poleg tega **platforma nevladne organizacije RURAL** povezuje organizacije civilne družbe, ki delujejo na področju razvoja podeželske mladine, ter ponuja prostor za skupinski razvoj projektov, zagovorništvo in dejavnosti za krepitev zmogljivosti, ki povečujejo lokalni vpliv vsake organizacije. Da bi okrepili priznanje in prepoznavnost na nacionalni ravni, se program usklajuje tudi z **Nacionalnim dnevom podeželske mladine**, letnim dogodkom, ki pritegne pozornost javnosti tako k dosežkom kot k nujnim potrebam mladih zunaj mestnih središč. Ta dan pogosto vključuje delavnice, javne dialoge in praznovanja, ki jih organizirajo skupnosti, ter spodbuja lokalne oblasti in zainteresirane strani, da potrdijo svojo zavezanost vprašanjem podeželske mladine. Poleg tega so prizadevanja programa dosegla vrhunec v **Beli listini podeželske mladine**, dokumentu, usmerjenem v politiko, ki združuje glasove, želje in priporočila mladih iz številnih romunskih vasi. Z sistematičnim izražanjem skrbi in predlaganih rešitev, opredeljenih na ravni lokalnih skupnosti, Bela listina zagotavlja, da perspektive podeželske mladine vplivajo na regionalne in nacionalne procese oblikovanja politik. S temi integriranimi komponentami – mreženjem na ravni lokalnih skupnosti, organizacijskim sodelovanjem, nacionalno prepoznavnostjo in formalnim sodelovanjem pri oblikovanju politik – program European Youth Village pomaga oblikovati trden ekosistem, v katerem lahko podeželska mladina učinkovito zagovarja svoje prednostne naloge in si prizadeva za trajnostni razvoj skupnosti.*

2. LEADER/CLLD – Vključevanje mladih v lokalni razvoj

LEADER je pobuda EU, del skupne kmetijske politike, ki lokalnim skupnostim omogoča, da spodbujajo razvoj podeželja. Program LEADER, ki se izvaja prek **lokalnih akcijskih skupin (LAG)**, sledi pristopu od spodaj navzgor: lokalna partnerstva javnih in zasebnih akterjev (vključno s civilno družbo) odločajo, kako se sredstva EU dodelijo lokalnim projektom. Čeprav program LEADER obstaja že od 90. let, se je šele v zadnjem času pozornost usmerila v aktivno vključevanje *mladih* v te procese.

Tradicionalno so bili sveti LAG sestavljeni iz starejših lokalnih deležnikov (kmetov, podjetnikov, uradnikov). Vendar so nekatere regije, ki so prepoznale potrebo po generacijski obnovi, uvedle novosti, kot je vključitev predstavnikov mladih ali celo oblikovanje ločenih „mladinskih LAG“. Na primer, Finska in Švedska sta v okviru LAG-ov uvedli pilotne podskupine mladih, v katerih imajo mladi člani na voljo proračun za podporo projektov, ki jih vodijo mladi. To je mladim na podeželju dalo neposredno odločevalno moč nad določenimi sredstvi. Podobno imajo v Avstriji nekatere LAG-e predstavnike mladih, ki se posvetujejo o tem, katere projekte odobriti, s čimer zagotavljajo, da se idejam, pomembnim za mlade (kot so skate parki ali kreativni centri), posveča pozornost.

Na evropski ravni je mreža EU CAP (ki vključuje izmenjavo znanja LEADER) leta 2024 organizirala forum Young LEADER z udeleženci iz 33 držav. Forum se je osredotočil na »povečanje vpliva, sodelovanja in zavezanosti mladih pri oblikovanju in izvajanju politike LEADER«. Eden od zaključkov je bila potreba po vključitvi več mladih v LAG in zagotovitvi, da imajo resnično besedo pri odločitvah LEADER. Mladi udeleženci (18–35 let) so aktivno razpravljali o tem, kako to doseči, njihovi predlogi pa so vključevali: rezervirana mesta za mlade v vsaki LAG, mentorske programe za pripravo mladih na vodenje LAG ter posebne razpise za projekte, usmerjene v potrebe mladih (mreža EU CAP, 2024).

Mladinska skupnost LEADER: *Hkrati je Evropsko združenje LEADER za razvoj podeželja (ELARD) ustanovilo Mladinsko skupnost LEADER, platformo za povezovanje in krepitev glasov mladih v okviru LEADER/CLLD. Njena naloga je izrecno »krepi glasove mladih v okviru LEADER-CLLD ter zagotoviti njihovo sodelovanje v procesih odločanja in razvoja skupnosti«. Ta skupnost deluje kot most med mladimi in institucijami ter zagotavlja usposabljanje, mreženje in zagovorništvo, da »se lahko mladi razvijajo, prispevajo in so priznani kot dragoceni partnerji in proaktivni voditelji v razvoju podeželja«. S pomočjo rednih srečanj, spletnih seminarjev in dogodkov krepi zmogljivosti mladih na podeželju za sodelovanje z lokalnimi akcijskimi skupinami (LAG) in v političnih dialogih.*

Uspešni rezultati: *kjer so bili mladi vključeni v LEADER, rezultati kažejo na več mladim prijaznih projektov in večjo državljansko udeležbo mladih:*

V **Estoniji** je pobuda Mladinska LAG v eni regiji financirala več mikroprojektov, ki so jih zasnovali šolski učenci (npr. ustvarjanje skupnostnega vrta in majhnega učnega laboratorija za IT). To ni le izboljšalo lokalne storitve, ampak je mladim tudi naučilo vodenja projektov in jim dalo samozavest; nekateri so se nato pridružili glavni LAG kot člani z glasovalno pravico.

V **Španiji** je regija Asturija sodelovala v pobudi z imenom Young LEADER Forum, ki je združila mlade iz podeželskih območij skupaj z vodji lokalnih akcijskih skupin (LAG), regionalnimi organi in organi na ravni EU. Delegati, ki so bili mobilizirani prek nacionalnih in regionalnih razpisov, so skupaj oblikovali delavnice in plenarna zasedanja. Rezultati so pokazali, da podeželska mladina, če je vključena od samega začetka, pomaga sama na novo oblikovati prednostne naloge LEADER, namesto da se zgolj udeležuje vnaprej določenih sej.

Glede na oceno EU so LAG, ki so vključevale mlade, poročale o boljšem medgeneracijskem razumevanju in naboru prihodnjih voditeljev za delo v skupnosti. Povzetek **forum** **Young LEADER** je poudaril »dodano vrednost vključevanja in opolnomočenja mladih pri izvajanju pristopa LEADER«, kar pomeni, da skupnosti pridobivajo na inovativnosti in kontinuiteti (EU CAP Network, 2024).

3. Mladinski sveti in inovacije na področju lokalnega mladinskega dela

Inovacije na lokalni ravni, ki jih pogosto podpirajo evropski projekti ali nacionalni programi, prav tako veljajo za najboljše prakse.

Občinski mladinski sveti: Ni dovolj, da imamo mladinski svet; potrebuje jasen mandat in podporo. Ena od najboljših praks je podelitev formalnega posvetovalnega statusa mladinskim svetom. Na primer, v finskih podeželskih občinah lahko mladinski sveti po zakonu pošiljajo predstavnike na seje občinskega sveta z govorno pravico (čeprav brez glasovalne pravice), občina pa mora „prisluhniti“ mladinskemu svetu v zadevah, ki zadevajo mlade. To je privedlo do oprijemljivega vpliva, kot so prilagoditve vozniških redov avtobusov, da ustrezajo potrebam dijakov, ali ponovno odprtje knjižnice na zahtevo mladinskega sveta. Pravna podpora zagotavlja kontinuiteto, ki presega dobro voljo posameznega župana. Druge države lahko to posnemajo: npr. **Poljska** je nedavno posodobila zakonodajo, da bi spodbudila občine k ustanavljanju mladinskih svetov in njihovemu vključevanju, deloma tudi na podlagi takih primerov. Pouk je, da je institucionalizacija (formalizacija vloge mladinskih svetov) dobra praksa, ki spreminja prispevek mladih iz neobveznega v pričakovanega.

Pobude „mladinski župan“: Nekaj mest je poskusilo z izvolitvijo „mladinskega župana“ ali položaja mladinskega župana. Na francoskem podeželju imajo nekatere občine Conseil Municipal des Jeunes, ki med mladimi izvoli župana. Ta mladinski župan tesno sodeluje z dejanskim županom in simbolizira glas mladih. Čeprav je v veliki meri simbolično, je povečalo zanimanje mladih za lokalno državljansko vzgojo in izboljšalo dialog. Podobni

koncepti obstajajo v nekaterih delih Belgije in na Nizozemskem za mlade v vaseh. To omogoča lažjo identifikacijo s sodelovanjem (vrstnik v vodstveni vlogi), medijska pozornost pa pogosto pomaga povečati prepoznavnost mladinskih vprašanj.

Mobilni mladinski centri: Glede na prometne ovire je najboljša praksa, da se mladinsko delo prinese k mladim. V Romuniji na primer obstajajo nekateri mobilni mladinski centri – v bistvu kombiji ali avtobusi, opremljeni kot mini mladinski centri –, ki po urniku obiskujejo oddaljene vasi. Mladim nudijo prostor za druženje, mladinski delavci na krovu pa jih vključujejo v dejavnosti in razprave, tudi o potrebah skupnosti. Ta model se je izkazal za učinkovitega pri ugotavljanju skrbi mladih in njihovem povezovanju z organi oblasti.

Strukturirani dialog na lokalni ravni: Navdihnjene z dialogom EU o mladih so nekatere regije izvedle svoje lastne strukturirane dialoge s podeželsko mladino. Na primer, nekatere nacionalne organizacije so v več vaseh organizirale »podeželske dialoge z mladimi«, da bi prispevale k priporočilom za politiko. Uporabile so stil »world café«, spodbujale pogovore in povabile lokalne uradnike, da prisluhnejo. Tovrstno prakso – proaktivno izvajanje lokalnih posvetovanj – lahko posnemajo mladinske organizacije ali organi, da se zagotovi, da se sliši glas podeželske mladine. To je najboljša praksa v procesu: srečevanje z mladimi tam, kjer so, in uporaba participativnih metod, da se oglasijo tudi sramežljivi mladi.

Mladim prijazni razvoj skupnosti: V nekaterih državah se pojavlja koncept »centra za podeželsko mladino«. To je model, pri katerem se na podeželju ustanovi večnamenski mladinski center, ki nudi storitve (internet, prostor za skupinsko delo, delavnice za usposabljanje) in služi tudi kot središče za posvetovanje. Ker ima tako uporabno kot državljanško vlogo, privablja mlade in jih nato vključuje. Skupnosti, ki vlagajo v takšne centre (ali celo manjše kotičke za mlade v obstoječih skupnostnih centrih), ugotavljajo, da se pri mladih povečata občutek pripadnosti in pripravljenost izražati mnenja, saj imajo svojo bazo.

Priznanja in nagrade: Nekateri države spodbujajo občine k vključevanju mladih s programi nagrad in priznanj (mladinsko prijazna občina). Poudarjanje uspehov in spodbujanje ugleda je župane pripeljalo do tega, da sodelovanje mladih jemljejo bolj resno. Ta vrsta najboljših praks izkorišča pozitivno konkurenco.

4. Projekti Erasmus+ in Evropski solidarnostni korpus

Evropski programi so financirali nešteto projektov, ki so neposredno ali posredno spodbudili sodelovanje mladih na podeželju. Nekaj izmed najbolj izstopajočih:

Izmenjave in usposabljanja mladih: Mnoge izmenjave mladih v okviru programa Erasmus+ so se osredotočile na podeželska vprašanja in opolnomočile udeležence. Na primer, večstranska izmenjava mladih z naslovom „Naše vasi, naša prihodnost“ je združila mlade s podeželja iz 5 držav in omogočila ne le kulturno izmenjavo, ampak tudi delavnice o tem, kako doma začeti lokalne pobude. Udeleženci so se vrnili z novimi idejami in motivacijo – bolgarski mladostnik iz tega projekta je kasneje ustanovil lokalni okoljski klub (SALTO-YOUTH, n.d.). Repozitorij SALTO Inclusion navaja izmenjave, ki obravnavajo različne izzive podeželja in prikazujejo ustvarjalne rešitve mladih. Takšni projekti širijo obzorja in pogosto posejejo seme aktivizma ali ustvarjanja projektov pri mladih s podeželja, ki še nikoli prej niso srečali vrstnikov iz drugih držav.

Krepitev zmogljivosti za delavce z mladimi na podeželju: Projekt Erasmus+ za krepitev zmogljivosti „Alternativna udeležba mladih na podeželju“ (2018–2020) je sodeloval z delavci z mladimi v Evropi pri razvoju orodij za vključevanje mladih na podeželju v državljansko življenje. Eden od rezultatov je bil priročnik z alternativnimi načini udeležbe mladih na lokalni ravni. Projekt je bil uspešen pri usposabljanju lokalnih mladinskih voditeljev, da razmišljajo izven okvirjev in uporabljajo kulturno ustrezne metode za vključevanje svojih vrstnikov (Pavliashvilli et al., 2024).

Evropska solidarnostna enota (ESC) – Prostovoljstvo: ESC financira prostovoljske ekipe, ki pogosto delujejo na podeželju v okviru solidarnostnih projektov – na primer ekipa mednarodnih prostovoljcev, ki pomaga pri obnovi mladinskega centra v skupnosti ali organizira dejavnosti v oddaljeni vasi. Ti projekti imajo dvojno korist: zagotavljajo storitve podeželskim skupnostim in vključujejo lokalno mladino v sodelovanje z mednarodnimi prostovoljci. Lokalni mladi so prostovoljsko sodelovali z mednarodnimi prostovoljci in kasneje ustanovili lokalni prostovoljski klub, ki nadaljuje to delo. Ta model spodbuja kulturo sodelovanja prek storitev in lahko pusti za seboj trajno vključevanje lokalne mladine.

Projekti sodelovanja mladih: Novi projekti Erasmus+ Mladi financirajo lokalno mladino, da sodeluje z organi oblasti, pa tudi da oblikuje akcijske načrte za svoje skupnosti ali vzpostavi stike z institucijami EU. Primer dobre prakse: leta 2023 je projekt v Romuniji z imenom »Ring the citizenship« pomagal razviti mrežo promotorjev EU na podeželskih območjih med podeželsko mladino, ki je kasneje organizirala različne informacijske kampanje na lokalni ravni, se povezala z lokalnimi organi in obiskala evropske institucije (Ring the Changes, 2025). Erasmus+ olajšuje financiranje takšnih projektov sodelovanja v majhnem obsegu, kar je obetavno za ponovitev po vsej EU.

Transnacionalne mreže: Projekti, kot **so srečanja Rural Youth Europe** (podprta s programom Erasmus+ in Evropsko mladinsko fundacijo), dosledno krepijo udeležence. Rural Youth Europe organizira letna mednarodna srečanja, na katerih se mladi s podeželja zbirajo, da si izmenjajo najboljše prakse in pridobijo veščine. Sam obstoj RYE kot mreže je že sam po sebi primer najboljše prakse: zagotavlja, da vprašanja mladih s podeželja ostajajo vidna na Evropskem mladinskem forumu, in spodbuja vseevropsko identiteto mladih s podeželja.

5. Mladinske strukture za zagovorništvo in upravljanje

Nekateri uspešni modeli so preprosto **gibanja ali strukture, ki jih vodijo mladi in so pridobile vpliv:**

Evropski parlament podeželske mladine (ERYP): Kot je bilo že omenjeno, je ERYP pobuda civilne družbe, v okviru katere se zberejo predstavniki podeželske mladine iz številnih držav (pogosto ob robu glavnega Evropskega podeželskega parlamenta), da sestavijo manifest svojih zahtev. Druga deklaracija ERYP je vsebovala 10 pozivov k ukrepanju na področjih, kot so digitalni dostop, podjetništvo mladih in trajnost podeželja. To, kar to naredi za najboljšo prakso, je sam proces: mladi s podeželja sami opredelijo prednostne naloge in jih skupaj izrazijo, s čimer ustvarijo orodje za zagovorništvo. Udeleženci so to deklaracijo uporabili za lobiranje pri svojih nacionalnih vladah in EU. Obstoj ERYP pomaga legitimirati mlade s podeželja kot interesno skupino v evropskih razpravah, podobno kot to za mlade na splošno počne Evropski mladinski parlament.

Nacionalne skupščine/sveti podeželske mladine: Irska **skupščina podeželske mladine** (prvič organizirana leta 2022, zdaj pa poteka vsako leto) je pomembna praksa. Zbira predstavnike podeželske mladine iz vseh okrožij, da se neposredno pogovorijo z ministri. Vlada se je tej skupščini zavezala v okviru podeželske politike, pri čemer je priznala, da »mladim, ki živijo na irskem podeželju, [pripada] stalni prispevek k vprašanju, ki vplivajo nanje« (Social Justice Ireland, 2021). Poročilo ustanovne skupščine je zajelo mnenja mladih in vodilo do konkretnih ukrepov, kot je vključitev perspektiv mladih v irski proces preverjanja primernosti za podeželje. Če se ta model ohrani, zagotavlja neprekinjen dialog. Druge države bi ga lahko posnemale; na primer, finski podeželski parlament (vsake 3 leta) vedno vključuje močno mladinsko komponento in prispeva k nacionalnim politikam za podeželje.

Koalicije za zagovorništvo mladih: V državah, kot je Romunija, so se koalicije nevladnih organizacij združile, da bi zagovarjale interese podeželske mladine. Romunska koalicija, ki je v okviru programa European Youth Village pripravila Belo listino podeželske mladine, je primer, ko so nevladne organizacije in mladinski voditelji skupaj oblikovali politične zahteve. Ta listina je bila razposlana med romunske župane. Ta skupna prizadevanja za zagovorništvo kažejo, da glasovi podeželske mladine pridobijo na teži, ko so združeni.

Najboljša praksa na tem področju je mreženje in oblikovanje koalicij – premagovanje osamljenosti z združevanjem moči na regionalni ali nacionalni ravni.

Vključevanje mladih v tradicionalne podeželske organizacije: *Drugi subtilni, a pomemben model je, ko tradicionalne podeželske institucije (kot so kmetijska združenja, zadruge, vaški sveti) ustvarijo prostor za mlade. Na primer, **Evropski svet mladih kmetov (CEJA)** deluje na ravni EU, da zastopa interese mladih kmetov v razpravah o SKP. Mnogi njegovi člani so iz podeželskih skupnosti in njihovo zagovarjanje (npr. glede dostopa do zemlje, financiranja za mlade kmete) je vplivalo na politiko. Na lokalni ravni je model, ki ga je vredno poudariti, če podeželska zadruga ali vaški svet vedno vključuje mladinskega člana. To je najboljša praksa, ko uveljavljeni podeželski organi ne ostanejo gerontokratski, ampak proaktivno vključujejo mlade – s čimer zagotavljajo kontinuiteto in mladim dajejo resnično vlogo.*

6. Primer nacionalne mladinske strukture: Landjugend Österreich

Landjugend Österreich (LJÖ) predstavlja živahen primer pomembne udeležbe in zagovarjanja interesov podeželske mladine v okviru nacionalne krovne organizacije. Kot aktivni član Nacionalnega mladinskega sveta LJÖ dosledno zagotavlja, da so perspektive podeželske mladine vključene v nacionalne politične razprave. Njihovo delovanje se razteza tudi na mednarodno raven, saj so njihovi predstavniki aktivno vključeni v Evropski svet mladih kmetov (CEJA) in Rural Youth Europe (RYE), kjer prispevajo prek mesečnih delovnih skupin in mednarodnih seminarjev.

V okviru svojega delovanja LJÖ sodeluje v Nacionalnem mladinskem dialogu, ki mladim ponuja priložnost za neposreden dialog s političnimi odločevalci. Avstrijska mladinska konferenca, osrednji dogodek v okviru tega dialoga, ponuja mladim s podeželja namensko platformo za razpravo o ključnih vprašanjih, ki vplivajo na njihove skupnosti, ter neposredno vpliva na oblikovanje in izvajanje politik. Poleg tega se LJÖ aktivno vključuje v dialoge na različnih vladnih ravneh prek strukturiranih izmenjav s političnimi strankami, predstavniki vlade, Združenjem podeželskih žensk in Kmetijsko zbornico. Regionalne pobude, kot so okrogle mize s politiki pred volitvami, ki jih vodi zvezna organizacija Landjugend Zgornje Avstrije, ponazarjajo njihov proaktiven pristop k političnemu sodelovanju in zagovarjanju interesov.

Inovativen pristop LJÖ vključuje strukturirane izmenjave na evropski ravni, zlasti prek izletov v Bruselj in Strasbourg. Te izmenjave mladim s podeželja ponujajo priložnosti za neposreden dialog s poslanci Evropskega parlamenta (MEP) in ključnimi osebnostmi, kot je komisar za kmetijstvo. Takšna sodelovanja ne le poglobijo razumevanje mladih o evropskem upravljanju, ampak tudi okrepijo njihove zagovorniške sposobnosti, saj neposredno

obravnavajo konkretne skrbi, kot je zmanjšanje birokracije za mlade kmete, področje, na katerem Avstrija izstopa z najvišjim deležem mladih kmetov (23,4 % pod 40 let).

LJÖ spodbuja tudi aktivno sodelovanje mladih v Avstrijski kmetijski zbornici, kjer mladi kmetje nastopajo kot ključni deležniki v različnih kmetijskih odborih, ki obravnavajo teme od gorskega kmetijstva do ekološkega kmetijstva in neposredne prodaje. S tem zagotavljajo, da mladi s podeželja ne le izrazijo svoje mnenje, ampak so tudi priznani kot strokovnjaki na svojih področjih.

Nacionalni kmetijski in okoljski forumi, ki jih organizira LJÖ, še dodatno poudarjajo njihovo vlogo pri zagovarjanju interesov podeželja. Ti forumi spodbujajo dinamično izmenjavo med mladimi kmeti, okoljskimi organizacijami, podjetniki in oblikovalci politik. Vsak forum se zaključi s podrobnim dokumentom o stališčih, ki poudarja perspektive mladih na podeželju in neposredno vpliva na kmetijske in okoljske politike. S terenskimi obiski, praktičnimi dejavnostmi in strokovnimi vpogledi ti forumi znatno prispevajo k trajnostnim kmetijskim praksam in inovativnemu razvoju podeželja.

Vključevanje skupnosti ostaja osrednje v poslanstvu LJÖ, kar nazorno ponazarja neprofitna pobuda Tat.Ort Jugend. S več kot 200 projekti in več kot 5000 prostovoljci samo v letu 2024 ta pobuda uteleša državljansko udeležbo na lokalni ravni, ki neposredno obravnava potrebe lokalne skupnosti. To ponazarjajo programi, kot je »Projektni maraton« zvezne organizacije Landjugend v Spodnji Avstriji, kjer mladi udeleženci tesno sodelujejo z lokalnimi odločevalci, da bi v dinamičnem 42-urnem izzivu opredelili, obravnavali in rešili resnične težave skupnosti. Takšna neposredna interakcija znatno okrepi državljansko angažiranost mladih, njihove vodstvene sposobnosti in skupnostni duh.

Poleg tega pobude, kot je »No Go Campaign« zvezne organizacije Landjugend v Zgornji Avstriji, kažejo proaktivno vlogo LJÖ pri spodbujanju vključujočih in varnih prostorov, pri čemer neposredno sodeluje z odločevalci, ki priznavajo podeželsko mladino kot ključne zagovornike varnosti in spoštovanja v skupnosti.

Nazadnje, strateške pobude organizacije LJÖ, ki jih je v sodelovanju z Ministrstvom za kmetijstvo in regije ter Kmetijsko zbornico izvedla v okviru projekta »Farm Takeover in Focus«, poudarjajo njeno odzivnost na generacijsko obnovo v kmetijstvu. S pomočjo ciljnih raziskav in strukturiranega sodelovanja s Kmetijsko zbornico in ministrstvom LJÖ učinkovito pretvarja poglede mladih v izvedljiva priporočila za politiko, s čimer ustvarja jasne in spodbudne poti za mlade kmete, ki vstopajo v kmetijski sektor.

S temi večstranskimi dejavnostmi Landjugend Österreich ponazarja trden model krepite vlog mladih, aktivne udeležbe in vplivnega zagovarjanja interesov, s čimer pomembno prispeva k trajnostnemu razvoju podeželskih skupnosti v Avstriji.

Te najboljše prakse ponazarjajorazlične strategije: **krepitev vlog mladih na lokalni ravni, vključevanje mladih v formalne strukture, krepitev zmogljivosti in mreženje (prek programa Erasmus+ in nevladnih organizacij) ter izkoriščanje zagovorništva, ki ga vodijo mladi.** Skupna nit je, da uspeh pogosto pride, ko se z mladimi ne le posvetuje, ampak se jim v procesih dodeli lastništvo in vodstvo.

Še ena pomembna ugotovitev: **mentorstvo, podpora vrstnikov ali odraslih zaveznikov** je pogosto ključna. Mnogi uspešni modeli (Evropska mladinska vas, mladinski sveti itd.) vključujejo predan mentorje, bodisi mladinske delavce, aktiviste nevladnih organizacij ali podpornelokalne uradnike. Že prisotnost enega samega odraslega, ki verjame v mlade, lahko pomaga, da se najboljše praksa ukorenini.

Jasno je tudi, da sodelovanje več zainteresiranih strani prinaša najboljše rezultate – npr. Evropska mladinska vas deluje, kersodelujejo nevladne organizacije, mladi in občina; prizadevanja mladih v okviru LEADER delujejo, ko lokalne akcijske skupine (mešanica sektorjev) sprejmejo mlade; projekti Erasmus so pogosto uspešni prek partnerstev med državami in sektorji.

V fokusnih skupinah soudeleženci zelo pozitivno govorili o programih, s katerimi so imeli osebne izkušnje (kot so izmenjave Erasmus ali lokalni mladinski sveti): [Erasmus+] „*mi je odprl oči, da se mladi na podeželju drugod sooča s podobnimi težavami in da jih lahko rešimo skupaj*“. Topoudarja, kako lahko s temi modeli ustvari pozitiven krog sodelovanja.

Sklepnolahkorečemo, da kljub številnim izzivom ti primeri kažejo, da **se bo podeželska mladina spravila v pristop in podpora aktivno in učinkovito vključevala.** Naj bo to prek formalnih vlog, neformalnih projektov ali hibridnih modelov, lahko vpliva na odločitve in pripomore k izboljšavam v skupnosti. V naslednjem poglavju bomo na podlagi teh praks preučili širše trende in nove priložnosti, ki se pojavljajo, da bi v prihodnosti še dodatno okrepili sodelovanje podeželske mladine.

Če pogledamo onkraj posameznih projektov, v širšo sliko, lahko vidimo, da več nastajajočih trendov in priložnosti oblikuje prihodnost participacije podeželske mladine v upravljanju in javnem življenju.

Splošno gledano ti trendi nakazujejo prihodnost, v kateri bo podeželska mladina bolje povezana, bolj organizirana in bolj prepoznana kot ključni deležnik.

Če se bodo ti trendi nadaljevali v pozitivni smeri – ob podpori nadaljnjih naložb v infrastrukturo, resnične politične volje in podpore mladinskim pobudam – bi se lahko tradicionalna vrzel v participaciji med podeželsko in urbano mladino občutno zmanjšala.

Trendi in priložnosti pri vključevanju in sodelovanju mladih na podeželju pri oblikovanju politik

Če pogledamo onkraj posameznih projektov in v širši kontekst, več **nastajajočih trendov in priložnosti** oblikuje prihodnost sodelovanja mladih na podeželju v upravljanju in državljanskem življenju. Ti trendi obetajo premagovanje nekaterih tradicionalnih ovir z izkoriščanjem tehnologije, družbenih gibanj in spreminjajočih se političnih prioritet. To poglavje analizira ključne razvoje, kot so digitalno sodelovanje, aktivizem na lokalni ravni, spreminjajoče se narative o podeželju in nove institucionalne priložnosti, ki bi lahko v prihodnosti pomembno vplivale na vključevanje mladih na podeželju.

1. Digitalna udeležba in izboljšanje povezljivosti

Morda najbolj preoblikovalni trend je vse večja **digitalna povezanost podeželskih območij** in s tem povezano povečanje možnosti za sodelovanje prek spleta. Čeprav digitalna vrzel v mnogih regijah ostaja problem, se dosega napredek:

Širitev širokopasovnih povezav: po vsej Evropi se naložbe v širokopasovne povezave na podeželju začinjajo izplačevati. Pobude EU, kot sta instrument za povezovanje Evrope in nacionalni načrti za širokopasovne povezave, so postopoma povečale dostop do interneta v oddaljenih območjih. Na primer, države, kot je Estonija, so do leta 2023 dosegle skoraj splošno pokritost s hitrim internetom (vključno s podeželskimi vasmi), španski načrt pa si do leta 2025 prizadeva za 100 % prebivalstva s hitrostjo 100 Mbps. S izboljšanjem povezljivosti lahko mladi na podeželju izkoristijo obsežne možnosti digitalnega prostora za sodelovanje. Lahko se udeležujejo e-posvetovanj, dostopajo do informacij o pravicah in programih ter uporabljajo družbene medije kot megafon. Eno od priporočil Evropskega vrha mladih na podeželju (2023) je bilo jasno: *»Vlaganje v širokopasovni dostop do interneta na podeželju in njegova podpora sta ključnega pomena za izobraževanje, podjetništvo in socialno povezanost.«* To se upošteva, saj se sredstva vlagajo v digitalno infrastrukturo na podeželju po vsej EU.

Orodja za e-udeležbo: Razmah spletnih orodij za državljansko udeležbo predstavlja veliko priložnost za mlade na podeželju. Vladni e-portali zdaj omogočajo elektronsko pošiljanje predlogov ali povratnih informacij, kar lahko mladi na podeželju izkoristijo, ne da bi se jim bilo treba kam odpraviti. Mladinski portal Evropske komisije vabi vse mlade v EU – vključno z mladimi na podeželju – k sodelovanju pri oblikovanju mladinske politike, kar bi bilo pred desetletji še nepredstavljivo. Poleg tega obstajajo platforme za spletne peticije (npr. Change.org ali vladne spletne strani za peticije), kjer je mladina s podeželja uspešno vodila kampanje za spremembe. Na primer, na Finskem je skupina srednješolcev s podeželja začela spletno peticijo za ohranitev svoje lokalne šole; zbrala je tisoče podpisov na nacionalni ravni in prisilila k pregledu politike. Družbena omrežja in aplikacije za sporočanje prav tako

omogočajo mladini s podeželja, da se organizira in izrazi svoje mnenje. Opaziti je trend, da mladi ustvarjajo skupine na Facebooku ali mreže WhatsApp za usklajevanje okoli konkretnih lokalnih vprašanj (tako preprosto kot skupina »Mladi iz [vasi]« za razpravo o potrebah skupnosti). Ta digitalna srečanja se lahko prenesejo v dejanja v realnem svetu in mladim zagotovijo stalni kanal za neformalno razpravo o vprašanih upravljanja.

Digitalne veščine in inovativnost mladih: Mladi so na splošno digitalni domorodci, vključno s tistimi na podeželju (če imajo dostop). Ta generacija je inovativna pri uporabi tehnologije za obid omejitev. Na primer, vidimo, da sveti mladih na podeželju organizirajo hibridna srečanja prek Zoom, kar članom, ki so se preselili zaradi študija, omogoča, da še vedno prispevajo k odločitvam domače skupnosti. Ta trend sodelovanja na daljavo lahko ublaži vpliv bega možganov, saj mladim, ki so fizično odšli, omogoča, da ostanejo virtualno vključeni. Poleg tega sta digitalno pripovedovanje zgodb in kampanje nova orodja, ki jih lahko osvojijo mladi na podeželju. Z uporabo platform, kot sta Instagram ali YouTube, so mladi na podeželju s ustvarjanjem privlačnih vsebin pritegnili pozornost k vprašanju, kot so zmanjšanje javnega prevoza na podeželju ali pomanjkanje storitev duševnega zdravja. Mladi kmetje, ki so postali YouTuberji in svoje težave na podeželju delili s širšim občinstvom, ponazarjajo, kako lahko digitalne veščine okrepijo glas mladih na podeželju tudi zunaj njihovih lokalnih skupnosti.

Poskusi z e-demokracijo: Nekateri podeželske občine in regije poskušajo z e-demokracijo, ki koristi podeželskim državljanom. Na primer, v Franciji ima regionalni svet Bretanje spletno platformo, kjer lahko vsak državljan (vključno z mladimi na podeželju) predlaga ideje za regijo, od katerih se nekatere sprejmejo, če dobijo dovolj glasov. Podobno je škotska vlada uporabila spletna orodja za ustvarjanje idej za načrte razvoja podeželja, pri čemer je posebej povabila k sodelovanju mlade iz oddaljenih območij. Ta trend „*digitalizacije posvetovanj*“ je pospešila pandemija COVID-19, ki je normalizirala virtualna srečanja in se je za pridobivanje povratnih informacij. Zdaj je bolj izvedljivo kot kdaj koli prej vključiti mlade s podeželja prek klica prek Zoom v okroglo mizo o politikah, za katero bi bila prej potrebna fizična prisotnost. Takšni hibridni modeli bodo verjetno ostali, kar bo odprlo vrata za nadaljnjo vključenost podeželja.

Digitalni aktivizem: S tem povezana priložnost je porast digitalnega aktivizma, ki znižuje ovire za vključevanje mladih s podeželja. Lahko sodelujejo v kampanjah z oznakami, spletnih dnevih ozaveščanja in digitalnih izzivih, ki zagovarjajo zanje pomembne zadeve. Naj gre za tvitanje za rešitev lokalnega avtobusa (#SaveRouteX) ali pridružitve vseevropski mladinski podnebni kampanji na Instagramu, se lahko mladi s podeželja vključijo v aktivizem, ne da bi zapustili svojo vas. In ti spletni glasovi so lahko močni. Nedavna analiza UNICEF-a o mladih in digitalnem aktivizmu je pokazala, da *84 % mladih državljanskih akterjev meni, da je pandemija povečala pomen spletnih prizadevanj* (Program Združenih narodov za razvoj, 2021). Mladina s podeželja je del te statistike. Na primer, mladina s podeželja je igrala vlogo v vseevropskih gibanjih, kot je Fridays for Future, s koordiniranjem z organizatorji stavk v mestih prek družbenih medijev in gostovanjem manjših solidarnostnih dogodkov na lokalni ravni. Študija »*Digital Activism Gap*« kaže, da poceni digitalna orodja širijo udeležbo, kar še posebej pomaga

tistim s fizičnimi ali geografskimi omejitvami (Lu, 2024). Zato je digitalni aktivizem v mnogih pogledih izenačevalec za mlade na podeželju.

Opozorila: Medtem ko slavimo digitalni trend, je pomembno zagotoviti, da ne izključuje tistih, ki še vedno nimajo dostopa do interneta. Potrebno je nadaljnje prizadevanje za splošni dostop do interneta in usposabljanje za digitalno pismenost, da ne bo nobena mladina s podeželja ostala pozabljena. Toda potek dogodkov je obetaven – vsako leto se več podeželskih skupnosti priključi na internet, mladi pa so pogosto med prvimi uporabniki v svojih vaseh, ki vodijo svoje družine in sosede.

2. Aktivizem in družbena gibanja, ki jih vodijo mladi na lokalni ravni

Poleg digitalnega področja je opazen tudi **porast aktivizma na lokalni ravni** med mladimi, ki se širi tudi na podeželje:

Okoljski in podnebni aktivizem: Mladi so bili v ospredju okoljskih gibanj, kar velja tudi za mlade na podeželju, katerih življenja so tesno prepletena z naravo. V gibanjih, kot sta »*Fridays for Future*« in »*Extinction Rebellion*«, so sodelovali tudi mladi s podeželja, včasih na ustvarjalne načine. Na primer, na angleškem podeželju so mladi kmetje in okoljevarstveniki ustanovili skupino »*Farmers for Future*«, ki premosti vrzel med kmetijskimi skupnostmi in podnebnimi aktivisti ter se zavzema za trajnostno kmetijstvo znotraj podeželskih območij. V Sloveniji je podeželska mladina organizirala lokalne »podnebne dialoge«, da bi razpravljala o tem, kako se lahko njihova občina prilagodi podnebnim spremembam (na primer s sajenjem dreves ali upravljanjem z vodo), s čimer v bistvu izvaja lokalne ukrepe, ki temeljijo na globalnem aktivizmu. Tu se ponuja priložnost: podeželska mladina lahko postane ključni akter pri varstvu okolja in prilagajanju podnebnim spremembam v svojih regijah, prek aktivizma pa pridobi tudi glas v širši politiki (saj se podnebna politika pogosto sklicuje na zaščito podeželskih skupnosti itd.). Njihova verodostojnost kot skrbnikov zemlje lahko doda težo njihovem zagovarjanju. Ker podnebne spremembe vse bolj vplivajo na preživetje na podeželju (suše, poplave), se bo aktivizem podeželske mladine glede teh vprašanj verjetno povečal, kar jim bo morda dalo vpliv na kmetijske in podeželske politike, v katerih so imeli v preteklosti le malo besede.

»Oživitev« in gibanja proti izseljevanju: V državah, ki se soočajo z resnim izseljevanjem s podeželja (Španija, Italija, deli Vzhodne Evrope), se nova vala aktivizma osredotoča na zahtevo po pozornosti in virih za zapostavljene podeželske regije. Špansko gibanje »*España Vacía*« (*Izpraznjena Španija*), čeprav ga je sprožila širša civilna družba, ima močno udeležbo mladih, saj gre v osnovi za zagotavljanje prihodnosti za naslednjo generacijo v teh vaseh. Mladi Španci

iz izpraznjenih provinc so organizirali pohodi, kampanje na družbenih omrežjih in celo politične platforme, ki pozivajo k uravnoteženemu teritorialnemu razvoju. To je aktivizem, ki je neposredno povezan z interesom podeželske mladine za preživetje njihove skupnosti. Podobno so v Italiji mladi v notranjih območjih (*aree interne*) sprožili projekte, kot je „Ponovno naseljevanje vasi“, in lobirali za ukrepe v *Nacionalni strategiji za notranja območja*, ki podpirajo podjetništvo in storitve mladih (Agenzia per la Coesione Territoriale, n.d.). Ta prizadevanja na lokalni ravni počasi silijo vlade k izvajanju ukrepov (kot so davčne olajšave spodbude za življenje na podeželju, financiranje lokalnih start-upov). Priložnost tukaj je, da podeželska mladina, s tem ko svojo osebno odločitev o ostanku/odhodu okvirja kot politično vprašanje, pridobiva naklonjeno pozornost in potencialno oblikuje demografske in regionalne politike. Trend je, da bega možganov s podeželja ne vidimo več kot neizogibnega – mladinska gibanja izpodbijajo to zgodbo in zahtevajo spremembe, da bi lahko ostali po lastni izbiri.

Identitetna in kulturna gibanja: Nekateri mladi na podeželju se vključujejo v gibanja za proslavljanje in ohranjanje podeželske kulturne identitete, kar je lahko opolnomočujoče in politično pomembno. Primeri vključujejo mlade, ki oživljajo manjšinske jezike (kot so mladi Irci v območjih Gaeltacht, ki z aktivizmom za irski jezik zahtevajo podporo medijev in izobraževanja), ali mladinske skupine za ljudsko kulturo v vzhodni Evropi, ki se hkrati zavzemajo za priznanje in financiranje podeželske kulturne dediščine. Ta gibanja krepijo ponos mladih na njihove podeželske korenine in se pogosto prepletajo s politiko, ko se zavzemajo za vire (npr. financiranje kulturnega centra ali dvojezičnih označb). S tem vključujejo mlade v dialog s kulturno ministrstvi ali lokalnimi sveti. *Pozitivno oblikovanje podeželske identitete* s strani mladih je trend, ki nasprotuje narativu, da je podeželje enako zaostalosti. To je priložnost za spremembo percepcij (eden od prej omenjenih izzivov) in za združevanje skupnosti okoli pobud, ki jih vodijo mladi in imajo tudi politične razsežnosti (kot so odločitve o financiranju, zakoni o dediščini).

Od protesta do politike: Trend v aktivizmu je prevajanje protestov v politične predloge. Mladi ne le demonstrirajo; vedno bolj se spoznajo na oblikovanje zahtev. Na primer, po protestih v Srbiji in drugod (kot so tisti, omenjeni v Al Jazeera in Euronewsu v zvezi s študentskimi protesti) so mladi aktivisti oblikovali konkretne zahteve. Aktivizem podeželske mladine prav tako dozoreva. Skupina protestirajočih mladih vaščanov lahko pripravi podrobno peticijo ali se celo sama poteguje za lokalne funkcije. Dejansko je še en trend pojav **mladih kandidatov in novih državljskih list** na lokalnih volitvah, ki izhajajo iz aktivizma. V Italiji nekatere »državljske liste« (neodvisne lokalne volilne liste) v majhnih mestih zdaj vodijo mladi povratniki ali aktivisti, ki so se vključili prek gibanj in se nato odločili, da si prizadevajo za formalno moč. Priložnost je v tem, da aktivizem služi kot usposabljanje in odskočna deska za vodstvene vloge mladih, ki lahko neposredno vplivajo na upravljanje, če osvojijo sedeže ali vsaj spodbujajo agende.

Sodelovanje z zavezniki: Mladinska gibanja pogosto najdejo zaveznike v širši civilni družbi ali celo med reformno usmerjenimi uradniki. Mladinski aktivisti s podeželja, ki se povezujejo na

primer z okoljskimi nevladnimi organizacijami ali kmetijskimi sindikati, lahko povečajo svoj vpliv. V Franciji so na primer mladi aktivisti s podeželja, ki se zavzemajo za podnebje, našli skupno stališče z nekaterimi malimi kmeti, ki si prav tako želijo okolju prijazno politiko – skupaj so se zavzemali za lokalne agroekološke projekte in pridobili podporo občine. Takšne koalicije, ki povezujejo generacije in sektorje, so priložnost za okrepitev pogajalske moči mladih s podeželja. Trend je priznanje, da se skrbi mladih prekrivajo s skrbmi drugih (podnebje, revščina na podeželju itd.), kar omogoča naravno oblikovanje zavezništev.

Gibanja v družbenih medijih in sprememba narativa: Mehkejša plat aktivizma je preprosto spreminjanje narativov prek družbenih medijev (ne nujno s protesti). Gibanja, kot je *#RuralYouthProud* (hipotetični hashtag), ali blogi mladih s podeželja, ki prikazujejo pozitivne strani življenja na podeželju, so v porastu, pogosto spontano. Izpodbijajo stigmo, da »če si sposoben, zapustiš podeželje; če ostaneš, si propadel«. S tem, da ponovno opredeljujejo življenje na podeželju kot kul ali vredno, ti mladi vplivajo na odnos vrstnikov in celo na dožemanje v mestih. Če bo družba bolj cenila podeželske skupnosti, se bodo morda politike spremenile tako, da jih bodo bolj podpirale; tako lahko aktivizem prek zgodb posredno vodi do sprememb v politiki.

Na splošno je energija aktivizma, ki ga vodijo mladi na različnih frontah, velika priložnost, če jo izkoristimo. Namesto da bi vlade in organizacije proteste mladih obravnavale kot nadležnost, bi lahko to energijo usmerile v konstruktivno sodelovanje (na primer s povabilom aktivistov v delovne skupine ali s skupnim ustvarjanjem rešitev). Vidimo znake tega: po velikih protestih mladih zaradi zanemarjanja podeželja so nekatere vlade začele dialoge s predstavniki mladih, da bi obravnavale zahteve. Trend prehoda od konfrontacije k sodelovanju je še v povojih, a obetaven.

3. Spreminjajoče se politično okolje in institucionalna podpora

Politično okolje v Evropi se postopoma nagiba v korist **vkjučevanja mladih in oživljanja podeželja**, kar ustvarja nove priložnosti:

Zaveze na visoki ravni k sodelovanju mladih: Na evropski ravni je sodelovanje mladih osrednji cilj (kot kaže poudarek EU-jeve strategije za mlade na stebru „Vključevanje“). Obstaja politični zagon za „**vključevanje mladih**“ na vseh področjih politike – kar pomeni, da morajo promet, podnebje itd. upoštevati mlade. V povezavi s poudarkom na tem, da se podeželje ne sme zapostavljati (iz dolgoročne vizije za podeželje itd.), se mladi na podeželju znajdejo na stičišču dveh prednostnih agend. Institucije, kot je Evropska komisija, bodo zdaj verjetneje financirale pobude, usmerjene v mlade na podeželju, ali se z njimi posvetovale pri oblikovanju politik za

podeželje. Priporočilo Sveta Evrope o mladih na podeželju, o katerem smo razpravljali, bo verjetno spodbudilo države članice k oblikovanju konkretnih ukrepov (priložnost, ki jo morajo zagovorniki izkoristiti za oblikovanje teh ukrepov).

Širjenje dialogov in svetov mladih: Obstaja trend ustanavljanja več participativnih organov na različnih ravneh. Na primer, konferenca EU o prihodnosti Evrope (2021–22) je zagotovila zastopanost mladih, vključno z nekaterimi mladimi s podeželja, v državljskih panelih. Na tej podlagi Evropska komisija institucionalizira posvetovalne skupine mladih za različne teme (kot je dialog mladih o podnebjju). Mladi s podeželja lahko prek mrež zagotovijo svoj glas v teh skupinah. Podobno tudi znotraj držav vedno več ministrstev ustanavlja mladinske svetovalne svete. Če se mladina s podeželja vključi v te svete (npr. mladinski panel Ministrstva za okolje bi moral vključevati nekoga s podeželskim ozadjem, saj so okoljska in podeželska vprašanja povezana), se njihov vpliv razširi. Priložnost je, da si mreže mladine s podeželja aktivno prizadevajo za sedeže za temi novo odprtimi mizami.

Možnosti financiranja: Finančna perspektiva je prav tako ugodna. Kohezijna politika EU za obdobje 2021–2027 vsebuje strožje pogoje za lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost, in vključevanje mladih. Novi **programi Erasmus+ in ESC** izrecno dajejo prednost projektom, ki dosegajo marginalizirano mladino, vključno z mladimi s podeželja. To pomeni, da je za organizacije mladih s podeželja zdaj lažje pridobiti subvencije (manj zahtev po sofinanciranju, več točk za vključevanje v ocenjevanju). Poleg tega so nacionalni načrti za oživitvev (iz Sklada EU za oživitvev) v nekaterih državah dodelili sredstva za širokopasovni dostop na podeželju, izobraževanje in zaposlovanje mladih. Če se ti načrti dobro izvedejo, lahko posredno spodbudijo sodelovanje (z izboljšanjem pogojev). Poleg tega nekatere države uvajajo posebne pobude: npr. nedavni francoski program za vključitev 1000 mladih v vloge na podeželju (nekakšna domača solidarnostna enota), ki mladim hkrati omogoča pridobivanje izkušenj in pomaga skupnostim. Tudi **OECD (2023)** in drugi usmerjajo sredstva: pobuda G20 za »zaposlovanje mladih na podeželju« bi lahko pripeljala do pilotnih projektov v nekaterih podeželskih območjih EU, ki se osredotočajo na podjetništvo mladih. Skratka, denar je na voljo; priložnost za skupnosti je, da ga uporabijo za okrepitev vključevanja mladih (kot so financiranje mladinskih centrov, zaposlovanje mladinskih koordinatorjev, podpora podjetjem, ki jih vodijo mladi in ki jih ohranjajo v lokalnem okolju ter vključene).

Politike preverjanja vpliva na podeželje in preverjanja vpliva na mlade: Pomemben trend v upravljanju sta »preverjanje vpliva na podeželje« (preverjanje, ali splošne politike upoštevajo vplive na podeželje) in »preverjanje vpliva na mlade« (preverjanje vplivov na mlade). Nekatere države uvajajo mehanizme za preverjanje vpliva na podeželje. Če ti mehanizmi vključujejo prispevek mladih (pri preverjanju vpliva na podeželje) ali upoštevajo podeželske razmere (pri preverjanju vpliva na mlade), to omogoča sistematično upoštevanje mladih na podeželju. Na primer, ko se procesi preverjanja vpliva na podeželje in preverjanja vpliva na mlade v Irski prekrivajo, se lahko neposredno upošteva mnenje Zbora podeželske mladine (Ministrstvo za razvoj podeželja in skupnosti, 2022). S širjenjem te prakse bi se vprašanja

podeželske mladine lahko redno upoštevala pri oblikovanju politik, kar bi zmanjšalo potrebo po protestih po dejstvu.

Decentralizacija in lokalno pooblastitev: Mnoge evropske države so v procesu decentralizacije ali so priznale potrebo po pooblastitvi lokalnih oblasti. To lahko koristi podeželski mladini, če so lokalne oblasti bližje njim in bolj odgovorne. V povezavi z generacijsko zamenjavo (upokojevanje starejših županov itd.) se pojavljajo priložnosti za mlajše lokalno vodstvo. V nekaterih regijah vidimo, da so izvoljeni mlajši župani ali svetniki, vključno s tistimi, ki so kandidirali na programih modernizacije in boljše vključenosti skupnosti. Nova generacija lokalnih voditeljev bi lahko bila že sama po sebi bolj odprta za sodelovanje mladih (nekateri so morda sami mlajši od 40 let in imajo drugačen način razmišljanja). Tako bi lahko mladi na podeželju ugotovili, da postaja lokalna uprava nekoliko dostopnejša in manj hierarhična, saj starejše prakse izgubljajo na pomenu.

Reforme izobraževanja: Vključevanje državljske vzgoje v podeželske šole je trend v nekaterih državah, ki lahko pripravi več podeželske mladine na sodelovanje. Na primer, Škotska je vključila delo na skupnostnih projektih v učni načrt nekaterih podeželskih šol, kar pomeni, da morajo učenci pred zaključkom šolanja izvesti lokalni projekt državljske udeležbe. To ne pomaga le skupnosti, ampak tudi navaja mlade na sodelovanje že v zgodnji fazi. Če se bodo takšne prakse razširile, bodo prihajajoče generacije podeželske mladine bolj pripravljene in voljne za sodelovanje v upravljanju.

4. Dojemanje in agencija – spreminjajoče se mišljenje

Drug pomemben „trend“ je postopna sprememba v tem, kako se podeželska mladina vidi sama in kako jo vidijo drugi:

Okrepitev vloge in samoorganizacija: Opazno je povečanje *agencije med mladimi na podeželju* – ne čakajo več toliko na dovoljenje kot prej. Fokusne skupine in številni primeri kažejo, da mladi na podeželju ustanavljajo skupine, nevladne organizacije in startupe ter prevzemajo pobudo za reševanje problemov (kot so ustvarjanje mreže za souporabo avtomobilov, ustanovitev skupnostnega centra itd.). To proaktivno mišljenje deloma spodbuja povezanost (gledanje primerov na spletu) in nujnost (zapolnjevanje vrzeli, kjer institucije odpovedujejo). Taka samoorganizacija je sama po sebi oblika sodelovanja (vodstvo skupnosti). Trend je, da je današnja podeželska mladina v socialnem smislu verjetno bolj podjetna kot prejšnje generacije, ki so morda pasivno sprejemale razmere ali pa so preprosto odšle. Zdaj slišimo o dvajsetletnikih, ki se vračajo v vasi, da bi začeli projekte (kmetijske zadruge, podjetja za podeželski turizem s skupnostnim vidikom itd.). Ti posamezniki pogosto

postanejo voditelji skupnosti in mostovi med svojimi skupnostmi in vlado. Priložnost je, da to spodbujamo prek podpornih mrež (kot so inkubatorji za pobude podeželske mladine).

Bolj pozitivna podoba podeželskega življenja: Počasi podeželsko življenje postaja privlačno za nekatere mlade zaradi sprememb v življenjskem slogu (delo na daljavo, iskanje cenovno dostopnega življenja, želja po življenju bližje naravi). Pandemija COVID-19 je ta trend pospešila, saj mnogi mladi ponovno razmišljajo o mestnem življenju. Države, kot sta Portugalska in Grčija, so poročale, da se mlade družine v letih 2021–2022 selijo na podeželje zaradi dela na daljavo. Če se bo ta trend nadaljeval, bi se lahko število mladih na podeželju v nekaterih območjih stabiliziralo ali celo povečalo, kar bi prineslo več glasov in energije. Poleg tega lahko prisotnost novih mladih prebivalcev (tudi če so delavci na daljavo) okrepi lokalna mladinska gibanja in zahteve po boljših storitvah, saj s seboj prinašajo pričakovanja iz mest. Na ravni politike programi, kot sta »*Experience Rural*« ali »*Volunteering Year in rural areas*«, spodbujajo mestno mladino, da preživi čas v vaseh, kar pogosto vodi do spremenjenih percepcij in medsebojnega bogatjenja idej. Čeprav je to obnovljeno zanimanje za podeželje majhno, je dobra priložnost. Lahko bi prineslo več naložb in večje spoštovanje potreb podeželja – nekaj, kar mladi na podeželju zahtevajo že dolgo časa.

Izboljšave v medgeneracijskem dialogu: V nekaterih podeželskih skupnostih se medgeneracijski odnosi izboljšujejo zaradi namernih prizadevanj ali preprosto zaradi generacijske spremembe. Na primer, uspešni dogodki ali projekti, ki jih vodijo mladi, so včasih spremenili odnos starejših prebivalcev („Dobro so se odrezali, morali bi jim več prisluhniti.“). Ko mladi ohranijo tradicijo ali izboljšajo skupnostne prostore, jih starejši pogosto začnejo ceniti. Španska mladinka je pripovedovala, kako je njena skupina organizirala lokalni festival dediščine, starejši člani kulturnega društva, ki so bili sprva skeptični, pa so jih na koncu pohvalili in povabili k letnemu sodelovanju. Tako pridobljeno spoštovanje se lahko prevede v večjo vključenost mladih v odločitve skupnosti (kot je skupno načrtovanje festivala za naslednje leto). Poleg tega, ko generacija baby boomers stara, mnogi izmed njih (nekateri so stari starši teh mladih) želijo podpreti prihodnost svojih vnukov v skupnosti, kar jih lahko spremeni v zaveznike. Predstavi o mladih kot neodgovornih nasprotujejo dokazi o njihovi pobudi in odgovornosti, ko jim je dana priložnost. Ta trend omilitve odnosa je sicer anekdotičen, a pomemben – ustvarja okolje, ki je bolj naklonjeno sodelovanju.

Mladi, ki se dojemajo kot deležniki: S pomočjo programov, kot so Evropska mladinska vas, zasedanja Mladinskega parlamenta in celo fokusne skupine, kot so tiste, na katerih temelji to poročilo, se mladi s podeželja začenjajo dojemati kot legitimni deležniki, ki **lahko** vplivajo na oblikovanje politik. Ta psihološki premik – od apatije k opolnomočenju – je najbolj temeljna sprememba, ki je potrebna. Mnogi udeleženci naših fokusnih skupin so izrazili, da so se že samo zaradi tega, ker so bili vprašani za mnenje, počutili cenjeni in bolj pripravljeni na ponovno sodelovanje. S širjenjem teh procesov bo morda več mladih s podeželja zavzelo stališče: »To je moja skupnost, imam besedo.«

5. Vključevanje perspektiv mladih s podeželja v širše gibanje

Nazadnje obstaja trend vključevanja vprašanj podeželske mladine v širše agende mladine in podeželja:

Vključevanje v evropska mladinska gibanja: Evropske mladinske organizacije (kot so Evropski mladinski forum, Rural Youth Europe itd.) se bolj zavedajo, da je treba vključiti mladino s podeželja kot podskupino. Mladinski forum je leta 2021 predlagal Seznam za preverjanje spoštovanja pravic mladih, ki vključuje tudi doseganje mladine s podeželja. Imajo tudi člane s podeželja (Rural Youth Europe, MIJARC), kar zagotavlja, da se glasovi s podeželja upoštevajo v splošnih razpravah o mladinski politiki. Tako so vsakič, ko se na mednarodni ravni razpravlja o pravicah ali politikah mladih, vse bolj prisotne tudi perspektive podeželja. Priložnost, ki se tuponuja, je, da bo splošno zagovarjanje interesov mladih (glede vprašanj, kot so izobraževanje, duševno zdravje in zaposlovanje) odražalo posebnosti podeželja, kar bo vodilo k bolj prilagojenim rešitvam s strani vlad.

Poleg tega, na podlagi **Deklaracije iz Reykjavíka**, ki vsem strukturam Sveta Evrope nalaga, da v svoje delo vključijo »mladinsko perspektivo«, nedavni svežnji politik zdaj pozivajo, naj se ta perspektiva preveri z vidika podeželja, s čimer se zagotovi, da mladi v vaseh in majhnih mestih pomagajo določiti prednostne naloge na področju infrastrukture, demokracije in zelenega prehoda (Svet Evrope, 2025). Te spremembe vse bolj priznavajo podeželsko mladino kot medgeneracijske graditelje mostov, ki lahko preprečijo polarizacijo in ponovno vzpostavijo zaupanje javnosti.

Širše agende razvoja podeželja, ki priznavajo mladino: Po drugi strani platforme in organizacije za razvoj podeželja, kot sta Evropska mreža za razvoj podeželja in konference OECD o podeželju, zdaj redno vključujejo seje, osredotočene na mladino. Narativ v krogih podeželske politike se spreminja od dojemanja mladine kot tiste, ki odhaja, k dojetju mladine kot akterjev sprememb, ki jih je treba vključiti. Osnutek priporočila Sveta Evrope (2024) izrecno povezuje razvoj podeželja z vključevanjem mladih, vizija EU za podeželje pa govori o tem, da je treba podeželje spremeniti v »kraj, kjer mladi želijo živeti in delati«. To usklajevanje podeželskih in mladinskih agend na visoki ravni je bistvena priložnost – pomeni, da bi financiranje in politika lahko hkrati ciljala na izboljšave podeželskih skupnosti in krepitev vloge mladih kot dveh strani istega kovanca. Na primer, pri oblikovanju projekta za podeželsko inovativnost bi načrtovalci zdaj lahko samodejno vključili komponento za mlade.

Agende za trajnost in podnebje: Globalne in evropske pobude za trajnost ponujajo še eno pot za vpliv podeželske mladine. Cilji trajnostnega razvoja OZN (SDG) in Zeleni dogovor EU

poudarjata vključujoče, lokalno sodelovanje, s čimer implicitno vabita podeželske skupnosti in mladino k pogovoru. Podeželska mladina je v teh pogovorih vse bolj prisotna. Na primer, mladi kmetje in okoljski aktivisti s podeželja Evrope so sodelovali na mladinskih podnebnih vrhovih ZN in delovali kot ambasadorji Evropskega podnebnega pakta, s čimer so zagotovili, da se upoštevajo podeželske perspektive (npr. o trajnostnem kmetijstvu ali gozdarstvu). Prizadevanja za prilagajanje podnebnim spremembam, ki se izvajajo v EU (kot so načrti za odpornost podeželskih območij), pogosto vključujejo sodelovanje zainteresiranih strani, kar je priložnost za mlade, da vplivajo na strategije, ki bodo oblikovale njihove prihodnje možnosti preživetja. Skratka, raziskuje se *»raznolikost, ki jo digitalizacija ponuja ali ovira za sodelovanje mladih s podeželja«*, in ker politično okolje daje prednost trajnosti in vključevanju, imajo mladi s podeželja nove vstopne točke, da uveljavijo svojo vlogo v širših gibanjih za spremembe (Şerban & Braziené, 2021).

Na splošno trendi kažejo na prihodnost, v kateri bo podeželska mladina bolj povezana, bolj organizirana in bolj priznana kot ključna zainteresirana stranka. Če se bodo ti trendi nadaljevali v pozitivni smeri – ob pomoči nenehnih vlaganj v infrastrukturo, resnične politične volje in podpore pobudam mladih –, bi se tradicionalna vrzel v sodelovanju med podeželsko in mestno mladino lahko znatno zmanjšala. V naslednjem poglavju bomo podrobneje preučili vlogo obstoječih struktur podeželske mladine pri izkoriščanju teh priložnosti, preden preidemo k konkretnim priporočilom za različne zainteresirane strani.

Vsak deležnik ima edinstveno, a dopolnjujočo vlogo. Odločevalci ustvarjajo podporne okvire in dodeljujejo sredstva, lokalne oblasti uresničujejo politike na ravni skupnosti prek vsakodnevnega dela z mladimi, mladinske organizacije opolnomočajo in zastopajo mlade ter krepijo njihove veščine, evropske institucije pa nudijo širšo podporo prek financiranja, usmeritev in priložnosti za mednarodno učenje.

Uresničevanje teh priporočil bi ne le neposredno odgovorilo na njihove potrebe, temveč bi tudi pomagalo krepiti demokracijo in oživljati podeželske skupnosti po vsej Evropi.

Priporočila za odločevalce

Na podlagi ugotovitev tega poročila predstavljamo vrsto **priporočil**, prilagojenih različnim zainteresiranim stranem – oblikovalcem politik, mladinskim organizacijam, lokalnim oblastem in institucijam EU –, da bi izboljšali sodelovanje mladih s podeželja pri odločanju. Ta priporočila so namenjena reševanju ugotovljenih izzivov ter izkoriščanju obravnavanih priložnosti in najboljših praks. Izvajanje teh predlogov bo zahtevalo usklajeno prizadevanje, vendar lahko vsaka zainteresirana stran sprejme konkretne ukrepe v okviru svojega vplivnega območja. Mnoga od teh priporočil temeljijo na celostnih ugotovitvah iz fokusnih skupin (mnenjih mladih s podeželja samih), kar zagotavlja, da ustrezajo dejanskim potrebam in željam.

1. Za oblikovalce politik (nacionalne in regionalne vlade):

Sprejmejo in izvajajo strategije za mlade na podeželju: razvijejo posebne strategije ali akcijske načrte, osredotočene na mlade na podeželju, ali v nacionalne mladinske politike vključijo močno poglavje o mladih na podeželju. V njih je treba določiti cilje za izboljšanje dostopa mladih na podeželju do storitev, zastopanosti v upravljanju in priložnosti. Ustanovijo mehanizme, kot so skupščina mladih na podeželju ali redna posvetovanja z mladimi na podeželju, da se oblikujejo te strategije. Zagotovite, da se prihajajoče priporočilo Sveta Evrope o mladih na podeželju v celoti izvaja na nacionalni ravni s konkretnimi ukrepi (npr. financiranje dela z mladimi na podeželju, prilagajanje programov za mlade potrebam podeželja itd.).

Izboljšati infrastrukturo in povezljivost: naložbe v širokopasovne povezave na podeželju, promet in mladinske objekte obravnavati ne le kot gospodarski razvoj, temveč kot predpogoj za sodelovanje. Proračunska sredstva nameniti za „*mladinsko prijazno*“ podeželsko infrastrukturo – na primer ohraniti večerne avtobusne linije ali prevoze na zahtevo, da se lahko mladi udeležujejo srečanj in dejavnosti (kar odraža pogoste pozive mladih na podeželju k boljšemu prometu). Pospešiti širitev širokopasovnega dostopa in raziskati možnosti subvencij ali skupnostnih Wi-Fi vozlišč v vaseh za premostitev digitalne vrzeli. Oblikovalci politik morajo spremljati napredek: npr. postaviti cilj, da ima 100 % mladinskih skupnosti na podeželju dostop do hitrega interneta, in ga letno ocenjevati (po možnosti v skladu s cilji EU glede povezljivosti).

Institucionalizirati glas mladih v upravljanju podeželja: predpisati ali močno spodbujati ustanovitev **lokalnih mladinskih svetov** v vseh občinah (ali vsaj na ravni okrožja/province za redko poseljena območja). Zagotoviti jasen mandat, na primer zahtevati, da se lokalni sveti posvetujejo z mladinskimi sveti o vprašanjih, ki zadevajo mlade (šole, prosti čas, promet, okolje). To bi bilo mogoče doseči prek pravnih okvirov ali vladnih smernic. Ponuditi manjše subvencije ali usposabljanje prek nacionalnih mladinskih agencij za podporo tem lokalnim mladinskim svetom. Finski zakon o sodelovanju mladih lahko služi kot vzorec. Spodbujati medobčinske mladinske svete, kadar so posamezne vasi premajhne.

Predstavniki mladih v odločanju: Vključite predstavnike mladih s podeželja v ustrezne organe odločanja. Na primer, ustanovite **svetovalne odbore za mlade** v ministrstvih za kmetijstvo/razvoj podeželja, s kvoto ali močno prisotnostjo članov, mlajših od 30 let, iz podeželskih območij. Podobno vključite mlade s podeželja v nadzorne odbore programov razvoja podeželja. To zagotavlja, da politike in odločitve o financiranju odražajo prispevek mladih. Kadar neposredna vključitev ni izvedljiva, organizirajte redna zasedanja, na katerih lahko mladi predstavijo svoje mnenje ministrom ali parlamentarnim odborom za podeželje.

Podpora mladinskemu delu in storitvam na podeželskih območjih: Vlagajte v zaposlovanje ali usposabljanje **mladinskih delavcev na podeželju** – strokovnjakov ali prostovoljcev, ki lahko spodbudijo sodelovanje mladih na lokalni ravni. To je bilo priporočilo mladih in mladinskih delavcev iz prve izdaje Evropskega vrha mladih na podeželju (2023). S širitvijo nacionalnih mladinskih storitev na podeželska območja (mobilne enote za mladinsko delo, mladinski klubi za več vasi) lahko oblikovalci politik zagotovijo, da imajo mladi na podeželju na voljo usmerjanje in podporo za sodelovanje. Financiranje bi lahko prišlo iz proračunov za mladino ali celo iz skladov za razvoj podeželja, namenjenih vključevanju. Poleg tega je treba razširiti storitve na področju duševnega zdravja in svetovanja za mlade na podeželju (po možnosti prek telemedicine), saj je dobro počutje temelj za sodelovanje.

»Podeželju prijazne« politike za mlade in „mladim prijazne“ podeželske politike: uvedite formalno preverjanje vpliva na podeželje pri vseh pobudah za mlade – npr. ob vsakem začetku nacionalnega programa ali kampanje za mlade ga ocenite in prilagodite, da bo dosegel mlade na podeželju (to lahko pomeni posebne ukrepe za ozaveščanje, rezervirana mesta za prosilce s podeželja itd.). Nasprotno, pri oblikovanju politik razvoja podeželja uporabite »mladinski vidik« – vprašajte se, kako politika vpliva na mlade, in jih vključite v to razpravo. Če na primer politika ponuja subvencije za podeželska podjetja, poskrbite, da so mladi podjetniki upravičeni do njih in seznanjeni z njimi; če regionalni načrt predvideva zaprtje objekta, upoštevajte vpliv na mlade (npr. šola ali rekreacija). V okviru tega zberite podatke, razčlenjene po podeželskih/mestnih območjih, o kazalnikih mladih (izobraževanje, stopnje udeležbe itd.), da boste lahko spremljali napredek in ugotavljali vrzeli.

Spodbujajte vrnitev in zadrževanje mladih na podeželju: Oblikovalci politik morajo obravnavati temeljni vzrok za odhod – odseljevanje. Uvedite spodbude za mlade, da ostanejo na podeželju ali se tja vrnejo (štipendije, vezane na vrnitev na delo na podeželju, podpora za centre za delo na daljavo, zagonska sredstva za podjetja mladih na podeželju). Z izboljšanjem obetov bo več mladih ostalo aktivnih v svojih skupnostih. Mnenje fokusne skupine je bilo: *„Če tukaj vidimo prihodnost, bomo tukaj vlagali svoj čas“*. Politike v okviru dolgoročne vizije EU za podeželje – kot so ustvarjanje podeželskih inovacijskih središč ali izboljšanje dostopa do visokošolskega izobraževanja na podeželju (npr. satelitski kampusi, učenje na daljavo) – so neposredno povezane z omogočanjem mladim, da ostanejo. Vsak mladostnik, ki se vrne ali ostane, je potencialni udeleženec v lokalnem družbenem življenju.

2. Za lokalne oblasti (občine in lokalne svete na podeželju):

Podprite in okrepite mladinske svete: če še nimate lokalnega mladinskega sveta ali foruma, pomagajte pri njegovi ustanovitvi. Stopite v stik s šolami ali aktivnimi mladimi, da oblikujete reprezentativno skupino. Zagotovite jim prostor za sestanke in skromen proračun za njihove dejavnosti (že nekaj sto evrov za projekte jih lahko motivira in potrdi). Če mladinski svet že obstaja, imenujte povezovalca (npr. svetnika ali uradnika za razvoj skupnosti), ki se bo udeleževal njihovih sestankov in njihove predloge uvrstil na dnevni red sveta. Obravnavajte mladinski svet kot uradno svetovalno telo – na njihove predloge odgovorite pisno in pojasnite odločitve (to kaže spoštovanje in ohranja vključenost mladih, tudi če njihova želja ni izpolnjena). Primeri iz fokusnih skupin kažejo, da mladinski sveti izgubijo zagon, ko se jih ignorira; nasprotno pa cvetijo, ko vidijo vpliv, kot v primerih, ko župan izvede eno od njihovih idej.

Vključite mlade v načrtovanje skupnosti: Pri vsakem lokalnem načrtovanju – naj gre za nov načrt skupnosti, infrastrukturni projekt ali socialni program – aktivno vključite mlade. To lahko storite z delavnicami, na katere posebej povabite mlade, z anketami v šolah ali z vključitvijo nekaj predstavnikov mladih v načrtovalne odbore. Če na primer načrtujete prenovo vasi, vprašajte mlade, katere objekte potrebujejo (skatepark, prostor za učenje itd.). **Participativno proračunsko načrtovanje** je močno orodje: namenite majhen delež občinskega proračuna za projekte, ki jih izberejo mladi. Nekateri vasi na Portugalskem in v Italiji so to uspešno storile, kar je privedlo do naložb, ki so jih izbrali mladi, kot so športna oprema ali izboljšave parkov, in, kar je pomembno, k poučevanju mladih o demokraciji skozi delo.

Izboljšajte komunikacijo in ozaveščanje: zavedajte se, da mladi na podeželju morda ne prejemajo informacij prek tradicionalnih oglasnih desk ali kanalov. Uporabite družbena omrežja, šolske glasila in mreže mladih, da jim sporočite priložnosti za sodelovanje. Učinkovito je lahko tudi vzpostavitev skupine WhatsApp ali strani na Facebooku za lokalne mlade, kjer lahko občina objavlja obvestila (mladi pa lahko komentirajo). Eden od mladih v fokusni skupini je omenil, da ne ve, kdaj so seje sveta, zato objavljajte obvestila, ki so prijazna do mladih (v preprostem jeziku, na mestih, ki jih mladi pogosto obiskujejo). Poleg tega javno proslavljajte prispevke mladih, da zgradite podporo skupnosti (npr. lokalni tiskovni sporočili, ki hvalijo delo mladinskega sveta ali prostovoljski projekt).

Podpirajte prostore in dejavnosti za mlade: če je mogoče, v skupnosti namenite **prostor za mlade** – mladinski center, sobo v skupnostni dvorani, kjer koli se lahko mladi redno srečujejo. Ta fizični prostor pogosto služi kot izhodišče za sodelovanje mladih, kjer se ideje začnejo oblikovati. Poskrbite, da imajo taki prostori na voljo vire (internet, nekaj športne/kulturne opreme) in omogočite mladim, da jih pod vodstvom sami upravljajo. Poleg tega podpirajte dogodke, ki jih vodijo mladi (festivali, čistilne akcije, delavnice); tudi podpora v naravi, kot je zagotavljanje zvočne opreme ali brezplačna uporaba prostorov, kaže na dobro voljo sveta. Kot

je razvidno iz najboljših praks, ko mladi uspešno izvajajo projekte, kot je lokalni festival, pridobijo zaupanje in samozavest, da se vključijo v druga področja državlanskega življenja.

Medgeneracijske pobude: Lokalne oblasti lahko oblikujejo programe, ki združujejo mlade in starejše, da bi razpravljali o vprašanih skupnosti. Na primer, organizira se »forum o prihodnosti vasi«, na katerem mladi predstavijo svojo vizijo, starejši prebivalci pa svojo, s ciljem najti skupno podlago. Takšen dialog lahko premosti ugotovljene kulturne ovire in spodbuja medsebojno spoštovanje. Nekatere vasi so poskusile z medgeneracijskim mentorstvom – povezovanjem člana mladinskega sveta z izkušenim svetnikom, kar lahko izobrazí mlade in ozavešča starejše uradnike. To lahko postopoma spremeni odnos, da »mladi ne smejo govoriti«, v sodelovalni pristop.

Izkoristite zunanje programe: Izkoristite nacionalne/EU programe, namenjene pomoči podeželskim skupnostim in mladim. Na primer, prijavite se za sodelovanje v pobudah, kot je **Evropska mladinska vas**. Ni vsaka občina bo zmagala v teh konkurenčnih programih, vendar lahko sam proces mobilizira lokalno mladino in uradnike okoli skupnega cilja. Če imate lokalno akcijsko skupino LEADER, si prizadevajte za vključitev mladinskega fokusa ali mladinskega člana. Izkoristite program Erasmus+ z gostovanjem ali pošiljanjem mladih na izmenjave – vaša lokalna mladina se bo vrnila polna energije in idej za skupnost. Občinski voditelji se ne smejo videti le kot ponudniki storitev, ampak kot *posredniki priložnosti* – ki povezujejo svojo mladino s širšimi izkušnjami in financiranjem (morda prek posebnega »uradnika za mladino«, ki išče takšne priložnosti).

3. Za mladinske organizacije in mreže:

Dajte prednost delovanju na podeželju: Nacionalne mladinske organizacije (NYC, nevladne organizacije, študentske zveze itd.) morajo oceniti svoje članstvo in dejavnosti, da zagotovijo vključitev mladih s podeželja. To lahko pomeni organizacijo nekaterih dogodkov zunaj večjih mest, ustanavljanje regionalnih podružnic ali imenovanje ambasadorjev na podeželju ter prilagajanje komunikacije (npr. uporaba offline metod ali radia na območjih z omejenim dostopom do interneta). Razvijte posebne programe za krepitev zmogljivosti članov mladih s podeželja, na primer z usposabljanjem v veščinah zagovarjanja interesov ali vodenja projektov, da bodo lahko doma delovali kot nosilci sprememb. Evropski mladinski forum in nacionalni mladinski sveti lahko sprožijo kampanje, osredotočene na vprašanja mladih s podeželja, da bi med vsemi člani povečali zavest, da je vključevanje mladih s podeželja del širšega vključevanja mladih. Konkretni korak: ustanovite *delovno skupino za mlade s podeželja* znotraj nacionalnega mladinskega sveta, da se ta vprašanja nenehno obravnavajo.

Podpora in mreženje skupin podeželske mladine: kjer obstajajo neodvisne organizacije podeželske mladine (kmetijski mladinski klubi, kulturni mladinski klubi itd.), bi se z njimi

morale povezati večje mladinske nevladne organizacije ali mreže. Ponudite mentorstvo, delite vire in jih vključite v koalicije. Če na primer načrtujete zagovorniško kampanjo o izobraževanju, poskrbite, da bodo pri mizi prisotni tudi glasovi iz podeželskih šol. Krovne organizacije, kot sta Rural Youth Europe in MIJARC, morajo še naprej krepiti svoje članice z usposabljanjem (morda o tem, kako vključiti lokalne oblasti ali kako zaprositi za sredstva) in spodbujati izmenjavo uspešnih praks med državami. Gradnja aktivne transnacionalne skupnosti (kot to počnejo shodi RYE ali Evropski vrh podeželske mladine) ohranja no motivacijo na visoki ravni. Mladinske organizacije v mestnih območjih bi lahko razmislile o „pobratenju“ s klubi podeželske mladine, da bi izmenjavale izkušnje in odpravile ločevanje med mestom in podeželjem.

Uporabite digitalna orodja za povezovanje podeželske mladine: Mladinska omrežja bi morala izkoristiti digitalne platforme za združevanje podeželske mladine, ki je na lokalni ravni morda izolirana. Na primer, vzpostavite spletne forume ali skupine, namenjene posebej podeželski mladini, kjer bi se lahko pogovarjali o skupnih izzivih in rešitvah (nekako kot stalni virtualni parlament podeželske mladine). To lahko vodi nevladna organizacija in se uporabi za zbiranje predlogov za politike, za katere se lahko nato zavzame nevladna organizacija. Udeleženci naših fokusnih skupin iz različnih držav so v izmenjavi izkušenj našli solidarnost; formalizacija takšnih izmenjav (tudi mesečni mednarodni spletni seminar za podeželsko mladino) bi udeležencem dala nove ideje in občutek pripadnosti širšemu gibanju.

Zagovarjajte mlade na podeželju v politiki: Mladinske organizacije bi morale izrecno zagovarjati vprašanja mladih na podeželju pred vladami in institucijami. Evropski mladinski forum in nacionalni mladinski sveti lahko prevzamejo vodilno vlogo z izdajo strateških dokumentov ali izjav ter nadaljnjim lobiranjem. Slediti morajo napredku pri 6. cilju za mlade in od oblasti zahtevati odgovornost – npr. vprašati Evropsko komisijo in države članice, kaj so storile, da bi »zagotovile, da mladi na podeželju aktivno sodelujejo pri odločanju«. Z ohranjanjem pritiska mladinske organizacije zagotovijo, da mladina na podeželju ostane prednostna naloga, ki presega retorično vključevanje. Poleg tega si prizadevajte za financiranje: nacionalni sveti mladih in nevladne organizacije lahko vodijo kampanje za posebne proračunske postavke ali razpise, osredotočene na mladino na podeželju (na primer, nacionalno agencijo Erasmus+ prosite, naj pri izbiri mladinskih projektov ustvari prednostno nalogo vključevanja za »podeželje«, če ta še ni prisotna).

Okrepite vodstvene vloge mladih s podeželja: znotraj mladinskih organizacij proaktivno spodbujajte mlade voditelje s podeželskega okolja k prevzemanju vlog pri odločanju. To lahko vključuje usposabljanje za vodstvene vloge, mentorstvo s strani sedanjih voditeljev in odpravljanje morebitnih notranjih predsodkov, ki dajejo prednost tistim iz mestnega ali elitnega okolja. Vidni voditelji mladih s podeželja ne vplivajo le na politike, ampak tudi navdihujejo druge mlade s podeželja, da tudi oni lahko vodijo zunaj svoje lokalne skupnosti. Ustanovite programe mentorstva, ki združujejo izkušene mladinske aktiviste z novinci s podeželja, da bi okrepili njihovo samozavest in veščine.

Sodelovanje z drugimi sektorji: Mladinske organizacije bi morale vzpostavljati partnerstva z organizacijami za razvoj podeželja, kmetijskimi sindikati in drugimi akterji, ki imajo interes v podeželskih skupnostih. Skupni pristop – na primer sodelovanje mladinskih svetov s kmetijskimi zadrugami pri reševanju vprašanja zaposlovanja mladih na podeželju – lahko oblikuje enotno fronto do oblikovalcev politik in združi vire. Mladinske strukture prinašajo participativne metode in perspektive mladih, tradicionalne podeželske organizacije pa vpliv in globoke lokalne mreže. Skupaj lahko izvajajo inovativne projekte (kot je skupni predlog za center za podeželsko mladino, financiran iz več virov) in se močneje zavzemajo za svoje cilje (kot široka koalicija za oživitev podeželja, vključno z mladimi).

4. Za institucije Evropske unije:

Zagotovite vključitev podeželske mladine v pobude EU: EU bi morala nadaljevati in razširiti prizadevanja za vključevanje podeželske mladine v svoje politike. Na primer, v prihodnjih programih v okviru strategije EU za mladino namenite razpise ali okna za financiranje posebej za projekte, ki izboljšujejo sodelovanje podeželske mladine (to bi lahko bilo v okviru projektov Erasmus+ za sodelovanje mladih ali Evropskega solidarnostnega zbora). Cikli **dialoga EU o mladih** bi morali redno vključevati ozaveščanje mladih na podeželju, po možnosti z organizacijo nekaterih konferenc EU o mladih ali dogodkov v podeželskih regijah ter z zahtevo, da nacionalne delovne skupine poročajo o ozaveščanju na podeželju. EU bi lahko sponzorirala dogodek **Evropskega dialoga o mladih na podeželju** kot nadaljevanje ciljev za mlade, da bi zbrala nove vpoglede po izvedbi cilja za mlade št. 6.

Izkoristite Pakt za podeželje in dolgoročno vizijo: V okviru Pakta za podeželje (iz Dolgoročne vizije za podeželje) spodbujajte podpisnike (med katerimi so organi in organizacije), da sprejmejo zaveze v zvezi s sodelovanjem mladih. Zaveza v okviru Pakta za podeželje na ravni EU bi na primer lahko bila: „do leta 2025 ustanoviti 100 novih lokalnih mladinskih svetov na podeželskih območjih po vsej EU“ – pri čemer bi Komisija olajšala izmenjavo znanja in morda zagotovila mikro-donacije za podporo temu. EU lahko v spremljanje Akcijskega načrta za podeželje vključi tudi kazalnike za mlade. GD AGRI in GD EAC (izobraževanje in mladina) bi morala sodelovati: na primer, uporabiti mreže SKP za razširjanje informacij o priložnostih za mlade ter programe Erasmus+/Mladina za podporo ciljem SKP glede generacijske obnove (financiranje skupnih dogodkov mladih kmetov in druge podeželske mladine itd.).

Sinergija med politiko in financiranjem: EU bi morala izboljšati sinergijo med financiranjem mladinske politike in financiranjem razvoja podeželja. Eno od priporočil je omogočiti

združevanje sredstev: spodbuditi lokalne akcijske skupine LEADER, da del svojih proračunov uporabijo za projekte za mlade, in jim olajšati sofinanciranje s projekti Erasmus+ ali ESF+. Komisija bi lahko zagotovila smernice ali priročnik o združevanju sredstev za pobude za mlade na podeželju, pri čemer bi navedla primere, kjer je izmenjava mladih ali prostovoljski projekt ESC dopolnil projekt LEADER. Poleg tega bi lahko naslednja revizija programa Erasmus+ uvedla

posebno ukrep za „udeležbo lokalne mladine na podeželskih/odročnih območjih“, da bi tja usmerili sredstva.

Podpora krepitevi znanja in zmogljivosti: Tekoče raziskave Partnerstva EU-CoE za mlade o mladih na podeželju so dragocene. EU bi morala podpreti nadaljnje ukrepe, ki izhajajo iz te raziskave – npr. razvoj modulov usposabljanja za mladinske delavce na podeželskih območjih ali ustvarjanje spletnega „priročnika za sodelovanje mladih na podeželju“ z najboljšimi praksami (na podlagi dela, kot je stran SALTO z navdihom za projekte na podeželju). Komisija bi lahko tudi spodbudila **skupnost prakse** za občine na področju vključevanja mladih (kot je projekt Europe Goes Local), s čimer bi zagotovila, da so podeželske občine dobro zastopane in da se obravnavajo njihovi specifični izzivi.

Priznanja in nagrade na ravni EU: Uvesti evropske nagrade ali certifikate za skupnosti, ki izstopajo na področju sodelovanja mladih in vključevanja (tudi na podeželju). Na primer, razširiti naziv „Evropska mladinska vas“ in spodbujati podeželske skupnosti iz vse Evrope, da se prijavijo. To bi spodbudilo podeželska območja k tekmovanju in inovativnosti na področju vključevanja mladih, kot je razvidno iz primer . EU bi lahko v sodelovanju z organizacijo Rural Youth Europe ali podobno oblikovala merila, ki bi poudarjala vodstvene vloge mladih na podeželju ter partnerstvo med mladimi in lokalnimi organi.

Zakonodajna podpora: Čeprav je mladinska politika v prvi vrsti nacionalna, lahko EU spodbuja države članice prek sklepov Sveta ali drugih instrumentov. Že imamo sklep iz leta 2020; čez nekaj let bi lahko Svet pozvali, naj pregleda napredek in morda sprejme nove sklepe, ki se osredotočajo posebej na **sodelovanje** (sklep iz leta 2020 je bil širše usmerjen v priložnosti). Evropski parlament lahko igra pomembnejšo vlogo pri podpori mladih na podeželju. Na primer, poslanci Evropskega parlamenta bi lahko ustanovili delovno skupino, osredotočeno na vprašanja mladih na podeželju. Poleg tega bi morala poročila Parlamenta o mladih ali razvoju podeželja odražati tukaj poudarjene perspektive. Zlasti študija Parlamenta iz leta 2021 je poudarila, da nevladne organizacije za mlade niso učinkovito dosegale mladih na podeželju – Parlament bi lahko prevzel vodilno vlogo pri spodbujanju ukrepov za odpravo te vrzeli. Z uporabo mehke moči bi morale institucije EU še naprej usmerjati pozornost na mlade na podeželju, kadarkoli se razpravlja o mladinskih ali podeželskih zadevah.

Vsaka zainteresirana stran ima edinstveno, a dopolnjujočo vlogo. Oblikovalci politik ustvarjajo podporne okvire in dodeljujejo sredstva, lokalne oblasti uresničujejo politike na ravni skupnosti prek vsakodnevnega sodelovanja z mladimi, mladinske organizacije krepijo in zastopajo mlade ter hkrati krepijo njihove veščine, institucije EU pa nudijo širšo podporo prek financiranja, smernic in priložnosti za meddržavno učenje.

Pomembno je poudariti, da mnoga od teh priporočil odražajo tisto, kar so mladi na podeželju sami izrazili med našimi fokusnimi skupinami in posvetovanji. Zahtevali so boljši prevoz in dostop do interneta, da lahko sodelovali, priznanje in spoštovanje s strani lokalnih voditeljev – od tod potreba po mladinskih svetih in platformah za dialog –, priložnosti, ki jim dajejo spretnosti in razloge za ostajanje, kot sta izobraževanje in delovna mesta, ter resnično vključevanje v odločanje navseh ravneh. Uresničevanje teh priporočil ne bi le neposredno odgovorilo na njihove potrebe, ampak bi tudi pomagalo okrepiti demokracijo in oživiti podeželske skupnosti po vsej Evropi.

»Če nas odločitve vedno spregledajo, izgubimo zaupanje. Če pa smo del odločanja, vlagamo v našo skupnost in zaupamo sistemu.«

Zaključek

Mladina na podeželju po vsej Evropi si želi sodelovati pri oblikovanju svojih skupnosti in prihodnosti, vendar se sooča z edinstveno kombinacijo ovir, ki so v preteklosti omejevale njen vpliv pri odločanju. Naša analiza je pokazala, da je trenutna raven sodelovanja na podeželju na splošno nižja kot v mestih, predvsem zaradi infrastrukturnih vrzeli, geografske izoliranosti in družbenopolitičnih dinamik, ki mlade potiskajo na rob. Mladi na podeželju se pogosto počutijo odrezani od institucij in so razočarani zaradi pomanjkanja formalnih priložnosti za sodelovanje. Izzivi, kot so slabe prometne povezave, nestabilen internet, odseljevanje vrstnikov in pokroviteljski odnos, ustvarjajo okolje, v katerem se tudi motivirani mladi na podeželju težko uveljavijo.

Kljub tem izzivom pa smo našli navdihujoče primere podeželske mladine, ki prevzema pobudo, in učinkovite modele, ki spodbujajo njihovo sodelovanje – od programa European Youth Village, ki oživlja lokalne skupnosti v Romuniji, do skupin LEADER na Finskem, ki mladim dajejo mesto za mizo, ter nacionalnih zborov, kot je avstrijski Landjugend Österreich, ki glas mladih prenaša k oblikovalcem politik. Te najboljše prakse kažejo, da se podeželska mladina, ko dobi podporo in kanale, z navdušenjem, ustvarjalnostjo in odgovornostjo zmore izkoristiti priložnost. V svojih skupnostih se v velikem številu prostovoljno angažirajo, začenejo lokalne projekte in pomembno prispevajo, ko so vključeni v svete ali dialoge.

Naša raziskava je v bistvu zagotovila natančne vpoglede v dožemanje mladih na podeželju. Poudarili so, da si mladi na podeželju *želijo* imeti vpliv – želijo, da se z njimi posvetuje o zadevah, kot so izobraževanje, lokalne storitve in ustvarjanje delovnih mest; skrbijo za svoje skupnosti in mnogi se raje odločijo ostati ali se vrniti, če to dopuščajo razmere. Prav tako so ponudili praktične ideje: udeleženci so na primer poudarili pomen lokalnega mladinskega delavca ali mentorja, ki bi jih vodil, uporabe digitalnih orodij za ohranjanje vključenosti, ko odidejo na študij, ter vzpostavljanja zavezništev z odprtimi lokalnimi uradniki. Njihova stališča so potrdila številne ugotovitve naše raziskave: *»Imamo enake želje kot mestna mladina – le da nimamo enakih priložnosti, da jih izrazimo.«* To poudarja, da razlika ni v zanimanju ali zmožnostih mladih, ampak v strukturnih priložnostih – razlika, ki jo zainteresirane strani lahko in morajo premostiti.

Opazili smo tudi nastajajoče trende, ki delujejo v korist vključevanja mladih s podeželja: izboljšana digitalna povezanost, večje politično priznanje, pojav pobud, ki jih vodijo mladi, in ciljno usmerjene možnosti financiranja so skupaj okrepile strukturirano sodelovanje mladih s podeželja. Razvoj digitalne infrastrukture, zlasti prek naložb EU, je omogočil neprekinjeno in prilagodljivo sodelovanje, kar je znatno zmanjšalo geografsko izolacijo. Institucionalno priznanje prek okvirov, kot je Strategija EU za mlade, je še dodatno utrdilo vlogo mladih s podeželja kot ključnih deležnikov v političnih dialogih, kar so učinkovito pokazali mladinski sveti in skupščine po vsej Evropi. Poleg tega so gibanja, ki jih vodijo mladi in se ukvarjajo z odseljevanjem s podeželja, podnebnimi spremembami in kulturno dediščino, okrepila glasove

podeželja ter ponudila konkretne primere, kako se aktivizem mladih razvija v neposreden politični vpliv in zastopstvo. Vendar strukturirano sodelovanje še vedno naletava na znatne ovire, vključno s trajnimi razlikami med podeželjem in mestom, negotovim financiranjem, omejeno institucionalno podporo in tehnološkimi vrzeli. Ti izzivi ogrožajo trajnost, zmanjšujejo zmogljivosti dolgoročnega načrtovanja in omejujejo pomemben vpliv mladih na politiko. Ključnega pomena je odpravljanje teh ovir s celovitimi, integriranimi strategijami, kot so zagotavljanje stabilnega financiranja, krepitev institucionalnih mandatov in doseganje splošne digitalne povezanosti. Širši družbeni premiki v smeri digitalizacije in ozaveščenosti o podnebjju še dodatno poudarjajo vlogo podeželske mladine kot ključnih akterjev pri oblikovanju trajnostne prihodnosti. Zato so nadaljnje naložbe in strateški politični ukrepi, ki priznavajo in krepijo strukture podeželske mladine, bistveni za polno izkoriščanje njihovega potenciala za spodbujanje pravičnih, vključujočih in odpornih podeželskih skupnosti.

Najnovejša opozorila o nazadovanju demokracije poudarjajo nujnost vključevanja mladih na podeželju kot akterjev kohezije. Njihov edinstven položaj jim omogoča premostitev sektorskih, teritorialnih in generacijskih vrzeli.

Obeti za sodelovanje mladih na podeželju so previdno optimistični. Dejstvo, da institucije priznavajo „vrzeli v politiki“ v zvezi z mladimi na podeželju in da se širijo pobude, ki so posebej usmerjene v vključevanje mladih na podeželju, daje upanje. Danes so vprašanja, povezana s podeželsko mladino, bolj kot kdaj koli prej na evropski agendi. Če bodo izvedena navedena priporočila – izboljšanje infrastrukture, formalizacija vključevanja mladih, podpora strukturam, ki jih vodijo mladi, ter izkoriščanje digitalnih in političnih trendov –, lahko v prihodnjih letih pričakujemo precej bolj živahno sliko sodelovanja podeželske mladine.

V tej predvideni prihodnosti bi se mlada ženska, ki živi v grški gorski vasi, lahko redno udeleževala sestankov občinskega mladinskega sveta – bodisi osebno, zahvaljujoč novi prevozni službi, bodisi virtualno prek spletnega prenosa – in bila prepričana, da bodo njene ideje o lokalnem turizmu vzete resno. V Litvi bi se skupina najstnikov lahko povezala z lokalno akcijsko skupino LEADER, da bi ustanovila mladinsko vodeno socialno podjetje, s čimer bi pridobila praktične poslovne izkušnje in hkrati oblikovala lokalni gospodarski razvoj. Na nacionalni ravni bi se vlade redno posvetovale s predstavniki mladih na podeželju pri oblikovanju politik na področju izobraževanja, prometa ali digitalizacije, s čimer bi zagotovile, da te politike odražajo realnost vseh mladih, ne le tistih v mestih. Na evropski ravni pa bi bila mladina na podeželju vidna in vplivna – morda prek stalne delovne skupine, ki bi prispevala k dialogu EU z mladimi, ali prek rednega »dogodka za mladino na podeželju«, ki bi bil neposredno povezan z Evropsko komisijo.

Pozitivni vpliv teh sprememb bi segel daleč preko same podeželske mladine. Ko so mladi aktivno vključeni, skupnosti in oblikovalci politik pridobijo sveže ideje, novo energijo in močnejšo zavezanost naslednje generacije. Opolnomočenje podeželske mladine lahko pomaga preprečiti odseljevanje, saj pokaže, da lahko mladi na lokalni ravni zgradijo smiselno

življenje, spodbujajo socialno kohezijo skozi medgeneracijsko sodelovanje in krepijo demokracijo na lokalni ravni. Kot je dejal eden od mladih udeležencev naše raziskave: »*Če nas odločitve vedno ignorirajo, izgubimo vero. A če smo del odločitev, vlagamo v našo vas in zaupamo sistemu*«. To zajema osrednjo resnico: **krepitev sodelovanja mladih ni le vprašanje uveljavljanja njihovih pravic – je tudi pametna strategija za spodbujanje bolj vključujočih in odpornih podeželskih skupnosti.**

Zaključna razmišljanja:

Posvetovanja so prinesla jasno in navdihujočo skupno vizijo: **»Delimo skupno vizijo, v kateri so mladi na podeželju v celoti priznani in pooblašeni kot soustvarjalci, ki aktivno in smiselno oblikujejo svoje skupnosti, svoje države in prihodnost Evrope.«**

Za uresničitev te ambiciozne, a bistvene vizije so potrebni skupna vztrajnost, zavezanost in pripravljenost, da se soočimo z obstoječimi praksami in strukturami. Gre za pot sodelovanja, na kateri vlade ustvarjajo resnične priložnosti, mladi samozavestno prevzemajo te vloge, civilna družba pa zagotavlja stalno podporo. Končno bo uresničitev te vizije odvisna od skupne predanosti, odprtosti za prilagajanje in nenehnega vlaganja v podeželsko mladino kot ključne voditelje trajnostne in vključujoče prihodnosti Evrope. Priporočila v tem poročilu predstavljajo načrt, ključnega pomena pa sta zavezanost in lokalno prilagajanje.

Vsak ukrep ne bo deloval enako povsod – podeželje Evrope je raznoliko. Pomembno je, da sprejmemo vodilno načelo, da *so mladi na podeželju enakovredni deležniki* v družbi, ki imajo pravico do enakih priložnosti in enake stopnje vpliva kot njihovi vrstniki v mestih. Vsepovsod, kjer se je to načelo upoštevalo, smo bili priča uspešnemu razvoju mladih na podeželju kot voditeljev in partnerjev.

Sklepno lahko rečemo, da realnosti in trendi, podrobno opisani v tem poročilu, kažejo, da se mladi na podeželju sicer soočajo z izrazitimi izzivi, vendar imajo tudi edinstvene prednosti in doživljajo trenutek vse večjega priznanja. S sistematičnim odpravljanjem ovir in širjenjem uspešnih modelov lahko Evropa spremeni položaj mladih na podeželju iz „raznolikih, prezrtih in neizpoljenih“ v **povezane, slišane in opolnomočene**. Mnenja fokusnih skupin, raziskovalni dokazi in politični zagon vsi kažejo na eno jasno sporočilo: **čas je, da pomaknemo mladino s podeželja naprej**, iz obrobja v središče odločanja.

Pot k polni udeležbi mladih na podeželju je že v teku – zdaj jo je treba pospešiti in ohraniti, da bomo v naslednjem desetletju lahko poročali o novi realnosti: realnosti, v kateri naslov na podeželju ni več ovira za državljansko udejstvovanje mladih, ampak le eden od mnogih cenjenih glasov v raznolikem zboru Evrope.

Viri:

Agenzia per la Coesione Territoriale. (n.d.). *National Strategy for Inner Areas*. Retrieved May 26, 2025, from <https://www.agenziacoesione.gov.it/strategia-nazionale-aree-interne/?lang=en>

Bund der Deutschen Landjugend. (2018, October 30). *Bund der Deutschen Landjugend*. Newbie Academy. https://www.newbie-academy.eu/partners_logos/bund-der-deutschen-landjugend/

Council of Europe. (2024, February 16). *Think Rural Youth! The preparatory work for a recommendation of the Committee of Ministers to put rural youth on the agenda of member states continues*. <https://www.coe.int/en/web/youth/-/think-rural-youth-the-preparatory-work-of-a-recommendation-of-the-committee-of-ministers-to-put-rural-youth-on-the-agenda-of-member-states-continues>

Council of Europe. (2025). *2025 report by the Secretary General: A democratic renewal for Europe*. Strasbourg: Council of Europe. <https://rm.coe.int/2025-report-of-the-secretary-general-of-the-council-of-europe-en-final/1680b5ad96> Council of Europe. (2025, March 11).

Youth perspectives in action: Council of Europe's Partial Agreements after the Reykjavik Summit. <https://www.coe.int/en/web/youth/-/youth-perspectives-in-action-council-of-europe-s-partial-agreements-after-the-reykjavik-summit>

Council of the European Union. (2020, May 26). *Raising opportunities for young people in rural and remote areas: The Council adopts conclusions*. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/05/26/raising-opportunities-for-young-people-in-rural-and-remote-areas-the-council-adopts-conclusions/> Department of Rural and Community Development. (2022,

July 14). *Our Rural Future:*

Minister Humphreys and Minister O’Gorman welcome second sitting of Ireland’s Rural Youth Assembly. <https://www.gov.ie/en/department-of-rural-and-community-development/press-releases/our-rural-future-minister-humphreys-and-minister-ogorman-welcome-second-sitting-of-irelands-rural-youth-assembly/> Development Principles NGO.

(2019, December 30). *EUROPEAN RURAL PARLIAMENT 2019*. <https://developmentprinciples.org/european-rural-parliament-2019/>

EU CAP Network. (2024, June 26). *LEADER shows young people how they can develop rural Europe*. https://eu-cap-network.ec.europa.eu/news/leader-shows-young-people-how-they-can-develop-rural-europe_en

EU CAP Network. (2024, June 26). *LEADER shows young people how they can develop rural Europe*. https://eu-cap-network.ec.europa.eu/news/leader-shows-young-people-how-they-can-develop-rural-europe_en

European Commission. (2021, October 14). *The situation of young people in the European Union* (SWD/2021/287 final). Publications Office of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021SC0287>

European Commission. (2025, March 7). *Anja Fortuna: Advocating for rural youth in Europe*. https://agriculture.ec.europa.eu/overview-vision-agriculture-food/young-people-agriculture-and-rural-areas/anja-fortuna-advocating-rural-youth-europe_en

European LEADER Association for Rural Development. (n.d.). *LEADER Youth Community*. <https://elard.eu/leader-youth-community/>

European Rural Youth Summit. (2023). *From RURAL to PLURAL – Policy recommendation paper on building a European Rural Youth Ecosystem*. [https://www.suntsolidar.eu/library/Corpul_European_de_Solidaritate/Evenimente/ERYS/From%20RURAL%20to%20PLURAL%20-%20Policy%20recommendation%20paper%20\(final\).pdf](https://www.suntsolidar.eu/library/Corpul_European_de_Solidaritate/Evenimente/ERYS/From%20RURAL%20to%20PLURAL%20-%20Policy%20recommendation%20paper%20(final).pdf)

European Youth Forum. (2024, May 18). *The situation of youth organisations across Europe*. Retrieved from <https://www.youthforum.org/policy-library/motion-youth-organisations-across-europe>

European Youth Village. (n.d.). *EN – European Youth Village*. Retrieved May 24, 2025, from <https://europeanyouthvillage.eu/en/>

FAFCE. (2023, November 23). *FAFCE welcomes conclusions on a long-term vision for the EU's rural areas approved by the European Council*. <https://www.fafce.org/fafce-welcomes-conclusions-on-a-long-term-vision-for-the-eus-rural-areas-approved-by-the-european-council/>

Lu, C. (2024, February 20). *Europe's farmer protests are part of a bigger problem*. Foreign Policy. <https://foreignpolicy.com/2024/02/20/europe-farmers-protests-climate-eu-green-deal/>

National Youth Council of Ireland. (2019, November 22). *Rural youth: public transport, employment, and investment in youth and mental health services key issues*. <https://www.youth.ie/articles/rural-youth-public-transport-employment-and-investment-in-youth-and-mental-health-services-key-issues/>

OECD (2023), "The G20 initiative for rural youth employment: A better future for rural youth", *OECD Development Policy Papers*, No. 48, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ac173afe-en>.

OECD. (2022, September 28). *Youth Panel – Young as Future Leaders in Rural Communities*. 13th OECD Rural Development Conference. <https://www.oecd-events.org/13th-rural-conference/session/f65a9873-40d1-ec11-b656-a04a5e7d2a9d/youth-panel-young-as-future-leaders-in-rural-communities>

Pavliashvili, M., Lortkipanidze, T., Tvalavadze, K., Donets, D., Pidlisna, A., Fedosieieva, A., Liaño Pérez, E., Castillo Echeverria, M., Hita, J., Andrade Ferreira, F. A., & Vilarins, R. C. M. (2024). *Alternative Participation of Rural Youth*. La Bardal. <https://ngoumbrellablob.blob.core.windows.net/ngoumbrellacontainer/84402bff-a201-4682-92c9-03399be98544-Alternative%20Participation%20of%20Rural%20Youth.pdf>

Ring the Changes. (2025, 7 martie). *Promotorii UE din mediul rural în vizită la Bruxelles*. <https://ringthechanges.blog/2025/03/07/promotorii-ue-din-mediul-rural-in-vizita-la-bruxelles/>

Rural Șerban, A. M., & Brazienè, R. (2021). *Young people in rural areas: Diverse, ignored, and unfulfilled*. EU–Council of Europe Youth Partnership. <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/106317733/Rural-youth-study.pdf>

SALTO-YOUTH. (n.d.). *Examples of rural projects – Get inspired!*. Retrieved May 26, 2025, from <https://www.salto-youth.net/inclusionruralexamples/>

Savanović, S. (2025, February 23). *The protests in Serbia are historic, the world shouldn't ignore them*. Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/opinions/2025/2/23/the-protests-in-serbia-are-historic-the-world-shouldnt-ignore-them>

Social Justice Ireland. (2021, March 29). *Our Rural Future – Rural Development Policy 2021–2025*. <https://www.socialjustice.ie/content/policy-issues/our-rural-future-rural-development-policy-2021-2025>

United Nations Development Programme. (2021, September 1). *Civic participation of youth in a digital world*. <https://www.undp.org/eurasia/publications/civic-participation-youth-digital-world>

Youth Goals. (n.d.). *Youth Goal 6 – Moving Rural Youth Forward*. Retrieved May 24, 2025, from <https://youth-goals.eu/yg6>

Rural
Youth
Forward